

о. Л. Г. де Сегюр

ПЕКЛО

Чи існує?

Яке воно?

ЗМІСТ

Від редакції	3
Від автора	4
Вступ	4
Чи дійсно існує пекло?	6
Пекло існує. Про це свідчить віра усіх народів та усіх часів	6
Пекло дійсно існує. Воно не є і не може бути уявою	8
Пекло існує. Сам Господь Бог відкрив його існування	8
Якщо пекло дійсно існує, чому ж ніхто з нього не повернувся?	9
Доктор Раймонд Діокерс	10
Молодий чернець	10
Грішна жінка з Неаполя	11
Дама з золотим браслетом	11
Молода грішниця	12
Чому стільки людей намагається заперечити існування пекла?	12
Хто не хоче вірити у пекло, той у нього не повірить, навіть якщо мертві повстануть з гробу	13
Яке воно пекло?	14
Хибні й забобонні уявлення про пекло	14
Перша мука у пеклі - це вічне прокляття	14
Друга мука пекла - вогонь	16
Пекельний вогонь надприродний й незбагнений	16
Отець де Бюссі і молодий безбожник	16
Три сини старого лихваря	17
“Діти мої, не йдіть до пекла! “	17
Пекельний вогонь: матеріальний чи чуттєвий?	18
Хоч пекельний вогонь матеріальний, він діє на душі	18
Капелан із Сент-Кер	19
Слід від випаленої руки	19
Де знаходиться пекельний вогонь?	20
Темрява пекельного вогню. Одкровення св. Терези Авільської	21
Інші муки в поєднанні з пекельним вогнем	22

Про вічність пекельного покарання	23
Вічність пекельних тортур - це відкрита в об'явленні правда віри.....	23
Перша причина вічності пекла: сама природа вічності.....	24
Друга причина вічності пекельних мук: брак ласки.....	24
Третя причина вічності пекельних мук: підступність волі проклятих	25
Хіба це справедливо - за хвилини провини каратися вічними муками?	26
Яке покарання чекає грішників за провини, які вони здійснили у своїй недосконалості	27
Які люди підуть у пекло?.....	27
Чи кожен, хто жив у смертельних гріхах й не покаювшись помер, пішов у пекло?	28
Практичні висновки	30
Передусім необхідно вийти зі стану смертельного гріха.....	30
Як краще уникати нагоди до гріха і омани?	31
Необхідність запевнення вічного спасіння через християнське життя	31
ДОДАТОК.....	33
Вибрані фрагменти.....	33
Видіння пекла відкрите в одкровеннях великим містикам і святим Церкви	33
Самовіддане пожертвування	33
Диявольське переслідування.....	34
Явні переслідування.....	36
У темряві потойбічного світу.....	41
Декілька додаткових нотаток сестри Йосифи про пекло	46
Наука чистилища.....	50
До пекла і назад	51
Широка дорога.....	51
Ножі	52
Мозолиста дорога по тернях	53
Будинок	53
Хлопці на дорозі прокляття.....	54
Причини прокляття	54
Увійди зі мною в середину.....	55
Вузький коридор.....	55
Доля інших хлопців.....	56
Відкинуте Боже Милосердя	56
Невгасимий вогонь.....	56
Заплутані у приземлені речі	58
Послух	58
Доторкнись до пекельних мурів	59

Від редакції

Сучасний період в історії Святої Церкви це, безперечно, період теологічного безладдя і відносності і, як наслідок, дезорієнтації людини щодо мети і сенсу життя.

Фатімська Богоматір провіщала на кінець XX ст. кризу віри. Це стає вже дійсністю, яка повинна турбувати всіх, хто прагне Божого Царства на Небі та на землі. Відповіддю на цю загрозу є проголошення Св. Отцем *нової євангелізації*, яка закликає усіх членів Христової Церкви до апостольської відповідальності, та згідно з наукою Св. Церкви проголошення Доброї Новини. Найкраще сутність цього заклику розкривають слова Святішого Отця Івана Павла II, що пролунали 12 жовтня 1992р. на IV Загальній Конференції Єпископату Латинської Америки у Сант-Домінго: "... Нова євангелізація не полягає у проголошенні "нової євангелізації" й в усуненні з Євангелія усього того, що видається надто складним для сучасної ментальності. "Нове" у євангелізації не впливає на зміст Доброї Новини, яка залишається незмінною, бо Христос є "тим Самим учора, сьогодні й навіки". Тому Євангелію треба проголошувати вірно, без перекручувань, так, як її зберегла й передала Традиція Церкви, а стимулом для нової євангелізації не може бути бажання "сподобатись людям" і "здобуття їхніх симпатій". Ніщо не може змусити вас мовчати, бо ви - "провісники правди" (*L'Osservatore Romano*, №12, 1992р., ст. 24-26).

Папа Римський Павло VI у Великий Тиждень 1969 року скаржився, що ми переживаємо самознищення Святої Церкви. Безумовно, це, насамперед, стосується Церкви у західних країнах. Однак, це ще не означає, що до Церкви в Україні з Заходу не проникають різні небезпечні теологічні "новинки", які можуть спричинитися до її ослаблення.

Одним з фундаментальних догматів нашої віри є правда, згідно з якою людська душа після смерті йде до Неба, чистилища або пекла. Протягом століть це була основна катехитична правда, а також тема, що найчастіше піднімалась на святих місіях, реколекціях або недільних проповідях. Як же мало душпастирів сьогодні вірні цій традиції. Більшість, навіть сповідуючи справжню віру, замовчують цю надзвичайно важливу правду про існування вічного пекла - жакливої дійсності, царства диявола. Можливо, щоб в очах вірних не бути уособленням регресу й забобонів, боячись втратити парафіян.

Головною метою душпастирства є скерування душ до святості й порятунку їх від впливів диявола, що полягає у постійній боротьбі з ним. Відхід з цього шляху життя - це відступ від Христа, відступ від спасіння й заперечення правди. Результати такого занедбування боротьби з пекельними силами страшні, хоча Церква від самого початку свого існування має визначені й дієві засоби, необхідні для боротьби з ними. Величезна і страшна відповідальність лежить на священиках, яких Христос наділив такою великою силою над дияволом й цілим пеклом.

Не слід навчати лише про Боже Милосердя, обминаючи або замовчуючи, що Бог - це також Справедливість, який нагороджує за добро, а за зло карає. Така наука з часом може призвести до втрати Божого страху, втрати духа каяття, ба, навіть до втрати віри, наражаючи таким чином вірних на вічні терпіння. Таке душпастирство робить католиків легкою здобиччю для різних сект й "псевдодуховних" рухів, про що попереджав Святіший Отець на сторінках вищенаведеного "*L'Osservatore Romano*".

Для того, щоб оживити віру, необхідно показати більш глибинні й справжні причини її кризи, бо цього вимагає любов й справжнє прагнення віднови Церкви.

Саме цій меті присвячено видання даної книжки. Вона складається з двох частин. Автором першої частини є о. де Сегюр, який наводить незаперечні теологічні аргументи щодо існування пекла. Вперше цю публікацію було видано у 1905 році. Друга частина представляє вражаючі свідчення великих містиків і святих, які, з Божого дозволу, особливим чином відчували на собі дію пекельних сил. Їхні особисті пережиття не залишають жодних сумнівів щодо існування пекла і того, яке воно. Бог у Своєму милосерді й для перестороги та спасіння інших явив жакливі страждання проклятих душ. У цій частині показано ті недоліки, які сприяють силам пекла та способи боротьби з ними.

Крім цих матеріалів вперше публікуємо оповідання українського письменника Романа Брезіцького "Хлопчик без імені".

Нова Євангелізація кличе!

Ми плекаємо живу надію, що ця книга буде дієвим знаряддям у боротьбі з пеклом за безсмертні людські душі.

Від автора

Один побожний священик з апостольською ревністю упродовж 40 років провадив у Франції місії. На аудієнції у Святішого Отця Пія IX, в Римі, у щирій розмові звітував про свою місійну працю. З цієї нагоди Папа Римський дав надзвичайно корисну пораду: *“Навчай великих правд спасіння, передусім говори про пекло. Не замовчуй нічого, а над усе про пекло. Ніщо так не допомагає отямитись і не повертає до Бога бідних грішників, як ця правда”*.

Пам'ятаючи ці слова Намісника Христа, що несуть у собі глибоку істину, я вирішив написати цю книгу. З чистим сумлінням можу сказати, що не приховав нічого такого, що могло би наповнити читача спасенним страхом перед цією страшною таємницею.

Тепер від тебе, дорога душе, залежить, чи захочеш скористатися з цієї перестороги. Як багато сьогодні на Небі душ завдяки страху перед пеклом.

Тож, даю тобі у руки книжку, благаючи Бога, глибоко вкорінити ті великі правди у твоє серце, щоб боязнь привела тебе до любові, а любов просто до Неба. Прошу також, помолись за мене, щоб Господь Бог милостиво явив мені Своє милосердя і прийняв мене разом з тобою до грона Своїх обранців.

Мати Божа, Царице Неба і Землі, Мати Милосердя, Переможнице Люцифера і пекельної сили, молися за нами!

о. Л. Г. де Сегюр

Вступ

Сталося це у 1837 році. Двоє молодих підпоручників, що недавно закінчили військову школу у Сент-Кер, відвідуючи історико-архітектурні пам'ятки Парижа, заглянули до храму Внебовзяття Пресвятої Богородиці (*неподалік від Тюільрі¹*) подивитися на образи та скульптури цієї чудової святині. Проте їм навіть не спало на думку помолитися.

Біля однієї сповідальниці вони помітили молодого священика, який молився перед Найсвятішими Тайнами.

- Подивись тільки на цього священика, - сказав один з підпоручників до іншого, - він наче когось чекає.

- Може тебе? - відповів той з посмішкою.

- Мене? Чого б то?

- Хто знає? Може, щоб тебе висповідати.

- Висповідати? А чому ні? Б'ємося об заклад, що піду?

- Що? Ти? Будеш сповідатися? - підвівши плечі, той вибухнув сміхом.

- На що ставимо? - рішучо, і разом з тим глузливо, відповів його товариш.

- Ставимо на добрий обід з пляшкою шампанського.

- Гаразд, обід і шампанське. Хоч я й так не вірю, що ти ввійдеш до сповідальниці.

Щойно він це сказав, як його товариш підійшов до священика й сказав йому щось на вухо. Священик відразу ж підвівся й увійшов до сповідальниці. А підпоручник, що удавав з себе розкаяного грішника, з тріумфом поглянув на свого товариша і став навколішки, наче до сповіді.

- Що це йому вдарило в голову! - буркнув другий й сів, очікуючи, чим це закінчиться. Так він чекав п'ять, десять, п'ятнадцять хвилин.

- Що він там робить? - втрачаючи терпіння, але з цікавістю гадав молодий підпоручник. - Про що можна стільки говорити?

Нарешті сповідальниця відчинилась, обличчя священика було збудженим й поважним, він перехрестив молодого офіцера й увійшов до захристії. Підпоручник також підвівся, погладжуючи свою бороду. Із заклопотаною міною він подав знак своєму приятелю, аби той з ним вийшов з храму.

- Що з тобою? - спитав його товариш. - Знаєш, ти більше 20 хвилин провів разом з тим священиком у сповідальниці? Присягаюся, я вже подумав, що ти і справді сповідався. Ти все ж таки виграв обід. Хочеш ми вже сьогодні підемо?

- Ні, - відповів без настрою той, - сьогодні не хочу. Побачимось іншим разом. У мене справи, мушу попрощатися з тобою.

І потиснувши приятелю руку, з сумним обличчям похапцем покинув його.

Що ж сталося? Коли священик відкрив решітку сповідальниці, то з тону військового одразу ж зрозумів, що душа офіцера не готова до сповіді. Зухвальство підпоручника не мало меж:

- Що там релігія? Що там сповідь! Сміх та й годі!

- Послухайте мене, добродію, - делікатно перебив його священик, - бачу, ви навіть не думаєте про сповідь. Отож облишмо це, і якщо дозволите, трохи собі побалакаємо. Я дуже поважаю військових, а ви виглядаєте на доброго і милого хлопця. Яке у вас військове звання?

- Підпоручник. Я саме закінчив Сент-Кер.

- Підпоручник? А довго ним будете?

- Не знаю. Два, три, може, чотири роки.

- А потім?

- Потім? Отримаю поручника.

- А потім?

- Потім... буду капітаном.

- Капітаном? А в якому віці можна отримати капітана?

- Якщо все піде гладко, - з посмішкою відповів підпоручник, - в двадцять вісім, двадцять дев'ять років можу стати капітаном.

- А потім?

- О! Капітаном треба відслужити чимало. Далі отримаю майора, потім підполковника і, нарешті, полковника.

- Отже, бачу, у сорок чи сорок два роки дослужитеся до полковника. Ну, а далі?

- Далі? ... буду генералом бригади, потім генералом дивізії. А там залишилася тільки булава маршала, але мої амбіції не сягають аж так далеко.

- Нехай так, а чи збираєтесь одружитися?

- Звичайно, як тільки буду офіцером.

- Добре, отже, одружившись, будете офіцером, генералом бригади, дивізії, а хто знає, може, і маршалом Франції. Але що далі, добродію? - не припиняв допитуватися. - Що далі?

- Далі? - відповів військовий з занепокоєнням. - Я й не знаю, що буде далі.

- Дивно! - голос священика став суворішим. - Дивно, ви знаєте все, що станеться до того часу, але не знаєте, що буде потім. А я знаю, і зараз вам розповім. Потім, добродію, ви помрете, і після смерті постанете перед Господом Богом на суді. А якщо не зречетесь свого теперішнього життя, будете прокляті й горітимете вічно у пеклі. Ось що буде потім!

Наш герой, втомлений і переляканий таким кінцем, хотів було уже тікати.

- Ще хвилинку, добродію! - попросив священик. - Ще одне хочу вам сказати. Ви - людина честі, чи не так? Я також людина честі. Ви тяжко мене образили, отже, винні мені вибачення. Звертаюся до вашої честі. Відпокутування буде дуже простим. Дайте слово, що упродовж тижня, кожного вечора, перед тим, як лягати спати, станете навколішки і голосно промовите ці слова: "Прийде час і я помру, та байдуже. Після смерті піду на суд, байдуже. Буду осуджений на прокляття, теж мені байдуже. Піду до пекла у вічний вогонь, та й це байдуже. Оце й усе, але дайте мені слово честі, що все те виконаєте."

Молодий військовий, виснажений від такої розмови, бажаючи якнайшвидше вийти з цього важкого становища, пообіцяв виконати покуту. Відтак священик тепло з ним попрощався, говорячи: "Нема потреби запевняти вас, мій друже, що усе, що ви зробили, щирим серцем вам прощаю. Але якщо я буду вам потрібен, ви завжди знайдете мене тут. Прошу тільки не забудьте про дане слово".

Після цього вони розійшлися.

У цей день наш підпоручник обідав один. Він був сам не свій. А ввечері, коли збирався лягти спати, дещо завагався, але дане слово треба було дотримати, отже почав: "Я помру... піду на суд... може, піду у пекло..." "Та йому бракувало відваги додати: "Але мені байдуже".

Так промайнуло декілька днів. Ця покута безперервно лунала в його голові. Бо насправді він був, які більшість його ровесників, радше збаламучений, обплутаний злом, ніж злий. Не пройшло й тижня, як він, цього разу вже сам, прийшов до храму Внебовзяття, як слід висповідався й вийшов із сповідальниці зі сльозами на очах і серцем, сповненим радістю. Відтоді, як мені розповідали, він став добрим і ревним християнином.

Дорогий читачу, хіба не жакливі образ пекла разом з Божою ласкою стали джерелом цієї переміни? Те, що пекло вчинило із свідомістю молодого військовика, може звершити і з твоєю, любий читачу? Тобі слід лише над цим замислитися. Варто задуматись над тим, що таке пекло. Це дуже важлива, і безперечно, жаклива реалія, що нав'язується кожному з нас.

До пекла може потрапити кожен, а особливо той, хто не хоче сьогодні у це повірити. Отже, любий читачу, якщо дозволиш, то разом почнемо досліджувати ці два питання:

1. Чи дійсно існує пекло?

2. Яке воно?

З твого боку очікую лише на добру волю і готовність до пізнання правди.

Чи дійсно існує пекло?

Пекло існує. Про це свідчить віра усіх народів та усіх часів

Те, в що завжди й в усі часи вірили народи, становить так звані правди здорового глузду або загальновизнані правди. Про того, хто опирається прийняти будь-яку з тих великих, загальновизнаних правд, можна сказати, що йому бракує здорового глузду. Воістину, треба бути безумним, аби вважати себе мудрішим за цілий світ.

Отже, протягом століть, від початку світу аж до наших днів, усі народи вірили у пекло. Його по-різному називали, по-різному собі уявляли, але всі, без винятку, сприймали, передавали з покоління в покоління і визнавали віру у страшні муки, безконечні муки у вогні, що були покаранням грішників після смерті. Це - незаперечний факт, котрий надзвичайно переконливо довели наші християнські філософи, тож зайвим було би доводити це ще раз. Ще на початках існування людства знаходимо підтвердження існування пекла, вічного, палаючого пекла. Докази цього надібуємо у найдавніших книгах, зокрема, у книгах Мойсея. У них чітко фігурує навіть сама назва пекла.

Так у розд. 16 Книги Чисел (*Чис. 16, 31-35*) читаємо, як троє Левитів: Корах, Датан й Авірам глумилися над Господом Богом й підняли бунт проти Мойсея, а відтак провалились живими в Шеол.... “І вийшов вогонь від Господа й пожег 250 чоловік”, учасників бунту. А писав це Мойсей за 1600 років до Різдва Христового, тобто 3600 років тому. У книзі Второзаконня Господь знову промовляє устами Мойсея: “Бо вогонь Мого гніву загорівся; горить аж до Підземелля - Прірви” (*Вт. 32, 22*).

У книзі Іова (*Іов 21, 14*), також читаємо, що безбожники, які розкошують у багатстві, говорять Богу: “Відступи від нас! Доріг Твоїх не хочемо ми знати! Що Він таке, отой Всемогутній, щоб нам Йому служити? І що за користь нам Його бламати?” - і тієї ж миті йдуть до пекла. Іов називає пекло “країною темряви й смертельної тіні” (*Іов 10, 21-22*). Воістину, це надзвичайно важливі свідчення, що походять з найстарших часів історії.

Приблизно тисячу років до Різдва Христового, коли про греків чи римлян ще й не було мови, Давид і Соломон часто говорять про пекло, наче про загальновідому істину, яку доводити нема потреби. У книзі Псалмів (*Пс. 5, 6; Пс. 9, 18; Пс. 31, 18*) цар Давид говорить про грішників: “Нечестиві не встояться перед очима в Тебе” або “Нехай безбожники зійдуть до Шеолу”, а в іншому місці: “Нехай грішники вкриються соромом, нехай мовчки зійдуть до Шеолу”. А ще в іншому місці чітко говорить про пекельні муки.

Згадується пекло і в Книзі Приповідок (*Прип. 1, 12*), коли автор пише про наміри грішників звести праведника: “Поглиньмо їх, мов Шеол, живих”.

В одному з розділів книги Мудрості (*Муд. 4, 19; 5, 14*), де так барвисто зображено розпач проклятих, читаємо: “І після того будуть ганебним трупом, погордою між мерцями навіки; бо він стрімголов кине їх, онімілих, стрясе їх аж до самих основ, і вони будуть знищені до останку; будуть у болях, і пам'ять про них загине”. Далі засуджені у пеклі говорять: **“Бо безбожного надія - мов полова, несена вітром...”**

Святе Письмо у Книзі Сираха (*Сир. 21, 9-10*) так повчає грішників: **“Громада беззаконних - то купа клоччя, їхній кінець у полум'ї вогню. Грішників дорога викладена камінням, а на її кінці - прірва пекельна”**.

Через два століття, приблизно 740 років до Різдва Христового, великий пророк Ісаїя (*Іс. 14, 12-15*) писав: “Як же ж це ти впав із неба, ти, блискучий сину зірниці? (мова йде про Люцифера, проводиря збунтованих ангелів). Як тебе повалено на землю, тебе, що підбивав усі народи? Ти ж говорив у своїм серці: “На небо зйду, над Божими зорями мій престол поставлю й возсяду на горі зборів, на краю півночі. Зйду на вершок хмар, зроблюсь, як Всевишній. Та ось ти в Шеол провалився, в яму преглибоку”.

Під цією прірвою, під цим таємничим **“озером”** маємо на увазі ту жахливу рідку масу вогню, котра замкнена й захована у лоні землі, на яку Свята Церква вказує нам, як на справжнє місце пекла (*це неодноразово підтвердили найбільші святі й містики Св. Церкви*). Соломон і Давид також говорять про вогняну прірву.

Пророк Ісаїя (Іс. 33, 14) також згадує про вічний вогонь у пеклі. “Злякалися грішники на Сіоні, страх огорнув безбожних. Хто з нас буде спроможний жити коло вогню, що пожирає, біля полум’я вічного?”

Пророк Даниїл (Дн. 12, 2), який жив через 150 років після Ісаї, так говорить про воскресіння й Страшний Суд: ***“І багато з тих, що сплять у поросі земному, прокинуться; одні на життя вічне, інші на вічний сором та ганьбу”***.

Подібні свідчення знаходимо й в інших пророків і, навіть, у Предтечі Ісуса Христа, святого Івана Хрестителя, який говорить прибулому народу з Єрусалима і цілої землі Юдейської про вічний вогонь пекельний, наче про добре відому усім правду, у котрій ніхто не сумнівається. “Той, хто йде за мною (Ісус Христос), - говорить він народу, - очистить тік Свій та збере Свою пшеницю до засіків, а половину спалить вогнем незгасним” (Мт. 3, 11-12).

У стародавніх язичників, греків та римлян, також можемо знайти очевидні сліди віри у пекло й страшні вічні муки. У більш або менш виразних формах по мірі того, як ці народи віддалялися від первісних поган та науки Патріархів і Пророків, нам завжди представляється та сама віра у пекло, темне й вогняне.

Таким пеклом у греків й римлян є Тартар.² “Безбожників, які знехтували святими законами, скидають до Тартару, з якого вже ніколи не вийдуть, де вони зноситимуть страшні й вічні муки”, - говорить грецький мудрець Сократ. А його учень Платон додає: “Треба вірити у стародавні й святі легенди, котрі навчають нас, що після цього життя душу будуть судити й суворо карати, якщо вона не жила як належить”. Арістотель, Ціцерон і Сенека теж переповідають ті самі легенди, що губляться у темряві найдавніших часів.

Гомер і Вергілій передають нам ці легенди у поетичній формі. Хто не знає опису Енеєвого сходження до пекла, де під назвою Тартару, Плутона (*бога підземелля*) знаходимо великі “первісні правди, хоч й перекручені, що збереглися у поганстві. Муки грішників тут також вічні: один з грішників навіки прикутий у пеклі”.

Цю незаперечну віру у пекло визнає філософ Бейль, людина, яка ні в що не вірила. Такий ж атеїст, англійський філософ Болінброк щиро визнав факт існування пекла: “Наука про насолоду й покарання у майбутньому житті, здається, губиться у темряві античності. Вона страшніша за все, що ми знаємо напевно. Від часу, коли починає світлішати безладдя античної історії, цю віру ми знаходимо вже зміцнену у дусі перших знаних народів”.

Елементи цієї віри надibuємо навіть у диких народів Америки, Африки й Океанії. Дуже помітні її сліди знаходяться також у язичницькій вірі індіанців й персів. Нарешті, й іслам зараховує пекло до своїх правд віри.

Що ж до християнства, то немає потреби нагадувати, що догмат про пекло є однією з тих великих й фундаментальних правд - основ усієї будівлі святої віри. Навіть протестанти, які своїм недоречним принципом свободи дослідження Святого Письма, не беручи до уваги Святу Традицію Церкви та її Таїнства, майже все перекрутили, однак не посміли наважитися поставити під сумнів догмат про пекло. Здається дивним і незбагненим те, що Лютер, Кальвін та інші їхні послідовники, зреформували не одну правду віри, залишили недоторканою цю жахливу правду, яка для них мала би бути дуже незручною.

Отже, усі народи з давніх-давен знали й визнавали існування пекла. Цей жахливий догмат, відкритий нам Самим Господом, належить до скарбниці великих загальних правд, що просвічують людство. Тож видається неймовірним, аби людина зі здоровим глуздом ставила під сумнів існування пекла!

Отже, пекло існує!

Пекло дійсно існує. Воно не є і не може бути уявою

Отже, ми переконалися, що в усі періоди історії народи вірили у пекло і що воно само не людська вигадка.

Припустимо, що на світі була мить, коли люди жили спокійно, не відмовляли собі в нічому й беззастережно віддавалися усьому, що лестило їх пристрастям. Аж ось з'являється якийсь філософ і наказує: “Не робіть цього, бо існує пекло, місце вічних страждань, якщо не перестанете грішити, Господь вас покарає, бо існує вогненне пекло, де горітимете вічно, якщо не виправитеся”.

Можете собі уявити, яке враження справила би така промова. Спочатку, напевно, ніхто б й не повірив. “Що ти верзеш? - почув би від усіх винахідник пекла. - Звідки ти це знаєш? Як можеш це довести? Тобі щось побаламутилося, лиховісний пророче!” Упевнений, ніхто б не повірив, й не повірив би тому, що зіпсута людина інстинктивно жахається від самої згадки про пекло, бо будь-який злодій відганяє від себе настирливу думку про вічний вогонь помсти, що немилосердно має карати його за всі, навіть глибоко приховані гріхи! А що коїлося би у суспільстві, де ніхто ніколи й не чув про пекло! Без сумніву, там, окрім пристрастей, супроти нової науки піднялися би споконвічні забобони і нещасному винахіднику не тільки б ніхто не йняв віри, його б вигнали, побили або й у гніві позбавили б життя. Таким чином у будь-кого пропало б бажання таке повторювати. Та, навіть, якщо (*важко це уявити*) повірили би у цю дивну вигадку і якщо б усі народи (*а це видається ще неймовірнішим*) повірили лише на слово цьому філософу, це була б знаменна подія! І хіба можливо уявити, що в історії людства не зафіксували б ім'я, час, коли б він жив, народність, з якої він би походив?

Однак ми про це нічого не знаємо. Хіба ж існує принаймні найменша згадка про того мудреця, який запровадив у світі таку жахливу науку, що протистоїть найзапеклішим пристрастям душі, серця й людських почуттів?

Отже, пекло - це не чиясь вигадка...

Це не вигадка, бо неможливо його вигадати. Вічні пекельні муки - це догмат, незбагнений для людського розуму. Людина не може винайти те, чого сама не розуміє! Саме тому, що вічного пекла не в змозі збагнути наш розум, він бунтується, доки надприродне світло віри не просвітить й не піднесе його. Пізніше ми покажемо, як розум звинувачує пекло у несправедливості, жорстокості, а опісля твердить про неможливість його існування. Догмат про пекло - одна з тих правд, котрі ми називаємо “вродженими правдами”, це світло Божого походження, що світить всупереч нашій волі та криється у глибині нашого сумління і нашої душі, наче чорний, похмурий, сяючий діамант. І ніхто звідти його не забере, адже Сам Господь туди його поставив. Можна прикрити цей діамант й зменшити його понурий блиск, можна відвести від нього очі й на деякий час забути, можна заперечувати його існування, але хоч-не-хоч кожен повинен у це вірити, бо сумління не перестане про нього нагадувати.

Грішники, що, здається, глузують з пекла, насправді страшенно його бояться. А ті, хто стверджують, що пекла немає, обманюють самі себе й інших. Це, скоріше, безбожні прагнення серця, ніж розумне заперечення духа. Майже сторіччя тому один з таких зухвальців писав Вольтеру, що він довів метафізичним способом, що пекло не існує. “Щасливий ти, - відповів йому на це старий патріарх атеїстів, - мені до цього ще далеко”.

Ні! Жодна людина не вигадала пекла, не вигадала й не могла його вигадати. Догмат про вічне пекло походить від Самого Бога. Це частина того великого первісного одкровення - основи релігії та морального життя людства.

Отже, пекло існує!

Пекло існує. Сам Господь Бог відкрив його існування

Наведені вище декілька цитат зі Старого Завіту навчають нас, що догмат про пекло Господь Бог відкрив Патріархам, Пророкам й стародавньому юдейському народові. Але не лише свідчення Бога зобов'язує нас вірити, переконуючи непогрішимою повагою відкритих правд.

Наш Спаситель Ісус Христос урочисто підтвердив ці страшні обітниці чотирнадцять разів, нагадуючи нам у Святій Євангелії про пекло. Ми не будемо наводити всіх Його слів, обмежимося лише найважливішими. *Тож прошу тебе, шановний читачу, не забувай, що це Сам Господь буде промовляти, той Самий Господь, який сказав: “Небо й земля перейдуть, але слова Мої не перейдуть” (Мт. 24, 35).*

Невдовзі після Свого чудесного Переображення на горі Тавор Ісус звернувся до Своїх учнів й до народу, який йшов за Ним: *“І коли твоя рука спокушає тебе, відітни її. Краще тобі ввійти в життя*

калікою, ніж з двома руками піти у пекло, у вогонь незгасний, де черв'як їхній не вмирає й вогонь не вгасає. І коли нога твоя спокушає тебе, відітни її: краще тобі увійти в життя кривим, ніж з двома ногами бути кинутим у пекло, де черв'як їхній не вмирає й вогонь не вгасає. І коли око твоє спокушає тебе, вирви його: краще тобі увійти у Царство Боже однооком, ніж з двома очима бути кинутим у пекло, де черв'як їхній не вмирає і вогонь не вгасає” (Мк. 9, 43-48).

Іншим разом, розповідаючи про те, що буде наприкінці світу, говорить: *“Син Чоловічий пошле Своїх ангелів, які зберуть із Його Царства всі спокуси й тих, що чинять беззаконня, і кинуть їх до вогняної печі: там буде плач і скрегіт зубів... Хто має вуха, нехай слухає!” (Мт. 13, 41-43).*

Під час Страшного Суду Ісус Христос виголошуватиме вирок, котрий Сам винесе грішникам: *“Ідіть від Мене геть, прокляті, в вогонь вічний, приготовлений дияволу й ангелам його!”*, - а потім додасть: *“І підуть ті на вічну кару” (Мт. 25, 41, 46).* Невже можливо краще висловити правду віри?

Апостоли, які отримали від Спасителя наказ пропагувати Його науку й доповнювати Його одкровення, виразно й зрозуміло говорять про пекло й вічний пекельний вогонь. Згадаймо св. Павла, який у другому посланні до Солунян (2 Сл. 1, 8-9), говорячи їм *про Суд Божий, представляє Сина Божого “у вогні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає і не слухає Євангелії Господа нашого Ісуса. Вони зазнають кари, - вічної погибелі від обличчя Господа і від Його слави й могутності”*.

Св. Петро говорить, що грішники розділять кару злих ангелів, яких *“кинув у пекло й передав їх до темної безодні, щоб їх тримати на суд”*. Таких грішників він називає: *“Діти прокляття! Для них приготована чорна пітьма” (2 Пт. 2, 44, 17).*

Про пекло й вічний вогонь говорить святий апостол Йоан. У книзі Одкровення він розповідає про Антихриста і його лжепророків: *“Повержено в озеро вогню і сірки... і мучитимуться день і ніч на віки вічні” (Од. 20, 10).*

Нарешті, святий апостол Юда у своєму листі згадує про пекло, розповідаючи про падших ангелів і проклятих грішників, що Господь їх *“зберіг у кайданах вічних, під темрявою, на суд великого дня” (Юд. 6, 7).*

Апостоли у своїх листах також згадують про страх судів Божих й про вічне покарання, приготоване запеклим грішникам.

Що ж дивного у тому, що Свята Церква, зважаючи на таку переконливу й безсумнівну науку, подає вічне покарання і вічний пекельний вогонь як беззаперечну правду віри? Тож звісно кожен, хто наважиться заперечити або піддати сумніву цю догму, уже може вважатися лише через це єретиком. Пекло - це догмат святої католицької віри. У його існуванні ми впевнені так само, як в існуванні Самого Бога.

Отже, пекло існує!

Підводячи підсумок, ще раз повторюємо: свідчення усього людства від найдавніших язичницьких культур, свідчення людської природи, здорового глузду, серця й сумління та передусім свідчення непогрішимої науки Самого Бога та Його Святої Церкви - усе це переконливо доводить, що пекло існує, пекло вогненне і темне. Пекло-вічна кара безбожників й непокутуючих грішників.

Отже, запитую тепер тебе, дорогий читачу: невже існує правда більш переконлива?

Якщо пекло дійсно існує, чому ж ніхто з нього не повернувся?

Пекло існує передусім для того, аби вічно карати проклятих. Звідти немає вороття. Хто потрапить туди, вже не повернеться!

Кажеш, ніхто не повертається з пекла? Так визначено Божим Провидінням. Але чи ти достеменно впевнений, що у незбагнених замірах Свого милосердя й справедливості Господь жодному грішникові не дозволив з'явитися на землі? Святе Письмо та історія стверджують, що такі випадки траплялись. Та й віру людей у всьому світі у так звані “духи”, нерідко забобонну, неможливо було б пояснити, коли б вона не опиралася на реальні випадки. Дозволю собі навести декілька з них. Правдивість цих подій не викликає сумнівів, до того ж вони доводять існування пекла жахливими свідченням його мешканців.

Доктор Раймонд Діокерс

У життєписі святого Брюньйона, засновника Чину Картузіанців, можемо прочитати про подію, котру ґрунтовно вивчали вчені боландисти, піддаючи суворій критиці її історичну достовірність. Трапилось це у Парижі, серед білого дня, на очах декількох тисяч свідків. Подробиці зібрали й опрацювали тогочасні письменники. Сама ж подія стала поштовхом до заснування великого чернечого ордену.

Сталось це у 1882 році, коли помер відомий професор паризького університету Раймонд Діокерс, якого любили й щиро оплакували усі його учні.. Доктор Бруно - один з найосвіченіших вчених докторів того часу, що славився своїм розумом, здібностями й великими чеснотами у цілій Європі, перебував саме в цей час у Парижі разом з чотирма своїми приятелями. Він вважав своїм обов'язком взяти участь у траурному Богослужінні за померлого. Домовина стояла у просторій залі, неподалік від храму Матері Божої. Великий натовп оточував катафалк, на якому покоїлося тіло померлого, вкрите тканиною. Під час відправи, коли читали уривок з книги Іова, на слова: “Вкажи мені переступ мій, гріх мій?” (Іов 13, 23) - з-під покривала залунав гробовий голос, який чули всі присутні. **“Я осуджений справедливим Божим вироком”**. Всі кинулися до труни, піднесли покривало, але небіжчик лежав нерухомо, все такий ж мертвий. Відтак продовжили відправляти панахиду. Усіх переповнював страх й подив.

Коли ж знову дійшли до читання: “Вкажи...”, небіжчик підвівся на очах у всіх і ще голосніше вигукнув: **“Я осуджений справедливим Божим вироком”**, - й ліг назад в труну. Жах опанував присутніми. Лікарі ще раз оглянули труп, вкотре підтвердили факт закріплення трупа. Ніхто вже не наважувався продовжувати відправу, тому вирішили відкласти її на наступний день.

Духовна влада не знала, що й робити. Одні говорили: “Він проклятий, отже, не достойний молитви Церкви”; інші: “Ні, хоч як це не жахливо, але ми самі наприкінці життя можемо бути осудженими й отримаємо справедливий Божий вирок?” Цю думку поділяв єпископ, тому наступного дня о тій ж годині почалася відправа. Не забарився і доктор Бруно разом зі своїми друзями. Здавалося, увесь Париж примчав до храму Матері Божої.

Знову почали читати фатальний уривок, і зі словами “Вкажи...” професор Раймонд Діокерс підвівся і голосом, від якого у усіх очевидців перехопило подих, закричав: **“Я осуджений справедливим Божим вироком”**, - і впав нерухомо.

Цього разу вже не було найменших сумнівів щодо гріховного минулого небіжчика. Тому за наказом єпископа з мерця зняли почесні регалії й вивезли на міське звалище у Монтфукон.

Виходячи з похоронної зали, доктор Бруно, якому виповнилося тоді 45 років, без вагань вирішив залишити світ й разом зі своїми приятелями подався у Велику пустелю Картузіанську, в місцевості Шартрез, поблизу Гренобля, щоб, відокремившись від світу, забезпечити своє спасіння й приготуватися до справедливого Суду Божого.

Як бачите з пекла повернувся проклятий грішник, проте повернувся не для того, щоб з нього вийти, а щоб переконливо засвідчити про місце існування вічних мук.

Молодий чернець

Архиєпископ Флоренції св. Антоній у своїх творах розповідає про інший, не менш жахливий випадок, який у середині XV століття переполошив усю Північну Італію. Один юнак, що походив з доброї родини у шістнадцяти - сімнадцятилітньому віці затаїв на сповіді тяжкий гріх. Але, незважаючи на це приймав Святе Причастя, відкладаючи з тижня на тиждень, з місяця на місяць каяття. Він продовжував сповідатися й причащатися лише про людське око. Через тяжкі докори сумління нерідко накладав на себе сувору покуту, тож усі вважали його святим. А коли й це не допомогло, юнак пішов у монастир: “Там, принаймні, - думав він, - у всьому зізнаюсь й щиро відпокутую за свої гріхи”. Натомість, настоятелі, зважаючи на добре ім'я, прийняли його в себе, наче святого. І знову переміг сором. Каяття у своїх гріхах юнак залишив на потім, подвоїв покуту і провів у такому стані не один рік. Увесь час він не міг зважитися та визнати страшний і ганебний тягар гріха, який його пригнічував. Аж ось, здавалося, шлях до цього відкрила смертельна хвороба. “Цього разу, - сказав собі юнак, - визнаю все, і в хвилину смерті висповідуюся за ціле життя”. Але самолюбство перемогло і цього разу, і тому каявся у гріхах такими мудрими словами, що духівник навіть не зрозумів, про що йшла мова. А юнак тішив себе надією, що завтра встигне все виправити. Однак у сильній гарячці він знепритомнів й помер, так і не розкавшись.

Проте у монастирі ніхто навіть не здогадувався. “Якщо вже він не потрапив на Небо, то, напевно, жоден з нас туди не піде”, - казали ї, переконані у його святості, прикладали до його останків хрестики, вервочки й медальйончики. А тіло його шанобливо перенесли до монастирської церкви й залишили там до наступного ранку, до урочистої траурної відправи.

Зранку, незадовго до початку відправи, один з братів по дорозі до дзвіниці, що стояла неподалік від вівтаря, несподівано побачив покійного, оперезаного червоними розпаленими вогнем ланцюгами. Усю його постать огортало полум'я. Переляканий братчик впав на коліна, не зводячи очей з цього жахливого явища. Проклятий ж промовив до нього: “Не моліться за мене, бо я навіки пішов у пекло”, - і розповів йому про свій сором й блюзнірство. Відтак зник, наповнивши церкву їдким запахом, який розійшовся по цілому монастирю, наче підтверджуючи все, що бачив і чув братчик. Настоятелі, довідавшись про те, що сталося, наказали викинути мерця, вважаючи його негідним церковного похорону.

Грішна жінка з Неаполя

Св. Франциск де Джіроламо, відомий єзуїт XVIII століття, проводив у Неаполітанському Королівстві місіонерську діяльність. Якось, коли він проповідував на одній з площ Неаполя, грішниці, найактивнішою з яких була жінка на ім'я Катерина, намагалися перешкодити йому піснями, криками, змушуючи місіонера піти геть. Проте св. Франциск, незважаючи ні на що, продовжував свою проповідь.

Через деякий час йому довелося знову виголошувати проповідь на цій площі. Глянувши на замкнені двері й завжди голосливий дім Катерини, що тепер стояв мовчазно, святий запитався: “Що трапилося з Катериною?”

- Хіба ви, отче, не знаєте? Вчора ця нещасна померла так раптово, що не встигла навіть слова сказати.

- Померла? - перепитав святий. - Раптово?

Двері відімкнули, і святий разом з юрбою, увійшов у дім, де лежав труп. Якусь мить приглядався до померлої, в його серці панував жах, відтак урочисто промовив: “Катерино, де ти тепер?” Мовчанка. Святий повторив своє запитання: “Катерино, озовися. Де ти? Наказую тобі відповісти, де ти?” На велике здивування усіх померла розплющила очі, вуста її конвульсивно заворушилися, і понурий, гробовий голос відповів: “У пеклі! Я у пеклі!” Перелякані люди повибігали, з дому, за ними вийшов святий, повторюючи: “У пеклі! О Боже справедливий, у пеклі! Ви чули: у пеклі!” Свідки цих подій були настільки вражені, що багато хто не осмілювався повернутися додому без сповіді.

Дама з золотим браслетом

Цю історію розповіли колись настоятелю одного славетного чернечого Чину. “Це жахливо, але не надто мене дивує. Подібні випадки не така вже й рідкість, як це здається. Лише люди, зважаючи на становище родини небіжчика, ретельно намагаються приховати цю історію. Я сам, - священник, - два чи три роки тому чув про такий випадок від дуже близького родича особи, про яку піде мова далі. Зараз (*Різдво 1859р.*) ця жінка ще жива, їй вже більше сорока. Взимку 1847р., молода удова, близько 30 років, справжня світська дама, багата і надзвичайно вродлива, розважалася у Лондоні. Серед чоловіків, які її оточували, виділявся молодий лорд, що славився своєю розбещеністю, а його часті відвідини наражали молоду вдову на плітки про грішні стосунки з ним.

Якось уночі жінка, лежачи у ліжку, ще читала якийсь роман, сподіваючись, що сон склеїть її повіки. Годинник саме пробив першу. Згасивши свічки, вона почала засипати, аж раптом зауважила дивне бліде світло, що йшло від дверей спальні, поволі поширюючись і освітлюючи її кімнату. Жах почав опановувати нею, коли раптом двері привідкрилися і на порозі з'явився молодий лорд. Перш ніж вона встигла щось сказати, він став перед нею, схопив за ліву руку й голосом, який проймає до самих кісток, промовив: “Пекло існує!!!” Біль у лівій руці був такий сильний, що вона втратила свідомість. Через півгодини вона отямилась і поклікала покоївку. Та, увійшовши до кімнати, відчула сильний запах горілого, а коли наблизилась до своєї господині, яка майже не могла говорити, помітила на її руці глибоку рану, крізь яку виднілась кістка. Рана була розміром з чоловічу долоню. Окрім того, покоївка зауважила, що від дверей кімнати аж до ліжка, й від ліжка аж до дверей чорніли сліди чоловічих ніг, що наскрізь пропалили тканину. За наказом господині вона відчинила двері, проте там уже не було жодних слідів. Наступного дня нещасна жінка дізналася (*можна собі уявити її жах*), що тієї ночі лорда знайшли п'яного, непритомного віднесли додому, де він й помер.

- Не знаю, - додав настоятель, - чи ця страшна наука на вернула жінку. Проте знаю, що вона ще жива, і щоб приховати від людських очей пекельний опік, носить на лівій руці широку золоту прикрасу у формі браслета, котру не знімає ні вдень, ні вночі. Нагадую, цю історію я почув від близького родича знатної дами, справжнього християнина, словам якого можна довіряти. У їхній родині ніколи не згадують про цей випадок, я сам розповідаю про це, приховуючи прізвища. Гадаю, цій дамі з браслетом не треба вже доводити, що пекло існує.

Молода грішниця

У 1873 році незадовго до свята Внебовзяття Богородиці у Римі трапилась страшна подія, яка теж підтверджує факт існування пекла.

В одному з будинків розпусти міста якась нещасна блудниця поранила руку. Її привезли у лікарню, та, мабуть, запізно, бо почалася гангрена, що зумовила раптову смерть. Водночас одна з її товаришок, не відаючи про смерть нещасної, почала так моторошно кричати, що не тільки побудила мешканців дому, всіх сусідів, але й спричинила приїзд поліції. Чому ж вона так кричала? Її приятелька, яка померла у лікарні, з'явилася перед нею, уся у вогні. “Я проклята. Якщо не хочеш, аби тебе спіткала така ж доля, покинь це ганебне місце і на вернись до Бога”, - промовила грішниця. На світанку молода повія поспіхом покинула будинок розпусти. Тимчасом тяжко захворіла власниця цього будинку. Вона одразу запросила священика з церкви св. Юліана, що стояла неподалік.

Перед тим, як піти до будинку розпусти, отець Сіроллі, настоятель парохії Спасителя у Лаворо, порадився з духовною владою, отримавши чітку інструкцію, священик рушив до хворої. Передусім він почав вимагати від неї повного розкаяння, відмови від прокльонів Святішого Отця й винагородження усіх, кого вона скривдила. Нещасна смиренно виконала усе, висповідалась й прийняла Святе Причастя.

Відчуваючи наближення смерті, вона слізно просила пароха, залишитися поряд, все ще важко переживаючи переляк від вищезгаданої історії. Але була вже ніч, і отець Сіроллі, хоч милосердя й наказувало йому залишитись, не міг провести ніч у такому місці. Тож на його прохання прибули два працівники поліції, які залишилися на ніч біля власниці цього будинку, аж поки вона не відійшла у вічність. Невдовзі по усьому місті розійшлась чутка про ці події. І, як завжди, безбожники і масони підняли усе на кпини й сміх, не бажаючи визнати правду. Ревних християн цей випадок спонукав стати кращими і вірнішими у своїх обов'язках.

З огляду на все сказане, запитую у кожного читача доброї віри: “Невже розумна людина може повторювати закид збаламученого натовпу про те, що якщо пекло дійсно існує, чому ніхто звідти не повертається?” Та навіть, якщо все хотіли би заперечити ці достовірні випадки, наведені вище, проте правда існування пекла залишилось би непохитною. Адже наша віра у пекло опирається не на ці надприродні явища, в які ми не зобов'язані вірити, а на докази, які дає нам здоровий глузд, а також на ті факти, які ми наводили вище, передусім на Божественне свідчення Ісуса Христа, Пророків і Святих Апостолів, а також на чітку, незмінну та непогрішиму науку Святої Католицької Церкви. Чудесні явища можуть лише утвердити й помножити нашу віру, тому ми вважали за необхідне навести декілька з них (*інші жахливі свідчення - див. Додаток*), аби таким чином закрити уста тим, хто твердить, що пекла немає й укріпити у вірі тих, кого спокушає думка: “Хто знає, існує пекло чи ні? “І, нарешті, щоб більше просвітити тих добрих християн, які разом зі Святою Церквою вірять в існування пекла.

Чому стільки людей намагається заперечити існування пекла?

Чимало людей заперечує існування пекла передусім тому, що здебільшого самі зацікавлені у цьому. Злодії, якщо б тільки могли, знищили би усіх жандармів. Ті ж, у кого нечисте сумління, намагаються будь-яким чином переконати самих себе, що пекла немає, передусім - вогненного пекла, бо знають, якщо б воно існувало, то було б призначене для них. Вони чинять, немов боягузи, що горланять в усе горло серед глухої ночі, щоб заглушити сумління й не відчувати сильного страху, який їх поглинає.

Щоб додати собі відваги, намагаються переконати інших у тому, що пекла немає. Доводять це у більш або менш наукових філософських книгах, посилаючись у своїх доказах один на одного, і, створивши загальний безлад, роблять висновок: у пекло ніхто не вірить, тому вони теж мають право не вірити в нього.

Такими були у минулому майже всі провідники вольтеріанського невір'я. Вони доводили, що немає ні Бога, ні Неба, ні пекла. Однак з історії ми знаємо, що усі вони у хвилину смерті, пройняті

великим страхом, відмовлялися від свого блюзнірства, сповідалися, благали Бога і людей пробачити їхні гріхи. Приміром, Дідро після смерті д'Алямберта писав: “Якщо б я там був, злякався би, як усі інші”. Відомо також, що Вольтер, головний провідник усіх тогочасних безбожників, неодноразово благав на смертельному одрі покликати священика зі Святими Тайнами. Проте сподвижники Вольтера не пустили священика до старого грішника. Так Вольтер і помер у приступі розпачу й люті

Ті, хто найактивніше заперечує пекло, вірять у нього так само, як і кожен з нас. Лише у хвилину смерті спадає з їхнього обличчя маска з-під неї, проглядається те, що ховалось у глибині душі. А тому, не слухайте доказів тих, котрі керуються тільки особистою зацікавленістю або страхом.

Другою причиною заперечення існування пекла є нечисте серце. Кожен, хто не бажає покинути грішне життя, схильний твердити, що пекла немає.

Так, наприклад, людина, серце, уява, почуття, щоденні звички якої мають перед собою лише одну мету: гріховні пристрасті, яким вона віддавалася сповна, не бажає навіть слухати про пекло! Говорити їй щось, все одно, що горохом об стіну. Навіть посеред галасу гріховних пристрастей, коли у її душі пролунає голос сумління й віри, вона відразу ж накаже серцю мовчати й не слухати голосу правди.

Спробуйте що-небудь сказати про пекло молодикам, яких чимало у наших вузах, підприємствах і організаціях. У відповідь вони лише заскреготять зубами або зайдуться злим сміхом, котрий означатиме більше, ніж усі докази віри й здорового глузду. Вони просто не хочуть, щоб існувало пекло.

Нещодавно я зустрівся з такою людиною. Остання іскра віри привела його до мене. Я повчав його, як міг, переконуючи, щоб він не ганьбив сам себе, жив по-християнськи, а не як тварина. “Все це чудово і гарно, - відповів він, - може, ви й праві. Але, коли мною заволодіває пристрасть, через яку я втрачаю розум, то нічого не чую і не бачу. Бог, пекло тоді для мене ніщо. Якщо пекло існує, я потраплю туди, але мені байдуже”. Він пішов, і я вже ніколи не бачив його.

А що казати про скупих, лихварів та злодіїв! У своїх скринях вони мають безліч незаперечних доказів проти існування пекла! Хіба можуть віддати те, що нагромадили, розлучитися із своїми грішми й коштовностями?

Споглядаючи такі пристрасті, як-от: **ненависть, гнів, помста, гордість** - як не згадати про пекло! Усі смертні, опановані ними, притиснуті до стіни першими-ліпшими доказами здорового глузду твердять, що повірили би у пекло, якщо б хтось з мертвих встав й запевнив їх, що воно існує. Проте Ісус Христос неодноразово говорив, що марно сподіватися на таке: вони все одно ніколи не повірять.

Хто не хоче вірити у пекло, той у нього не повірить, навіть якщо мертві повстануть з гробу

Якось в Єрусалимі Ісус Христос проходив повз будинок, фундамент якого можна побачити ще сьогодні. Цей дім належав молодому, заможному фарисею на ім'я Нікентій, що незадовго перед тим помер. Ісус, довідавшись про життя Нікентія, вирішив на його прикладі дати повчання Своїм учням і люду, який йшов разом з Ним: *“Був один багатий чоловік, що одягався у кармазин та вісон та бенкетував щодня розкішно. Убогий же якийсь, на ім'я Лазар, лежав у нього при воротах, увесь струпами вкритий; він бажав насититись тим, що падало в багатого зо столу; бо навіть пси приходили й лизали рани його. Та сталося, що помер убогий, і ангели занесли його на лоно Авраама. Помер також багатий, і його поховали. В аді, терплячи страшні муки, звів він очі й побачив здалека Авраама та Лазаря на його лоні, і він закричав у голос: “Отче Аврааме, змилуйся надо мною і пошли Лазаря, нехай умочить у воду кінець пальця свого й прохолодить язик мій, бо я мучуся у полум'ї цім”.*

Авраам же промовив: “Згадай, мій сину, що ти одержав твої блага за життя свого, так само, як і Лазар свої лиха. Отже, тепер він тішитись тут, а ти мучишся. А крім того всього між нами й вами вирита велика пропасть, тож ті, що хотіли б перейти звідси до вас, не можуть; ані звідти до нас не переходять”.

Отче, - сказав багатий, - благаю тебе, пошли його в дім батька мого; я маю п'ять братів, нехай він їм скаже, щоб вони також не прийшли в це місце муки.

Авраам мовив: “Мають Мойсея і пророків; нехай їх слухають”. Той відповів: “Ні, отче Аврааме, але коли до них прийде хто з мертвих, вони покаються”. А той відозвався до нього: “Як вони не слухають Мойсея і пророків, то навіть коли хто воскресне з мертвих, не повірять” (Лк. 16, 19-31).

Цими словами Сам Син Божий відповів на ілюзії людей, які, щоб утвердитися у вірі у пекло, вимагають чудес і воскресіння мертвих. Та навіть, якщо б діялися навколо них численні чудеса, вони б не

повірили. Згадаймо хоча б євреїв, на очах яких Ісус Христос чинив великі чудеса, приміром, воскресив Лазаря у Витанії. Та це спонукало їх до таких розмов: **“Що нам робити? Силу чудес отой чоловік робить! Якщо залишимо Його так, то всі увірують у Нього... Від того, отже, дня ухвалили вони Його вбити”** (Йо. 11, 47-48, 51). Такий самий результат мали й пізніші чудеса, які в Ім’я Ісуса публічно чинив св. Петро та інші апостоли і достовірність яких неможливо заперечити. Священики і фарисеї в один голос заявили: **“Що нам із цими людьми робити? Бо ж вони зробили явне чудо; воно стало відомим всім мешканцям Єрусалиму, і заперечити його ми не можемо. Але, щоб воно більше не поширювалося в народі, ми заборонимо їм під загрозою не говорити більш в це ім’я нікому з людей”** (Ді. 4, 16-17). Ось як сприймають чудеса й воскресіння мертвих люди злого серця і духа.

Наведемо відомий вислів Дідро: “Навіть якщо б увесь Париж клявся мені, що бачив мертвого, воскреслого з гробу, я скоріше б повірив у те, що цілий Париж збожеволів, ніж повірив би людям”.

По суті, це зухвале зізнання характеризує невірців, що вирізняються своєю сліпотою й затятістю. Саме цим атеїстичним принципом вони керуються у своєму житті.

Знаєте, що слід зробити, щоб повірити у пекло? Треба жити так, щоб не було приводу боятися пекла. Дивіться на справжніх християн, сумлінних, моральних, ревних у виконанні своїх обов’язків. Чи комусь з них спаде на думку сумніватися в існуванні пекла? Сумніви, радше у серці, ніж у голові, як зазвичай, породжуються у людей малоосвічених і зухвалих. Отже, той, хто живе у згоді із сумлінням, не сумніватиметься в існуванні пекла.

Яке воно пекло?

Хибні й забобонні уявлення про пекло

Передусім ми повинні старанно уникати примітивних і забобонних уявлень про пекло, котрі перекидають справжню католицьку науку про нього. Більшість уявляють собі пекло якимсь дивним і абсурдним, кажучи: “Ніколи не повірю, бо це безглуздо й неможливо. Ні! Не можу повірити у пекло!”

Без сумніву, якщо б пекло було саме таким, яким його уявляють подекуди не тільки добросердні бабусі, але й освічені люди, тоді ми мали б усі підстави не вірити. Але всі ці оповідання варті не більше, аніж казки, якими лякають дітей, бо нічого спільного з наукою Церкви не мають. Не гідно чинить той, який щоб підсилити враження, додає щось своє. Адже ніхто немає права перекидувати правду й робити з неї посміховисько, навіть для залякування простаків. Проблематично говорити про пекло й священикам, які, бажаючи розповісти про страшні пекельні муки, нерідко звертаються до образних описів у своїх проповідях. Зазначу, що важко тут дотримуватись якоїсь міри, а тому ще раз повторюю, що іноді навіть з найкращих міркувань можна потрапити в омани.

Перша мука у пеклі - це вічне прокляття

Прокляття - це повне й невідворотне відлучення від Бога. Отже, проклятий - це створіння, яке назавжди позбавлене Бога.

Ісус Христос навчає нас, що відлучення є першим покаранням для грішників, котре перевищує усі решта. Пригадаймо собі слова вироку, які Ісус Христос скаже їм на Божому Суді: **“Ідіть від Мене геть, прокляті, в вогонь вічний, приготований дияволові й ангелам його”** (Мт. 25, 41). В іншому місці, повчаючи євреїв, запевнив що до Царства Небесного входять через тісну браму: сказав: **“Геть від Мене всі ви, що чинити неправду! Там буде плач і скрегіт зубів, коли побачите Авраама, Ісаака та Якова й усіх пророків у Царстві Божім, себе ж самих викинутих назовні”** (Лк. 13, 27-28; пор. Мт. 7, 23).

Отже, першим словом вироку Найвищого Судді, котре означатиме перше знамення пекла, буде відлучення від Бога, позбавлення Бога, осудження Бога або іншими словами: **прокляття**.

Обмеженість нашого розуму та брак живої віри не дозволяють нам у цьому житті ані змірити, ані збагнути, скільки жаху і розпачу містить у собі цей вирок. **Людина створена для Господа Бога. Вона створена для Бога, як око для світла, як серце для любові.** Однак серед безлічі занять й зайвих турбот цього світу ми не відчуваємо цього, і все, що бачимо, чуємо, терпимо й любимо, віддаляє й відвертає нас від Бога - нашої єдиної кінцевої мети.

По-іншому у потойбічному світі. Там, після смерті, правда вступає у свої права. Кожен залишається сам на сам перед Богом, Тим, Ким і для Кого він був створений, Котрий єдиний може бути і має бути його життям, його щастям, відпочинком, насолодою, любов'ю й усім. Тож, можеш збагнути, в якому стані перебуває людина, яка раптом раз і назавжди втрачає своє життя, щастя, любов, одним словом - усе. Можеш уявити несподівану й бездонну порожнечу, в котрій опиниться істота, яка була створена для любові, для володіння Тим, Кого її позбавили!

Монах-єзуїт, отець Сюрєн, відомий у XVII ст. своїми чеснотами, науками, майже 20 років жив у цьому жахливому стані відлучення від Бога. Прагнучи визволити від диявольської одержимості бідну святоблиту черницю, якій не могли зарадити три місяці молитов, умиртвлень та єгзорцизмів, священник у своєму безмежному милосерді попросив Бога звільнити нещасну й перенести на нього тягар одержимості. Господь вислухав його прохання і диявол одразу ж вселився у тіло та упродовж багатьох років жорстоко мучив отця. Сам отець Сюрєн після свого визволення описав все, що тільки міг пригадати про надприродний стан, коли диявол заволодів його тілом і душею, даючи йому сповна відчутти розпач проклятого.

“Здавалося, - пише він, - що уся моя сутність, всі сили моєї душі і члени мого тіла з невимовною силою поривалися до Господа Бога, якого я визнавав своїм найвищим щастям, нескінченним добром, єдиною метою мого існування. Але разом з цим я відчував, що якась сила, незважаючи на мій опір, відривала і тримала мене здалеку від Нього. Створений, щоб жити, я відчував, що мене віддаляють від правди і світла. Створений для любові, я був відсторонений від неї Створений для добра, я був занурений у безодню зла.

Страх і розпач, що стискали моє серце, можна було б порівняти зі станом стріли у польоті, котру з великою силою випустили до певної цілі, натомість, якась сила неустанно відпирає її назад. Це лише слабкий і блідий образ страшної дійсності, яка називається **прокляттям**. З прокляттям неодмінно пов'язаний **розпач**. Це той самий розпач, котрий Ісус Христос у Св. Євангелії називає “**черв'яком**”, що точить проклятих.

Краще усе втратити, аніж потрапити у пекло, “**де черв'як їхній не вмирає й вогонь не вгасає**” (Мк. 9, 48).

Цей черв'як проклятих - це **докори сумління й розпач**. Їх називають черв'яком, бо як у гнилому тілі мерця народжуються черв'яки, так з'являються вони й в проклятій душі з гнилизни гріха. Ми ж у змозі створити собі лише слабке уявлення цих докорів й розпачу. Адже у цьому світі нема нічого досконалого: зло тісно переплетене з добром, а добро із злом. Й навіть, якщо наші докори й розпач досягли апогею, у них завжди жевріє надія. Це стосується й будь-якого терпіння, духовного чи тілесного. Дарма, що це видається неможливим. Проте у вічності все досконале: тож, якщо можна так висловитися, зло таке ж досконале, як і добро, без найменшої надії на порятунок, бо зло абсолютне - відносного тут не існує. Ти розумієш, що означає розпач без промінчика надії? Що означають слова та думка: “Я загинув добровільно, загинув навіки, загинув за марні миттєві дрібниці! А я ж міг, як й інші спастися!”

“Вони його уздрівши, збентежаться страхом жахливим... і, стогнавши в тривозі духу, промовлять... Отож - ми збилися з правдивої дороги... Ми наситилися стежками беззаконня і погибелі... Господньої ж дороги - ми не пізнали. І що нам допомогла гординя? Що нам принесло багатство разом з пихою? Усе те, немов тінь, минуло... лукавство наше нас поглинуло” (Муд. 5, 2-14). **Але цього ще замало. До розпачу приєднується ще ненависть - плід прокляття: “Ідіть від Мене геть, прокляті! (Мт 25, 41).**

Що це за ненависть? Ненависть супроти Господа Бога! Страшна ненависть проти безконечного Добра, безмежної Правди, Доброти і Краси, проти Миру, проти Мудрості, проти вічної Досконалості! Ненависть непримиренна і диявольська, ненависть надприродна, що поглинає усю силу духа і серця, усе єство проклятого.

Проклятий не міг би ненавидіти Бога, коли б йому було це дано, як блаженним у Небі, бачити Господа віч-на-віч в усій Божій досконалості, в усій невимовній Його величі. Але в пеклі такого Бога не дано побачити. Прокляті споглядають лише страшні наслідки Його справедливості у своїх стражданнях. Тому вони ненавидять Бога, як ненавидять кару й прокляття, яке їх спіткало.

Минулого століття у місті Месині священник, проводячи єгзорцизм над одержимим, запитався у диявола: “Хто ти?”

- Я істота, яка не любить Бога, - відповів злий дух.

У Парижі під час іншого сеансу єгзорцизму на запитання священника: “Де ти?” - почув:

- Вічно у пеклі!

- Не бажаєш обернутися у ніщо?

- Ні, хочу лише ненавидіти Бога вічно! - відповів йому з люттю диявол.

Так міг би відповісти кожен з проклятих. Вони ненавидять Того, Кого мали б вічно любити.

Хоч не один поцікавиться: “Невже Бог може проклясти мене, адже Він - Любов?” Та це не Господь проклинає грішника. Грішник сам скидає себе у безодню прокляття.

До страшного вироку доброта Бога не причетна. Його виносять лише Божественна святість і справедливість. **Бог такий ж святий, як і добрий, а справедливість Його однаково безмежна у пеклі, як милосердя й доброта у Небі.** Тож не ображай святості Бога і не будеш проклятий. **Проклятий отримує лише те, що вибрав собі сам всупереч усім ласкам Бога.** Надав перевагу злу, і отримав зло. У вічності ж зло називається пеклом. Якщо б він вибрав добро, мав би його вічно.

Отже, перше знамення пекла, перша ознака страшною дійсності, яку називають пеклом - це осудження і Божє прокляття з розпаччю й ненавистю проти Господа.

Друга мука пекла - вогонь

Безсумнівною правдою віри є переконання існування вогню у пеклі. Пригадаймо собі переконливі слова Сина Божого: **“Ідіть від Мене геть, прокляті, в вогонь вічний... Син Чоловічий пошле Своїх ангелів, які зберуть із Його Царства... Й тих, що чинять беззаконня, і кинуть їх до вогняної печі”** (Мт. 25, 41; 13, 41-42). Ці Божі слова, повторені святими апостолами, становлять основи віри та науки Святої Церкви. Тож у пеклі грішники караються вогнем.

В історії Церкви надibuємо розповідь про те, як у III столітті після Різдва Христового два юнаки, що навчалися у знаменитій Олександрійській школі в Єгипті, якось зайшли у храм, де проповідник саме говорив про пекельний вогонь. Один з юнаків почав глузувати з проповіді. Інший ж пройнявся страхом і навернувся, ба, навіть пішов у монастир. Через декілька років безбожний юнак несподівано помер. Після смерті він з'явився до свого давнього приятеля і промовив: “Церква говорить правду, навчаючи про вічний вогонь у пеклі. Та все ж священники не передають навіть сотої частини того, яким він є насправді там, у пеклі”.

Пекельний вогонь надприродний й незбагнений

На жаль, ніхто на землі не спроможний ані висловити, ані збагнути великих вічних правд! Священники намагаються донести ці істини, однак ані дух, ані слова не можуть подолати цього завдання. Про Небо сказано: **“Те, чого око не бачило й вухо не чуло, що на думку людині не спало, те наготував Бог тим, що Його люблять”** (1 Кор. 2, 9). Теж можна сказати про пекло: “Чого око не бачило й вухо не чуло, чого серце людини ніколи не збагне, те Божє справедливість приготувала невинним грішникам”.

“Терплю, терплю муки у цім полум'ї”, - кричав з безодні проклятий євангельський багатій. Щоб вникнути у суть першого слова проклятого **“терплю”**, необхідно збагнути зміст вислову **“у полум'ї цім”**. Вогонь цього світу, як усе інше, недосконалий, і наше полум'я, яке би потужне воно не було, це тільки мізерний образ вічного вогню, про котрий розповідає Свята Євангелія. Неможливо достеменно описати жахливі терпіння, котрі зазнала б людина, яка б потрапила у розпалену піч бодай на декілька хвилин. Не кажучи вже про те, щоб там жити! А що тоді казати про той надприродний вогонь, вогонь вічний, силу якого неможливо з чимось порівняти!

Позаяк ми живемо у часі, а не у вічності, то вимушені використовувати предмети цього світу, якими мізерними, слабкими й недосконалими вони не були, щоб з їх допомогою уявити невидиму, нескінченну дійсність майбутнього життя. Тому спонукаймо себе до страху, пригадуючи невимовні страждання, які завдає нам земний вогонь, щоб у вічності не потрапити у безодню пекельного вогню.

Отець де Бюссі і молодий безбожник

На початку минулого століття у Франції славився своєю апостольською ревністю, красномовством й надзвичайними чеснотами, а також дещо оригінальними думками отець де Бюссі.

Якось відомий місіонер гостював в одному з найбільших міст на півдні Франції. Взимку, напередодні Різдва, у лютий мороз, в кімнаті для гостей, в каміні, розпалили сильне багаття.

Серед присутніх у домі був юнак, відомий своїм розпусним життям й богохульством. Отець де Бюссі швидко переконався, що з юнаком важко про щось говорити. “Підійди-но ближче, звернувся до хлопця весело. - Не бійся, я нікого не примушую сповідатися. Прошу, сядь поруч, ми трохи поговоримо”. Кинувши оком у камін, отець побачив, що майже усе дерево згоріло, тому попросив юнака: “Перш ніж сідати, візьми, будь ласка, декілька полін і докинь їх у багаття”. Здивувавшись, юнак виконав прохання отця. Та, коли хлопець клав поліно у камін, отець несподівано схопив його за руку й запхнув її у вогонь. Молодий грішник відскочив з криком: “Що ви робите? Ви збожеволіли, отче? Я ж міг обпекти руку?”

- То й що? - спокійно відповів отець де Бюссі. - Тобі слід звикати до цього. У пеклі, куди ти можеш потрапити, якщо не виправиш свого грішного життя, палатимуть не лише пучки твоїх пальців, але й усе тіло. Та й це маленьке багаття неможливо порівнювати з пекельним вогнем. Тож уперед, мій друже!

Відтак хотів знову схопити юнака за руку, але той, зрозуміло? почав опиратися з усіх сил. Лише тоді отець пом’якшив тон: “Бідна дитино, задумайся. Можливо, варто тепер терпляче зносити муки, ніж вічно горіти у пекельному вогні? А жертви, котрих вимагає від тебе Господь, у порівнянні з вічними муками, це ж такі дрібниці?”

Молодий грішник вийшов у глибокій задумі. Він глибоко замислився над сказаним. Незабаром юнак повернувся до місіонера і з його допомогою позбувся тягара своїх гріхів, ступивши на істинний шлях.

Я впевнений, що чимало з тих, які живуть без Бога й прямують до пекла, не потрапили б туди, коли б погодилися на **“вогняне випробування”**: упродовж року розважатися, насолоджуватися життям, задовільняти будь-які забаганки з однією лише умовою, бодай на один день, навіть на годину занурюватися у вогонь. Гадаю, не знайшлось би жодного, хто б погодився на таку угоду. Не вірите, тоді слухайте.

Три сини старого лихваря

Один чоловік, розбагатівши на безжалісній кривді своїх ближніх, несподівано серйозно захворів. Та навіть важка форма гангрени не змінила його поглядів. “Якщо я все віддам, - твердив він, - що буде з моїми дітьми?” Його парох, людина дотепна, щоб врятувати цю бідну душу, вирішив зробити ось що. Він сказав хворому, що знає ліки, які зцілять його. Але вони дуже дорогі. “Скільки б вони не коштували, тисячу, дві... десять тисяч франків, байдуже! - підбадьорився старий. - Що це за ліки?”

- Їх готують із жиру людини, а опісля поливають ними рани на тілі. Якщо ти знайдеш когось, хто за десять тисяч франків погодиться стопити на вогні жир з однієї лише руки, цього буде досить.

- Не варто й шукати! - зітхнув хворий. - Сумніваюся, чи зможу когось знайти.

- Я дам тобі раду, - заспокоїв його священник. - Поклич старшого сина, який любить тебе, звернись до нього з проханням, обіцяючи у спадок свій маєток. Якщо він відмовиться, то пообіцяй середньому сину залишити свій спадок за цю послугу. Якщо ж він відмовиться, поклич молодшого сина, той напевно погодиться.

Так і сталося. Батько по черзі просив виконати прохання своїх синів, але вони з жахом відкидали його пропозицію. “Ви відмовляєтеся декілька хвилин перетерпіти біль, щоб врятувати мені життя, а я, щоб зробити вас багатими, повинен навіки йти до пекла? Який же я дурень!” І без вагань роздав усе, що заборгував.

Але і його синів можна зрозуміти. Адже наважитися занурити руку у вогонь, навіть рятуючи життя батька, понад людські сили. Та це все одно ніщо у порівнянні з вогненною безодньою пекла.

“Діти мої, не йдіть до пекла!”

У 1844 році в семінарії св. Сульпіція в Ісс, неподалік від Парижа, я познайомився з професором, відомим своєю ерудицією, надзвичайним смиренням і життям, сповненим покути. Отець Піно, перш ніж стати священником, викладав хімію і фізику. Якось під час хімічних дослідів несподівано загорівся фосфор. У мить руку огорнуло полум’я. Даремно професор намагався разом з учнями погасити вогонь. Його рука перетворилась на яскравий смолоскип. Від нестерпного болю нещасний знепритомнів. Увесь день і всю ніч потерпілий стогнав й плакав, а коли біль на якусь мить вщухав, він повторював семінаристам, що були поряд: “О діти мої! ... Мої діти! ... Не йдіть до пекла! ... Не йдіть до пекла!...”

Такий же крик болю й священницької любові злетів з уст, радше з серця, іншого священника у 1867р., за подібних обставин поблизу Понтіві, дієцезії Валенсії. Молодий вікарій Лаурент кинувся у

вогонь, рятуючи жінку й її двох дітей. Він декілька разів самовіддано заходив у палаючий будинок, вихоплюючи з обіймів вогню двох неушкоджених дітей. У домі залишалася ще їхня мати, але ніхто не наважувався зануритися у вогонь, який посилювався з кожною хвилиною. Йдучи за покликом любові до ближнього, отець Лаурент вкотре стрибнув у вогонь, знайшов нещасну жінку, яка від страху, здавалось, збожеволіла й в останню мить виштовхнув її з палаючого будинку. Раптом завалився дах і священик опинився під його руїнами. На допомогу кинулися люди й з великим зусиллям витягли його з полум'я. Але, на жаль, було запізно! Нещасний помирає. Чадний дим палив його зсередини, завдаючи жахливих страждань. Надаремно парафіяни намагалися полегшити його муки. Ніщо не допомагало, через декілька годин мученик любові до ближнього отримав у Небі нагороду за героїчну самопожертву.

Помираючи у муках, він у повторював: “Добрі друзі!... О мої діти!... Не йдіть до пекла!... Це жахливо!... Пригляньтеся, як горітимете у пеклі! “

Пекельний вогонь: матеріальний чи чуттєвий?

Люди часто запитують: “Який він, вогонь у пеклі? Які його властивості? Це вогонь матеріальний, чи тільки суто духовний?” Багато хто схиляється до останньої думки, проте католицькі теологи вважають по-іншому.

Як вже було сказано, правдою святої віри є те, що пекельний вогонь - це справжній реальний вогонь, вогонь незгасний та вічний. **Цей вогонь палить, але не спалює дотла. У ньому горить не лише тіло, але й душа.** Ця правда, відкрита Богом, проповідується Святою Церквою, її постійно підтверджують великі святі і містики (див. *Додаток*). Заперечувати цю правду було б не тільки безглуздо, але й грішно.

Які ж властивості пекельного вогню? Це матеріальний вогонь? Він такий, як і земний вогонь, чи подібний до нього? На ці питання відповідь нам один з найбільших теологів в історії Церкви св. Тома Аквінський.

Спершу він говорить про античних філософів, які, не вірячи у воскресіння тіла, все ж припускали, що на тому світі існує вогонь, який карає за гріхи. Тож були вимушені навчати, що це лише духовний вогонь, тої самої природи, що й душа. Сучасні філософи, що прагнуть, наскільки це можливо, опанувати усіма сферами людського буття і підірвати святу віру, підштовхують до цієї думки чимало людей, недостатньо обізнаних з католицькою наукою.

Великий Доктор Церкви рішуче заявляє, що вогонь пекельний - це “вогонь матеріальний, бо покарання тіла може бути лише тілесним”. У цих тезах св. Тома опирається на науку св. Григорія Великого і св. Августина.

“Та все ж, - говорить св. Тома, - цей матеріальний вогонь містить в собі щось. Адже, палячи тіло, він не знищує його до тла, не перетворює у попіл, він карає ще.”

Хоч пекельний вогонь матеріальний, він діє на душі

Може виникнути запитання: “Як пекельний вогонь відчуватимуть душі, які аж до воскресіння й Останнього Суду існують відокремлено від своїх тіл?” З непогрішимої науки Святої Церкви знаємо, що прокляті відразу після смерті потраплять у пекло, а саме - у пекельний вогонь. Однак це стосується лише їх душ, бо до моменту загального воскресіння їхні тіла залишатимуться у землі. Тож душа проклятого після розлуки з тілом опиниться під впливом таємничої дії пекельного вогню. А ті, навіть безтілесні, потерпають від того ж вогню, куди у призначений час потрапляють й тіла проклятих. Про це виразно сказано у вироку Сина Божого проклятим: ***“Ідіть геть від Мене, прокляті, в вічний вогонь, приготований дияволу і його ангелам!”*** Без сумніву, це матеріальний вогонь, інакше він би не міг діяти на тіла проклятих. Проте душі грішників, навіть відокремлені від тіл, страждають у тому ж матеріальному вогні. Це незаперечні істини.

На жаль, це, що відбувається, ми не спроможні осягнути нашим розумом. Зрештою, нам цього не треба знати, щоб увірувати, адже усі правди, відкриті нам Богом, мають на меті не лише просвітити наш розум, вимагаючи від нього смирення й відданості. Віра додає нам впевненості у правдивості вчення. І цього достатньо, коли щось обмежує можливості нашого пізнання. А здоровий глузд й здатність порівняти допомагають краще зрозуміти проблему. Так, ми можемо порівняти співвідношення тіла до душі. Кожен з нас є свідком сильного й невпинного впливу плоті на душу: плоті, матеріальної природи,

на душу, природи духовної. Тож, ймовірно, що матеріальна субстанція, якою є пекельний вогонь, діє на духовну субстанцію, себто душі проклятих.

Капелан із Сент-Кер

Дозволь, любий читачу, розповісти тобі кумедну історію, яка сталася зовсім недавно у військовій школі Сент-Кер.

Капеланом у цій школі був о. Ріголо, надзвичайно здібний і дотепний чоловік. Даючи корисні духовні поради, він щовечора збирав у каплиці молодих військових. Одного разу отець виголосив захоплюючу проповідь про пекло. Після відправи капелан попрямував зі свічкою до своєї кімнати в іншому крилі будинку, призначеному спеціально для офіцерів. Біля дверей свого помешкання о. Ріголо раптом почув, що хтось кличе його. Це був поважний капітан із колоритними сивими вусами, дещо грубуватий і ненадто тактовний.

- Пробачте, - промовив він іронічно, - ви виголосили нам сьогодні чудову проповідь про пекло, але забули сказати, у цьому вогні нас будуть пекти, смажити чи варити? Ви не могли б мені детальніше розповісти?

Капелан, зрозумівши натяк, зазирнув зловтішнику у вічі, й підсунувши під ніс капітану свічку, спокійно сказав: "Сам побачиш, капітане!" Опісля зачинив двері, сміючись з кумедної міни капітана. Капелан забув про цей випадок, але відтоді капітан уникав зустрічі з ним. Вибухнула липнева революція. Посаду капелана у війську було скасовано, отця Ріголо із Сент-Кер паризький архієпископ відправив служити в інше місце. Проминуло дванадцять років. Якось на вечірці до капелана підійшов старий чоловік із колоритними вусами і поцікавився, чи випадково, він не колишній капелан із Сент-Кер, отець Ріголо? Почувши ствердну відповідь, старий радісно простягнув руку, кажучи: "Пане кюре, дозвольте потиснути вашу руку й щиро вам подякувати. Ви врятували мене!"

- Я! Але ж як?

- Як? Отче, ви не впізнали мене? Пригадуєте, колись нахабний капітан, інструктор військової школи, після проповіді про пекло запитав у вас якусь дурницю, а ви, підсунувши йому під ніс свічку, сказали: "Сам побачиш, капітане!" Тим капітаном був я. І уявіть собі, ці слова безупинно звучали у моїй голові, я не міг позбутися думки про пекельний вогонь. Боровся з цим десять років, і, нарешті, не витримав, сам пішов на сповідь й став справжнім християнином. Саме вам, отче, завдячую цим щастям й радію нашій зустрічі, маючи змогу виявити свою щирю подяку.

Отже, дорогий читачу, якщо трапиться тобі такий премудрий жартівник з безглуздими запитаннями про пекельний вогонь, можеш відповісти йому, як отець Ріголо: "Любий друже, сам побачиш!" Ось побачите, він не захоче піти туди.

Слід від випаленої руки

Відомо, коли якась загублена душа або душа з чистилища з'являється з дозволу Господа на землі й залишає слід після себе, то це завжди вогненим слід (Див. Додаток). Пригадайте собі даму з браслетом й про випалений килим у Лондоні, палаючий простір навколо молодої грішниці у Римі, чи монаха, який скоїв святотатство у Флоренції.

У квітні 1876р. я на власні очі бачив у Фульджіні, поблизу Асижа, в Італії, жахливі сліди вогню, які переконливо доводять: вогонь потойбічного світу - це вогонь реальний.

4 листопада 1859 року у монастирі Сестер Терціянок Францисканських у Фульджіні внаслідок апоплексії померла с. Тереза Маргарита Джеста, котра упродовж багатьох років була настоятелькою новіціату і відповідала за злидений монастирський гардероб.

Через дванадцять років після її смерті, 17 листопада, одна з сестер, Анна Феліція, яка колись допомагала сестрі Терезі, а тепер уже сама доглядала за монастирським гардеробом, увійшла у келію. Раптом вона почула зітхання, котре долидало з меншої келії. Обережно Анна Феліція відчинила двері, але нікого там не побачила. Через деякий час вона знову почула зітхання і, хоч була не з боягузливих, добряче налякалась: "Ісусе! Маріє! - гукнула вона, - Хто тут?" Ледь вимовила, як почула жалібний голос, наповнений болем: "О, Боже! Як я мучуся!" Сестра відразу впізнала голос покійної с. Терези й здивовано запитала: "За що?"

- Через недотримання убозтва, - відповіла сестра Тереза.

- Чому. Адже ти жила у такому убозтві?

- Не за себе страждаю, - відповіла померла, - а за тих сестер, яким у цьому надмірно догоджала. І ти остерігайся!

Відтак келія наповнилася густим димом й з'явилася тінь сестри Терези, яка пересувалася уздовж стіни до дверей. Опісля моторошно закричала: “Ось доказ Божої справедливості!” Вона гримнула у двері, побілені вапном, залишивши на них чіткий чорний відбиток своєї правої руки і зникла.

Бідна Анна Феліція ледь не померла зі страху, отямившись, почала голосити та кликати на допомогу. На її крик збігся увесь монастир. Монахині відчули різкий запах горілого дерева. Почали шукати причину і зауважили на дверях страшний відбиток, у котрому відразу впізнали худу й дрібну руку сестри Терези. Перелякані цією з'явою, сестри залишили келію й рушили на хори молитися. Там усю ніч провели у сльозах, молитвах й різних умиротвореннях за душу бідної сестри Терези. А вранці усі прилучилися до Святих Тайн. Звістка про те, що сталося у монастирі, блискавично розійшлася по всій околиці. Отці Капуцини, священики й світські особи, які прихильно ставилися до монастиря, а також усі чернечі Згромадження міста поєдналися разом у молитві з Сестрами Терціянками. Цей прояв любові до ближнього мав у собі щось надзвичайне і надприродне.

Виснаженій від надмірних емоцій Анні Феліції наказали відпочивати. Вона скорилася, але твердо вирішила знищити чорний слід, що жахав усе місто. Проте сестра Тереза Маргарита з'явилася їй удруге і сказала: “Знаю, ти хочеш усунути знак, котрий я залишила. Та ти неспроможна цього зробити, бо це чудо звершилось за Божою волею для повчання й поправи усіх. Справедливим й страшним Його вироком мені присуджено сорок років зносити жакливий вогонь чистилища через своє потурання деяким сестрам. Дякую тобі й сестрам за стільки молитов, які Господь милостиво вислухав на користь моєї бідної душі. Завдяки тому, що ви відчитали сім покутних псалмів, я відчула особливе полегшення”. А потім з посмішкою додала: “О блаженне убожество, яке дає стільки радості тим, хто його дотримується!” - і зникла.

19 листопада с. Анна Феліція у ввсні почула, що хтось її кличе по імені. Вона прокинулася, жах прикував її до ліжка, не даючи промовити жодного слова. Вона знову впізнала голос сестри Терези Маргарити. Біля ліжка з'явилася велика вогненна куля, яка світилася так сильно, що у келії розвиднілася, немов удень. Сестра Тереза промовила: “Я померла у п'ятницю, у день Страстей Господніх, і ось у п'ятницю йду до вічної слави... Мужньо несіть хрест..., відважно переносіть терпіння!” Під кінець додала з любов'ю: “Залишайся з Богом!... Залишайся з Богом! Залишайся з Богом!...” - і перетворилася у легку, білу, ясну хмаринку, яка здійнялася до Неба й зникла.

Єпископ разом з міською владою одразу розпочали канонічне слідство. 23 листопада у присутності свідків відкрили домовину сестри Терези Маргарити й переконалися, що обвуглений слід від руки на дверях ідентичний руці покійниці. Двері, з випаленою на них рукою, шанобливо зберігаються у монастирі. Я особисто бачив й торкався обвугленого дерева, котре є промовистим доказом того, що душі, які тимчасово або навіки приречені на страждання у потойбічному світі, мучаться у вогні. І щоразу, коли вони, з відомих лише Богові причин, з'являються на землі, все, до чого вони тільки торкаються, носить на собі слід від вогню.

Отже, хоч ми і неспроможні збагнути цю таємницю, проте віримо без найменших сумнівів, що хоч пекельний вогонь і матеріальний, він діє й на душі, завдаючи їм страшних мук.

Де знаходиться пекельний вогонь?

Запитаєте: “Де знаходиться пекельний вогонь?”

Ані з Божого одкровення, ані з науки Католицької Церкви, ми майже нічого про це не знаємо. Однак теологи одностайні у тому, що вогненна безодня розміщена всередині землі. Саме там є місце, куди після воскресіння потрапляють тіла проклятих.

Цього навчає катехизм Тридентського Собору. Таке ж твердження надibuємо в науці св. Томи: “Хоча ніхто напевно не знає, де розміщене пекло, та все ж можна, і не безпідставно вважати, що воно під землею”. На це вказує сама його назва. “Пекло” означає щось нижче рівня землі, тобто підземне. Святе Письмо ж говорить, що прокляті перебувають під землею. Це засвідчують видіння пекла, яке мали діти у Фатімі та багато інших святих і містиків Святої Церкви (Див. Додаток).

У листах св. Павла читаємо, що у Велику П'ятницю блаженна душа нашого Спасителя на якийсь час відокремилася від Свого Тіла, спустилася у “*лоно землі*” (Мт. 12, 40), “*в найнижчі частини землі*” (Еф. 4, 9) і принесла радісну новину про Відкуплення праведникам Старого Завіту, які від початку світу вірили й чекали на Нього з надією і любов'ю. Знаємо, що душа Ісуса Христа спустилася у чистилище щоб потішити й спасти душі, які там відпокутували свої провини, щоб звідти потім вознестися на Небо.

Відомо, що Він зійшов в ад, щоби сатані та всім проклятим душам показати Свою тріумфальну перемогу над гріхом, плоттю і світом. Звідси виникає припущення, що пекло знаходиться всередині землі,³ як незмірний океан вогню, сірки й розтопленої смоли (*Пор. Ап. 20, 10; 21, 8*).

У Святому Письмі Сам Святий Дух щоразу, коли говорить про пекло, завжди подає його як місце, куди падають, викидають або вступають. Отже, це місце не тільки підземне, але і глибоке. Такої ж думки про пекло Отці Церкви, святі, теологи, Свята Церква та її вірні.

Зрештою, цю думку підтверджують (*незважаючи на різні свої відхилення*) поганські джерела, як - от: грецька і римська міфологія, де місце покарання у потойбічному світі представлено як величезний підземний простір, де панує грізний Плутон - ніщо інше, як міфологічна карикатура диявола. Вогонь і полум'я відіграють там найважливішу роль. Неважко помітити певну схожість в описанні безодні у Святому Письмі, де перебували праведники Старого Завіту, очікуючи на Крижаву Жертву нашого Спасителя.

У словах св. Августина, які наводить св. Тома сказано, що після смерті тіло ховають, тобто опускають у землю, щоби там своєю гниллю воно відплатило Божій справедливості за свої провини. Отже, цілком вірогідно, що душа, покутуючи за свої гріхи, або через очищення у чистилищі, або через пекельну муку, сходить під землю у вогонь, котрий запалив, караючи її, справедливий Господь.

З усього сказаного випливає, що пекло та страшний пекельний вогонь міститься всередині землі, у безодні. Там горить підземний вогонь і палить зі страшною силою. Звернімо також увагу на те, що цей природний вогонь, який розпалила всесильна Божа справедливість. І він отримав надприродні властивості, щоб палити так, як цього вимагає сувора Божа кара, пронизуючи не лише плоть, але й душу, однак, не знищуючи до тла тіла проклятих, а зберігаючи їх. Згадаймо слова Самого Божого Судді: **“У пекло, де... вогонь не вгасає... кожен вогнем посолиться”** (Мк. 9, 48-49). Так як сіль проникає й зберігає м'ясо, так і матеріальний вогонь у пеклі завдяки надприродному впливу, пронизує проклятих і дияволів, не знищуючи їхніх тіл.

Темрява пекельного вогню. Одкровення св. Терези Авільської

Ісус, даючи пізнати нам правду про вогненне пекло, водночас з усією Божою непогрішимою повагою до Свого слова відкрив, що у пеклі панує пітьма. У Євангелії св. Матея Він називає пекло кромішньою темрявою: **“Киньте геть у темряву, - говорить Він про чоловіка, що не був вбраний у весільну одіж, - у темряву кромішню! Там буде плач і скрегіт зубів”** (Мт 22, 13). В іншому місці Святої Євангелії, у Апостольських листах, дияволи називаються **“князями темряви, силами ночі”**. У листі до Солунян св. Павло пише: **“Всі ви - сини світла й сини дня. Ми не належимо ані ночі, ані темряві”** (1 Сол. 5, 5).

Темрява пекла матеріальна, почуттєва, як і пекельний вогонь. Ці дві істини не заперечують одна одну. Адже природа й дух пекельного вогню - це щось абсолютно відмінне від світла. Правда, вогонь у своєму природному стані, створюючи із газів полум'я, звичайно дає світло, але у пеклі стихія вогню, залишаючи незмінною свою природу, набуває ще й інших надприродних властивостей, яких немає у цьому світі.

Так, посилаючись на св. Василя Великого, навчає нас св. Тома Аквінський: **“Силою Бога, - говорить він, - світло вогню буде відокремлено від його властивості палити. Та його палюча сила й стане мукою для проклятих”**. Далі святий додає: **“Всередині землі, де знаходиться пекло існує лише темний, понурий, наповнений димом вогонь”**. Вогонь, що подекуди вивергається з кратерів вулканів, підтверджує це припущення.

Отже, у пеклі пануватиме, **“кромішня темрява”**, а в поодиноких просвітах прокляті бачитимуть страшні знаряддя своїх страждань. **“Вони бачитимуть, - говорить св. Григорій Великий, - у вогні й темряві при світлі пекельного полум'я тих, кого вони потягли за собою у вир на прокляття, і це примножуватиме їхні страждання”**. Страх, який викликає темрява вже тут, на землі, це лише слабкий відбиток того, якими страшними є страждання, породжені лише пекельною темрявою.

Свята Тереза Авільська розповідає, що під час однієї з'яви Ісус Христос запевнив її у вічному спасінні, якщо вона й далі служитиме й любитиме Його. Однак, щоб підсилити страх гріху й пекельних мук, які тягне за собою гріх, показав їй місце, у якому вона опинилася б у пеклі, якщо б схилилась до забав й марноти.

“Якось, - говорить св. Тереза, - під час молитви я, невідомо як, перенеслася разом з душею і тілом у пекло. Я відразу зрозуміла, що Ісус Христос хотів показати мені місце, яке приготували мені дияволи і на

яке я би заслуговувала за свої гріхи, якщо б не змінила свого життя. Це тривало лише мить, але до кінця життя я не зможу цього забути.

Вхід у цю катівню був схожий на піч: низький, темний та тісний. Дно скидалося на огидну смердючу калюжу, наповнену отруйними зміями. У кінці виднівся мур, а у вибитому в нім отворі я побачила себе. Жодними словами неможливо передати того, що я там страждала. Цього просто не в силі збагнути. Я відчувала у своїй душі якийсь вогонь, котрий важко описати, і разом з тим моє тіло корчилося від страшних мук. У своєму житті я перенесла чимало різних страждань, на думку лікарів, найтяжчих з можливих (*нервові судоми, під час яких я втрачала координацію рухів*), проте це було ніщо в порівнянні з пекельними муками. Та тілесні муки здаються мізерними в порівнянні з муками душі. Це були такі болючі терзання й стискання серця, такий розпачливий і страшний сум, що мені його не можливо описати. Там кожна хвилина наповнена смертельним страхом. Не знаходжу слів, щоб змалювати той внутрішній вогонь і розпач. У тому страшному місці зникає будь-яка надія на потіху. Там дихають їдким смердючим повітрям. Так я страждала у тісному куті, де була ув'язнена. І самі стіни цього темного льоху, на які страшно було дивитись, гнітили мене своїм тягарем. Усе тебе там душить, ані промінчика світла, лише темрява найчорнішої ночі. Проте, о страшна таємнице, хоча не блимне там найменший вогник, видно усе найогидніше для людського ока.

Наступного разу Господь показав мені глибше пекло із тортурами значно жахливішими, призначеними за певні провини. Позаяк, я не каралася ними, вони не лякали мене так сильно. У першій візії Небесний Учитель дав мені відчутти не лише внутрішні, але й зовнішні муки. Без сумніву, моє тіло страждало. Не знаю, як це сталося, але я зрозуміла: це була велика ласка, мій Спаситель продемонстрував, від яких покарань мене врятувало Його Милосердя. ***Все, що можна почути про пекло, що розповідають нам книги про різноманітні покарання і страждання, якими дияволи мучать проклятих грішників - усе це ніщо в порівнянні з дійсністю. Різниця між ними така сама, як між людиною та її портретом. Горіти у вогні на цьому світі набагато приємніше, ніж у тому вогні, в якому грішники палатимуть у потойбічному світі.*** Після цього видіння, - пройшло вже більше шести років, - але і тепер, пишучи це, мене охоплює такий жах, що стигне кров у жилах. У терпінні мені досить лише пригадати ці моторошні картини, і відразу усі страждання на цьому світі здаються мені дріб'язковими. Я навіть вважаю, що ми часто скаржимося без причини.

Я просто дивуюся, що прочитавши стільки книжок про пекельні муки, мала про них таке далеке від істини уявлення. Я не боялася їх так, як слід було б. Мій Боже, про що я думала і як могла вести такий спосіб життя, який неминуче штовхав мене у страшну безодню? О, мій Божественний Спасителю, будь благословенний навіки! Ти відкрив мені, що полюбив мене більше, ніж я сама себе! Скільки разів Ти рятував мене від того чорного льоху, і скільки разів я поверталась туди всупереч Твоїй волі!

Це видіння збудило в моїй душі невимовний біль за душі грішників, що йдуть на прокляття. Воно наповнило мене палким прагненням працювати задля їхнього спасіння. Відчуваю, що тисячу разів пожертвувала би своїм життям, аби врятувати хоч би одну душу від цих страшних мук.

О, коли б віра кожного з нас могла змінити те видіння! Якщо б згадка про "*кромішню темряву*", у яку потрапляють, наче ганебні трупи і погорда між мерцями (Муд. 4, 19), прокляті, змогла б завадити нашим спокусам й зробила б з нас справжніх дітей світла!"

Інші муки в поєднанні з пекельним вогнем

Крім вогню і темряви, у пеклі існують інші покарання і муки. Цього вимагає Божа справедливість. Позаяк прокляті по-різному грішили, й кожне з їхніх почуттів провинилося у більшій чи меншій мірі, то і в осудженні повинна торжествувати Божа справедливість, аби було покаране те, що согрішило, згідно зі словами Святого Письма: "***Чим хто грішить, тим і карається***" (Муд. 11, 16).

І знову вогонь, страшний і надприродний, стане знаряддям різних мук. Цей вогонь особливо каратиме те почуття, яке спричинило найбільше до гріха. І за кожний свій гріх, за кожную свою негідну пристрасть, кинутий у вогонь і кромішню темряву, проклятий - як говорить Євангелія - скреготітиме зубами у безмежному розпачі й гірко плакатиме над своїм минулим, яке вже не виправити. "***Там буде плач і скрегіт зубів***" (Мт. 24, 51). Це слова Самого Бога!

"Цей плач проклятих, - як стверджує св. Тома, - це плач душі, а не тіла". Навіть після воскресіння, коли тіла проклятих набудуть людських ознак, вони все ж будуть вже здатні до якихось дій і вчинків. Наприклад, фізична реакція організму виділяти сльози там затратиться".

А тепер, любий читачу, уяви собі, що станеться під впливом вогню і темряви з очима проклятого. Ті самі очі, які стільки років служили йому для заспокоєння гордості, марнотності, хтивості й розкомплексованості! А з його вухами, відкритими до сороміцьких розмов, до брехні, наклепів і безбожних глузувань! А з його язиком, устами - знаряддям стількох гріхів, стількох гріховних насмішок, такої ненаситності! А з його руками, що шукали, писали і розносили чимало негідних речей, вчиняли злочини (Зокрема найогидніші в історії людства - вбивство ненароджених дітей!!! - прим. Ред.). З його розумом - знаряддям мільйонів найрізноманітніших думок! З його серцем - місцем зіпсутої волі та злих почуттів. З усім його тілом, задля якого він жив, забаганки, прагнення і пристрасті якого так радо задовольняв!

Все в ньому каратиметься окремою мукою, крім загального покарання прокляттям, Божого осудження і вогню. Який жах!

Але і це ще не все! Св. Тома, посилаючись на святих Отців, пише: *“На кінцевій стадії очищення світу відбудеться повний поділ стихій. Все чисте і шляхетне перебуватиме у Небі для слави благословених. Все брудне і низьке піде у пекло для покарання проклятих. Отже, як усе для вибраних даруватиме радість, так проклятим усе завдаватиме страждання”*.

І нарешті Сам Ісус Христос виголосив вирок, який винесе на Останньому Суді: *“Ідіть від Мене геть, прокляті, у вогонь вічний, приготований дияволу й ангелам його” (Мт. 25, 41)*. У вогненній пекельній безодні прокляті приречені вічно перебувати в огидному товаристві диявола та його ангелів. Якщо на цьому світі людині подекуди легше, бо вона не самотня у стражданні, то проклятому перебуванню у товаристві злих духів та інших грішників лише помножуватиме розпач, озлобленість духа й тілесний біль.

Ось той мізер, відомий нам з Божого Одкровення і науки Церкви про різні муки, котрі терпітимуть безбожники, богохульники, грішники, злодії, пияки, вбивці, пихаті, лицеміри, - усі закоренілі й затяті грішники.

Та найжахливіше те, що ці муки триватимуть вічно.

Про вічність пекельного покарання

Вічність пекельних тортур - це відкрита в об'явленні правда віри

Сам Господь відкрив людям істину про вічність покарання, котре чекає на них у пеклі, якщо вони не позбудуться безрозсудності, підлості, невдячності й ворожнечі, нехтуючи таким чином Його святими заповідями, даними нам Самою любов'ю.

Приглянься пильніше, любий читачу, до всіх уривків Святого Письма, які наводилися у цій книзі, і переконаєшся, що всюди, *де Господь згадує про існування пекла, Він завжди наголошує на вічній тривалості пекельного покарання*. Через патріарха Іова і через Мойсея Господь засвідчує, що у пеклі *“вічний страх перебуває” (Іо. 10, 22)*.

Через пророка Ісаю звертається до всіх грішників: *“Хто з нас буде спроможний жити коло вогню, що пожирає? Хто з нас буде спроможний жити біля полум'я вічного? (Іс. 33, 14) - знову використовуючи найдоречніше слово “вічний”*.

У Новому Завіті нагадування про вічність вогню і пекельного покарання надibuємо, як у словах Спасителя, так і в листах апостолів. Пригадаймо хоча б таке висловлювання Божого Сина: *“Прийдіть, благословенні Отця Мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від сотворення світу!.. Ідіть від Мене геть, прокляті, в вогонь вічний, приготований дияволу й ангелами його... І підуть ті на вічну кару, а праведники - на життя вічне” (Мт. 25, 34, 41, 46)*.

Ці слова Ісуса не потребують пояснення. Вони чіткі й зрозумілі. Саме на них вже двадцять століть посилається Свята Церква у своїй непомильній науці про вічну тривалість щастя вибраних на Небі та про муки проклятих у пеклі.

Отже, вічність пекла і його страшних покарань - це правда, що дана Богом, правда католицької віри, незаперечна, як існування Самого Бога.

Перша причина вічності пекла: сама природа вічності

З давніх-давен природжена слабкість людського духа неохоче погоджується з тією страшною таємницею вічного прокляття і вічного покарання проклятих. Вже у часи Іова і Мойсея, тобто сімнадцять або вісімнадцять століть до Різдва Христового, слабкі душі й нечисте сумління говорили про пом'якшення, навіть про кінець пекельного покарання. Читаємо у книзі Іова: “Глибинь стає, мов голова сива” (Іов 17, 24), тобто пекельна безодня видається вичерпаною, близькою до кінця.

Нічого не змінилося й сьогодні. Таке прагнення пом'якшення й зменшення пекельних мук має своїх проповідників й захисників. Проте вони глибоко помиляються, бо, по-перше, це припущення існує лише у марній уяві й прямо суперечить словам Ісуса Христа й Церкви, а, по-друге, опирається на абсолютно викривленому понятті природи вічності. Муки проклятих ніколи не матимуть кінця, позаяк це просто неможливо, щоб вони колись закінчилися чи обернулися на користь. Цьому суперечить сама природа вічності.

Що ж таке вічність? Вічність - це не час, який складається з окремих миттєвостей, які, почергово поєднуючись, творять хвилини, години, дні, роки й сторіччя. З часом можна змінитися, бо існує час для змін. А якщо немає ані днів, ані хвилин, ані секунд, то, зрозуміло, неможливо переходити з одного стану в інший. Саме так у вічності. Вічність - це спосіб тривання й існування, що абсолютно відрізняється від того, з яким стикаємося на цьому світі. Знаючи це, ми все ж неспроможні осягнути. Це таємниця майбутнього життя, таємниця тривання Господа Бога, в якій і ми братимемо участь.

“Згідно із загально визнаною думкою, - говорить св. Тома, - **“вічність єдина й неподільна”**. У ній немає століть, котрі б долучилися до попередніх. Адже століття - це абсолютно земна форма усвідомлення часу, яка немає жодного відповідника у вічності.

Отже, сама сутність вічності, котра немає нічого спільного з послідовністю окремих миттєвостей часу, унеможливорює будь-яку зміну чи то на краще, чи то на гірше.

Тому пекельні муки незмінні. А позаяк закінчення або пом'якшення передбачають видозміну, робимо висновок, що пекельні муки - вічні й незмінні і будь-яке припущення щодо їх пом'якшення - це лише свідчення людської слабкості й плід химерної уяви.

Усі ці розважання про пекло, любий читачу, можливо, занадто для сприйняття, але якщо ти глибше над цим задумаєшся, то неодмінно переконаєшся в їхній правдивості. У будь-якому разі, розуміємо ми чи ні, слід без вагань покладатися на твердження нашого Спасителя, Ісуса Христа, і сповненим віри сказати: “Вірую у потойбічне життя, безсмертне і вічне для всіх без винятку. Для достойних у небесному щасті, для проклятих у пекельних муках”.

Св. Августин, роздумуючи про вічність, в котрій Бог, нескінченний у Своєму милосерді й справедливості, очікує на кожне сотворіння, прагнув якомога глибше пізнати цю таємницю. То, здавалося йому, він близький до кінцевої мети, то знову заблукав у нетрях таємниці. Якось йому з'явився сивий старець у яскравому світлі слави.

Це був св. Єронім, який саме у цю мить у місті Вифлиємі відійшов у вічність. Св. Августин здивувався цій небесній з'яві, старець же промовив: “Людське око ніколи не бачило, людське вухо не чуло, ані людське серце не зрозуміє того, що ти прагнеш збагнути”.

Така вона, таємниця вічності, чи то для Неба, чи пекла. Ми повинні лише вірити зі смиренням й розважливо використовувати кожну хвилину на цьому світі, щоб коли надійде час, змогли потрапити у щасливу вічність і завдяки Божому милосердю уникнути вічності у пеклі.

Друга причина вічності пекельних мук: брак ласки

Навіть, якщо б проклятий грішник мав час на переміну, навернення й прощення, він все одно йому б не знадобився. Чому? Бо завжди існуватиме причина його страждань. Цією причиною є гріх, зло, якому він віддався за свого земного життя. Проклятий - це невинуватий, непокутний грішник.

Адже самого часу замало, щоб навернутися. Не раз ми переконуємося у цьому. Часто можна зустріти людей, на навернення яких Господь чекає десять, двадцять, тридцять і більше років. Для навернення передусім необхідна **Божя ласка**. Без дару ласки Ісуса Христа, уділеної нам безкорисливо, ласки, що є найкращим ліком від гріха, а також початком воскресіння душ, відлучених від Бога через гріх; без цієї ласки - неможливе навернення. Ісус Христос сказав: “Я - воскресіння і життя” (Йо. 11, 25). Лише Своєю ласкою Він воскрешає й повертає до життя мертву грішну душу. У Своїй всесильній мудрості Ісус Христос уділяє нам ласку ще за життя, що для нас є лише часом випробування, прагнучи таким чином застерегти від смерті через гріх й забезпечити життя дітей Божих. **У потойбічному світі**

наступає час не для ласки і випробувань, але для вічної нагороди тих, хто відповів на ласку та жив по-християнськи, або для вічного прокляття тих, хто, погордивши ласкою, жив і помер у гріху. Цей порядок встановлений Божим Провидінням і ніщо його не змінить.

Отже, у вічності прокляті грішники будуть позбавлені ласки. А позаяк без ласки неможливе справжнє каяття у гріхах, а без каяття немає відпущення гріхів, причини покарання, то гріх, як і кара, триватимуть вічно.

Без ласки не існує жалю, без жалю навернення, без навернення відпущення гріхів, без відпущення неможливе скорочення чи повне скасування кари. Згадаймо, як євангельський багач не шкодує про свої гріхи у пекельному вогні, не скаже навіть: “Згрішив! “ Він лише волає: “Мучуся в полум’ї цім” (Лк. 16, 24). Це не голос розкаяння, але крик болю й розпачу. Багатій не думає просити прощення, бажає лишень отримати полегшення у стражданнях. Даремно просить краплину води. Та краплина - це дотик ласки, яка б врятувала, проте йому її не отримати. Адже він нарікає на страждання, але не осуджує гріх. Це типовий образ усіх проклятих.

Тут, на землі, Боже Царство й царство диявола немовби переплетені. З одного можна потрапити в інше, а відтак знову повернутися. Добрі можуть стати злими, злі - добрими. Але в годині смерті усе припиниться. Від цієї миті два царства раз і назавжди розмежуються для померлого. У Св. Євангелії читаємо: “Між нами й вами вирита велика пропасть, тож ті, що хотіли б перейти звідси до вас, не можуть; ані звідти до нас не переходять” (Лк. 16, 26). Опісля вже нема можливості потрапити з Божого Царства у царство диявола, з Неба у пекло, і навпаки з пекла у Небо. У земному житті все непостійне: як добро, так і зло. Тут немає нічого абсолютно довершеного, тому допоки Господь не відмовляє у Своїй ласці нікому, ще можна визволитися з-під влади гріха і диявола. Можна уникнути **смерті душі**, поки ще живемо, але пам’ятаймо усе це можливе лише у земному житті, від миті, коли бідний грішник помре у стані смертельного гріха, все для нього зміниться. Відтоді замість дочасності з’явиться вічність, період ласки і випробувань вичерпається, воскресіння душі стане неможливим. Дерево, що впаде ліворуч, навіки лежатиме ліворуч: “Якщо впаде дерево на південь або на північ, там і залишиться”.

Доля проклятого вирішена навіки. Жодна зміна, жодне полегшення, жодне тимчасове або повне навернення неможливе, бо немає вже ані часу, ані ласки.

Третя причина вічності пекельних мук: підступність волі проклятих

Воля проклятих закам’яніла в гріху, в злі і надприродній смерті. Що ж може спонукати грішника навернутися ще за життя на землі? Адже у нього доволі часу, а Господь кожної миті готовий дарувати йому ласку, грішник бо вільний і з власної волі може навернутися до Бога. Грішник добровільно відвернувся від свого Творця. Так само добровільно за допомогою благодаті Наймилосерднішого Бога він може навернутися до Нього, може покаятися, і, як блудний син, може знову потрапити у батьківський дім.

Проте в годині смерті свобода, як і благодать зникає навіки. Зникає право на вибір.

Людина залишається з тим, що вже вибрала. Надала перевагу добру і життю - навіки володітиме добром і життям. У своєму безумстві обрала зло і смерть - навіки залишиться в злі та смерті. Залишиться тому, що зажагнула її тоді, коли ще можна було бажати. Звідси вічність покарання.

Ще й досі у версальському палаці можна побачити кімнату, де 1 вересня 1715 року помер король Луї XIV. Там стоять все ті ж меблі. Поміж ними настінний годинник, маятник якого зупинили саме у той момент, коли король відійшов у вічність. Відтоді ще ніхто не осмілювся завести годинника. Це промовистий образ незмінності, у яку потрапляє людська воля, коли покидає цей світ.

Воля проклятого грішника залишається саме такою, якою була у хвилину смерті. **“Проклятий, - говорить св. Бернард, - завжди прагне зла, котре вчинив”**. Зло і гріх злилися в ньому в єдине ціле.

Як благословенні, бачачи Бога лише у Його доброті й милосерді, беззастережно Його люблять, так і прокляті, бачачи Бога лише через терпіння, які отримують від Його справедливості, неодмінно Його ненавидять. Тож чи найсуворіша справедливість не повинна встановити незмінне покарання за незмінну підступність? Хіба не слід вічними і незмінними стражданнями покарати волю, що вічно і незмінно перебуває у злі, відвернулася від Бога й надалі готова грішити?

Звідси випливає, що прокляті у пеклі не мають ані часу, ані благодаті, ані волі для навернення. Отже, вони не можуть отримати відпущення гріхів і, в результаті, повинні терпіти вічну й незмінну кару. Крім того, ті пекельні муки повинні бути не лише безконечними, але й без найменшого полегшення, на котре багато хто розраховує.

Хіба це справедливо - за хвилині провини каратися вічними муками?

Це давній метод: засліплені гріхами люди, боячись заслуженого покарання, звинувачують Бога у несправедливості, бо Той карає їхні гріхи **вічним** пеклом. У IV ст. після Різдва Христового св. Йоан Золотоустий сказав: “Нерідко чуємо: “Мені потрібно лише декілька хвилин, щоб вбити людину, згрішити прелюбодіянням, і за цей хвилиний гріх я терпітиму вічні муки?”

Так, безперечно, адже Бог вважає не на час, який потрібен тобі для гріха, а на волю, яка підштовхнула тебе до нього.

Гадаю, сказаного достатньо, щоб розвіяти будь-які сумніви. Адже відсутність часу, благодаті й свободи унеможливлюють навернення і виправлення у пеклі, відтак і причина вічної кари зрозуміла. Супроти цього покарання неможливо щось заперечити. Воно винесено в ім'я досконалої справедливості.

Вважаєте, що Бог несправедливо карає вічним пеклом за миттєві провини? Погляньте, що робиться у нашому суспільстві. Вбивцям, які здійснили злочин за декілька хвилин теж виносять смертний вирок. Невже несправедливо? А що таке кара смерті у суспільстві? Хіба це, у певному сенсі, не вічна кара, у якій також неможливо нічого виправити чи зменшити? Бо смертна кара назавжди викреслює жертву зі списку людей, як і пекло проклятого позбавляє присутності Бога. Чому ж тоді смертельний гріх або злочин супроти Божої Величі не повинен каратися так, як злочин супроти суспільства?

Час не береться до уваги у моральному визначенні тягаря гріха. Про це слушно зауважив св. Йоан Золотоустий: вічна мука у пеклі присуджується не за тривалість грішного вчинку, а за підступність волі, яка підштовхнула до його здійснення та у годині смерті закам'яніла й стала незмінною. Отже, позаяк ця підступність триває вічно, то і покарання, яке вічно її супроводжує, не лише справедливіше на світі, але вкрай необхідне. Хіба Бог, безконечна святість, не повинен навіки відсторонити від Себе створіння, що перебувають у вічному стані гріха, себто у стані проклятого у пеклі?

Замислившись як слід, можна у кожному смертельному гріху виокремити дві полярні сторони. Перша, обмежена і плинна, полягає у дії вільної волі, що переступає Божі Заповіді й чинить гріх. Друга, необмежена й безконечна, у зневазі до святості й безмежності Божої Величі. У ній гріх, сповнений злості, за словами св. Томи, у певному сенсі вміщає безмежність. Цьому знаменню гріха, плинному і водночас безконечному, відповідає пекельна кара, яка є як досконалою, так і безмежною. Доконаною щодо своєї сили та дієвості, безконечною, вічною щодо своєї тривалості. Тому гріх, завершений, якщо говорити про тривалість вчинку і злу волю грішника, отримує те чи інше покарання завжди обмежене щодо своєї сили. Проте безмежний гріх, зважаючи на зневагу святості ображеного Бога, отримує безконечну кару, тобто вічну.

Повторюю: немає нічого природнішого і доречнішого за вічне покарання, яке терплять у пеклі гріх і грішник. Та було б несправедливо, якщо б усі прокляті без винятку зазнавали однакового покарання, маючи різні провини. Ідентичність їхньої кари лише у її вічності, адже усі грішники перебувають у стані смертельного гріха. Та позаяк ступінь провини у всіх різний, то й міра вічної кари відповідатиме кількості й тягарю провини кожного зокрема. Ось вона, досконала і безмежна Божа справедливість!

На завершення ще одне суттєве зауваження. Якщо би покарання проклятого грішника у пеклі все ж таки мало би свій кінець, то не Бог, а грішник переміг би у святотатській боротьбі з Господом. Тоді грішник звернувся б до Бога: “У мене свій час, у тебе - Свій. Та попри те, врешті-решт таки переможу, настоявши на своєму. Прийде час, коли я, хочеш Ти цього чи ні, увійду у Царство Твоїєї слави, Твого щастя і навіки ділитиму його з Тобою на небесах”. Хіба таке можливе? Ось чому святість й справедливість Божа повинні домагатися вічного покарання для проклятих.

- А як же тут доброта Господа Бога? Як милосердя? - подумає, можливо, не один.

А до чого тут Божа доброта і милосердя? Пекло - царство Його справедливості, такої ж безконечної, як і доброта. Доброта Бога дієва на землі, де все раз і назавжди буде прощено грішнику, котрий кається. Натомість, у потойбічному світі доброта обмежується тим, що свою справу прощення і відпущення провин грішника під час його земної подорожі хоче увінчати на Небі вічними щастям. Невже ви бажаєте, щоб Господь у вічності керувався добротою і у ставленні до людей, які негідно зловживали нею на землі, не звернулися до неї у годину смерті, бо навіть тепер її не прагнуть?

Зовсім недоречно, адже Бог не може об'явити Свою доброту, шкодячи справедливості. Отже, караючи вічною карою плинні гріхи, Господь вершить акт найвищої справедливості.

Яке покарання чекає грішників за провини, які вони здійснили у своїй недосконалості

Не маючи ані найменшого наміру виправдовувати гріхи, здійснені через людську недосконалість й слабкість, гріхи, у які часто впадають і добрі християни, слід, однак, визнати, що між грішниками, які здійснюють ці провини і тими, кого Святе Письмо називає **“грішниками”** велика прірва існує. Останні - це підступні душі, закам'янілі, без каяття у серці, це люди, що звикли грішити, що чинять зло без докорів сумління, живуть без Бога і неустанно бунтують проти Небесного Спасителя. Це справжні грішники. **“Вони грішать, - говорить св. Григорій, - упродовж усього життя, вони б грішили вічно, якщо б могли вічно жити. *“Тож після їхньої смерті справедливість Божого Судді неодмінно вимагатиме вічної кари, адже вони ніколи не бажали зректися гріха”*.**

Інша доля чекає на перших. Чимало таких бідних душ, які впадають у смертельний гріх, однак, вони не настільки негідні чи зіпсуті, тим паче, безбожні. Вони грішать, бо до цього спонукає їх нагода. Причина їхнього гріхопадіння полягає лише в людській зіпсутості й недосконалості, а не в любові до злого. Вони подібні до дитини, яку підступом або силою відлучили від матері: наразі дитя спроможне тільки з жалем не зводити очей з матері й простягати до неї руки. Та лише спокусник втратить пильність і дитина чимдуж з радістю кидається в обійми коханої матері. Саме такими є випадкові грішники. Вони, хоч духовно недосконалі, не люблять гріха, котрий вчинили, бо воля їхня ще не зіпсута, принаймні не зовсім зіпсута. Вони радше потрапляють у тенета гріха, ніж чинять його добровільно й розкаюються вже у ту мить, коли його вершать. Невже такі гріхи не можна вважати на половину вже не відпущеними? Невже Спаситель у Своєму безконечному милосерді не повинен у годину смерті, від якої залежить ціла вічність, уділити великої ласки скрухи й відпущення гріхів тим безславним синам, які ображали Його, та все ж не відвернулися від Нього, не втратили Його з очей і зі свого серця?

Бог, який сказав: **“... того, хто до Мене прийде, Я не відкину” (Йо. 6, 37)**, завжди знайде у Своєму Серці достатньо ласки й милосердя, щоби врятувати бідні душі від вічного прокляття. Однак, це все назавжди залишиться таємницею Божого Серця, незбагненною для сотворінь, на котру не варто занадто розраховувати. ***Для нас незаперечною є правда нашої віри, якщо хтось помре у смертельному гріху, той навіки буде проклятий і попрямує на муки у пекло, яке заслужив своїми гріхами.***

Наприкінці ще одне зауваження для чуттєвих душ, які знають лише милосердного Бога, забуваючи про Його справедливність, а також для надмірно цікавих, яким до вподоби ставити безліч запитань, ніж просто повірити й працювати над своїм освяченням. Нехай вони не переймаються надто, коли їм на думку прийдуть прокляті. Справедливність, милосердя і святість Господа досконало влаштують все як у пеклі, так і у чистилищі. Важко й сумніватися у несправедливості. Той, хто піде у пекло, безперечно, заслужив його.

Там усе відбувається по-іншому, ніж у земних судах, де може трапитись помилка, можуть винести занадто суворе покарання. Предвічний Суддя, Ісус Христос, все знає, все бачить і все може. Він - найсправедливіший, бо є самою Справедливістю. У вічності, Він Сам нас запевняв, **“віддасть кожному згідно з його ділами” (Мт. 16, 27)**, ані менше, ані більше.

І хоч пекельні муки за людськими мірками страшні й незбагненні, вони все ж тільки вияв найдосконалішої, відвічної Божої справедливості.

Які люди підуть у пекло?

У пекло, передусім підуть ті, хто, зловживаючи своєю владою, схиляють підвладних до зла силоміць чи спокусою, чи підступом. **“Бо суд на вельмож суворий буде” (Муд. 6, 5)**, - говорить Святе Письмо. Це справжні дияволи на землі, до них відносяться слова, сказані праотцю у Святому Письмі: **“Як же ж це ти впав із неба, ти, блискучий сину зірниць?” (Іс. 14, 12).**

У пекло підуть ті, хто зловживає своїми розумовими здібностями, щоб відвертати від Бога простаків й відібрати в них скарб святої віри. Ці люди - послідовники євангельських фарисеїв, котрим Ісус Христос говорить: **“Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що людям замикаєте Царство Небесне! Самі не входите й не дозволяєте увійти тим, які бажали б увійти. Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що проходите море й землю, щоб придбати одного новонаверненого, і коли знайдете, то робите його гідним пекла, подвійно від вас гіршим” (Мт. 23, 13-15).** До цього грона належать письменники й видавці безбожних видань, а також цілий натовп позбавлених віри й сумління людей, що відповідають за формування публічної думки, які свідомо обманюють, зводять наклепи й

поширюють богохульні ідеї. Саме вони, втрачаючи душу й ображаючи Христа, служать дияволу, батькові неправди.

У пекло підуть душі, надуті своєю величчю. Вони погорджують іншими, немилосердно кидаючи у них камінь прокляття. Це жорстокі й безсердечні, якщо не навернуться, не знатимуть милосердя від справедливого Господа. “Бо суд немилосердний для того, хто не чинить милосердя” (Як. 2, 13).

У пекло підуть егоїсти, самолюбці, вельможі, які, занурюючись у достатки й розкоші, думають лише про себе, забуваючи про бідних. І нині їх чекає доля євангельського багатія, що “помер також багатий, і його поховали” (Лк. 16, 22).

У пекло підуть скупі, які, забуваючи про Бога й вічність, думають лише про нагромадження багатств. Будуть покарані й лихварі, які обманом та іншими можливими засобами, проклятими Богом, здобули своє майно. Про них написано: “Царства Божого не успадкують” (1 Кор. 6, 10).

У пекло підуть хтиві, що живуть, не знаючи докорів сумління, сорому, насолоджуючись розпустою. Вони не визнають іншого Бога, крім свого черева, не відають іншого щастя, окрім задоволення своїх грішних почуттів й тілесних пристрастей. “Їхній кінець - погибель, їхній бог - черево, їхня слава - у їхній ганьбі, вони думають про земні речі” (Фл. 3, 19).

У пекло підуть марнославні та легковажні, які думають лише про забави й розваги. Підуть й так звані “добросердні”. Вони забувають про молитву, занедбують Службу Божу, погорджують Святими Тайнами, не плекають християнського життя, не думають про свою душу, живуть у смертельному гріху. Світильник їхнього сумління давно згас. “Син Чоловічий прийде тієї години, що про неї ви не думаєте” (Мт. 24, 44). З Його уст вони почують слова, скеровані колись до нерозумних дів з притчі: “Я вас не знаю” (Мт. 25, 12). Горе людині, що стане перед Предвічним Суддею не одягнена у весільні шати! Бо Він звелить Своїм ангелам схопити такого негідного гостя і накаже: “Зв’яжіте йому ноги і руки та киньте геть у темряву кромішню! Там буде плач і скрегіт зубів” (Мт. 22, 13).

У пекло підуть душі з лукавим й підступним сумлінням, які через нечесну сповідь й святотатське Святе Причастя топчуть й зневажають Пресвяте Тіло і Кров Господа Ісуса Христа. “Тому, хто буде їсти хліб або пити чашу Господню недостойно, буде винний за Тіло і Кров Господню” (1 Кор. 11, 27).

Підуть у пекло душі, сповнені ненависті й жорстокості, які не бажають прощати іншим їхні провини.

І, нарешті, у пекло потраплять члени масонської секти, а також ті безумці, які вже за життя, будучи учасниками таємних товариств, віддаються дияволу через клятву жити й померти без Святої Церкви і без Святих Тайнств, у ненависті до Ісуса Христа.

Я не стверджую, що кожна з наведених груп людей неодмінно потрапить у пекло. Наголошую лише: всі вони йдуть дорогою, яка веде туди. Сподіваюся, до того, як вони наблизяться до небезпечної межі, навернуться зі смиренням і не потраплять у вічний вогонь. На жаль, дорога у пекло простора і зручна, крім того похила донизу. Достатньо лише ступити на неї, щоб неминуче зісковзнути усе нижче й нижче. Згадаймо слова Ісуса Христа: “Просторі ті двері й розлога та дорога, що веде на погибель, і багато нею ходять” (Мт. 7, 13).

Як слід поміркуй над цим, любий читачу! Якщо помітиш, що ти опинився на цій дорозі прокляття, заради Бога, не зволікай, мужньо зверни з неї, поки не пізно!

Чи кожен, хто жив у смертельних гріхах й не покаючись помер, пішов у пекло?

Ні, цього ніхто не знає достеменно. Це таємниця Самого Бога. Одні усіх би впускали на Небо, інші - надмірно суворі, навпаки, усіх відправляли б у пекло. Та помиляються і ті й інші, насамперед тому, що зважуються судити про речі, які дано бачити людині на землі. Однак, безперечно, не можна не хвилюватися за спасіння того, хто помирає без каяття.

Багато років тому у Парижі нещасна мати, дізнавшись про наглу смерть сина за обставин, які не залишали якнайменшої надії на спасіння, два дні поспіль простояла навколішках у своїй кімнаті, безперервно повторюючи: “Моя дитино! Моя бідна дитино! У полум’ї горітиме вічно!” Важко було дивитися і чути цей розпачливий стогін. Проте нікому невідома таємниця, що відбувається в останню хвилину між душею і Богом. Ніколи не варто втрачати останню надію на спасіння, бо хто може знати, що діється у глибині душі навіть найбільшого злочинця у ту єдину мить, коли найдобріший Господь (який з любові сотворив усіх людей, Своєю Пресвятою Кров’ю їх відкупив й прагне спасіння усіх) зішле останній

промінчик Своєї ласки і милосердя? Адже так мало часу потрібно людині, щоби з власної волі навернутися до Бога!

Саме тому Свята Церква не дозволяє виносити вирок для жодного з грішників. Це означало б вершити суд, право на який має лише Бог. Отже, крім Юди та декількох інших грішників, про прокляття яких сповістив нам Сам Господь у Святому Письмі, не можемо впевнено стверджувати.

Цю правду підтвердила Апостольська Столиця під час беатифікаційного процесу великого Божого слуги отця Палотті, який жив і помер у Римі у справжній святості за понтифікату Папи Григорія XVI. Якось священик супроводжував на місце страти вбивцю, який до останньої миті не хотів навіть і слухати про каяття, ще на помості глузував з Господа Бога, вигукуючи прокльони та богохульства.

Отець Палотті, здавалося, використав вже усі заходи, щоб повернути нещасного. Ще на риштуванні він зі сльозами впав йому до ніг, благаючи покаятися у своїх злочинах, розповідаючи про пекельну безодню, у яку той потрапить. На всі благання вбивця відповів глузуванням і блюзнірством. За мить його голова опинилася під сокирою ката. У пориві віри, болю й обурення, бажаючи, щоб цей жахливий випадок примусив замислитися над спасінням людей, які там зібралися, священик підвівся, схопив за волосся закривавлену голову вбивці й, показуючи її людям, сказав: “Добре придивіться! Ось обличчя проклятого!”

Неважко зрозуміти мотив цього вчинку і можна було б навіть визнати, що це доволі переконливо. Як же відреагувала Свята Церква на цей вчинок? Саме у цьому Церква знайшла достатній привід для припинення беатифікаційного процесу отця Палотті (*згодом його таки винесли на вівтар*). Свята Церква є Матір'ю Милосердя і тому до останньої миті, всупереч усьому, не перестав вірити у вічне спасіння безсмертної душі!

Саме у цьому полягає втіха і надія справжніх християн. Адже, якщо судити людськими мірками у випадку наглої, іноді й безбожної смерті, такі душі слід вважати проклятими, як-от: жив собі старий, що вже багато років не приступав до Святих Тайн, глузував з віри, вихвалявся своєю безбожністю; або юнак, що сповідував грішне життя, сповнене негідних звичок, так і не навернувшись помер наглою смертю; або якогось чоловіка чи жінку смерть застала у такому грісі, що здавалось би їхня участь у вічності очевидна. Все це так, але ми не в праві виносити їм вирок прокляття, бо виступаємо у захисті прав святості й справедливості Божої. Проте ніколи не забуваймо про права Його Милосердя.

На згадку приходить випадок, незвичайний, але втішний. Джерело, з якого я почерпнув цю інформацію, не викликає сумнівів щодо вірогідності та правдивості.

В одному з найбільш зразкових монастирів Парижа жила одна черниця, за походженням єврейка. Вона відзначалася великими чеснотами та освіченістю. Її батьки були євреями, а вона, невідомо як, у двадцять років повернулася й прийняла Святе Хрещення. Її мати була душею і тілом прив'язана до своєї віри, надзвичайно доброчесна жінка і добра мати. Вона дуже любила свою доньку, але коли дізналась про її навернення, страшенно розлютилася і почала робити усе, щоб заохотити дочку-відступницю до віри своїх батьків. Та дочка не припиняла ревно молитися, докладаючи усіх зусиль, щоб повернути свою матір до Христової віри.

Зважаючи на марність зусиль і сподіваючись, що радше самопожертвою, ніж молитвами, випросить у Господа благодать навернення своєї матері, вона вирішила присвятити себе Ісусу, прийнявши монашій обіт. Тоді їй виповнилось 25 років. Нещасна мати божеволіла від люті на свою дочку, на католицьку віру, проте це спонукало молоду черницю до ще більшої ревності, здобуваючи для Бога дорогу їй душу. Так пройшло майже п'ять років. Іноді вона бачилася з матір'ю, до якої знову почала повертатися материнська любов, але у душі якої, принаймні зовні, не було жодних змін.

Якось черниця отримала лист із сумною звісткою: її мати померла наглою смертю. Важко описати розпач черниці. Майже збожеволівши від болю й не тямлячи, що робить, що говорить, вона впала навколішки перед Найсвятішими Тайнами. Отямившись і зібравшись з думками, промовила до Ісуса Христа: “Ось, так, Боже, Ти вислухав мої благання і мої сльози, все, що я робила упродовж двадцяти років?!”- і, перераховуючи свої пожертви, з невимовним болем додала: “Усе марно, тепер, незважаючи на все, моя мати, моя бідна мати, проклята!”

Щойно вона промовила ці слова, як почула голос, що линув з вівтаря: “Що ти можеш знати про це?” Бідна черниця завмерла від страху. “Знай, - продовжував далі суворий голос Спасителя, - завдяки тобі Я дав твоїй матері в хвилину смерті таку велику ласку освячення й жалю, що останніми її словами було: “Каюся і помираю у вірі моєї дочки”. Твоя спасенна мати тепер у чистилищі. Не припиняй молитися за неї”.

Я знаю багато подібних прикладів, які засвідчують, як на тому світі Милосердя Бога не знає меж, як у годину смерті воно робить останнє зусилля, щоб врятувати душу грішника, і що потрапляють до рук вічної справедливості лише ті, хто до останку відштовхує від себе Боже Милосердя.

Практичні висновки

Передусім необхідно вийти зі стану смертельного гріха

Господь Бог об'явив нам великі правди про пекло передусім для того, щоб прищепити страх Божий, який разом зі святою вірою становить основу нашого спасіння, щоб прищепити страх перед справедливістю й Судом Божим, страх перед гріхом, що веде у пекло, страх перед прокляттям й страшним вироком, безконечним розпачем, страх перед вогнем, що проникає у тіло і душу, страх перед темрявою й жахливою присутністю дияволів, страх перед усіма вічними муками, заслуженою карою проклятих душ.

Воістину, добрим є безмежне сподівання на Боже Милосердя, але воно ніколи не повинне відділятися від страху Божого.

Щоправда, надія повинна домінувати над страхом, але він повинен завжди бути поряд. Знаємо, що кожна будівля, щоб не розвалитися, повинна мати фундамент. Таким **фундаментом нашого спасіння є страх Божий**. Без цього страху в нас запанувало би **надужиття віри у Боже Милосердя**, яке загрожуватиме нашому спасінню. Адже той Самий Бог, який сказав: "... того, хто до Мене прийде, Я не відкину" (Йо. 6, 37), - також промовив: "Працуйте над спасінням вашим в острасі та трепеті" (Фил. 2, 12). Мусимо мати **святий страх**, щоб володіти правом на **святую надію**.

Маючи перед очима страшну безодню пекла, вогняну і вічну, щиро запитай у свого сумління, що діється у твоїй душі? Чи перебуває вона у стані благодаті? Чи не маєш на своєму сумлінні якогось тяжкого гріха, який би, у разі раптової смерті, привів би твою душу у пекло? Якщо так, то негайно щирим серцем покайся за образу Господа і сьогодні або принаймні у першу вільну хвилину піди до сповіді. **Невже, зважаючи на відкрите пекло, тобі треба ще нагадувати, що все інше повинно поступитися перед цією найважливішою справою вічного спасіння?** "Яка користь людині, як світ цілий здобуде, а занапасть власну душу? Що може людина дати взамін за свою душу?" (Мт. 16, 26).

Не відкладай на завтра того, що можеш зробити сьогодні. Ніхто не знає, чи доживе до завтра? Я знав чоловіка з Нормандії, який відтоді, як оженився, так занурився у справи, що зовсім забув про Бога і душу. Два чи три рази його трохи налякав приступ епілепсії, але це не опам'ятало його. Напередодні Пасхи парох, випадково зустрівшись з ним, нагадав йому про християнські обов'язки. "Отче, - відповів він, - дякую за нагадування. Я подумаю, і якщо це не завдасть вам клопотів, то через декілька днів прийду до вас і про все поговоримо". Проте зранку наступного дня його знайшли мертвим.

У Парижі одного розбещеного студента, який переїхав у місто чотири роки тому, відвідав земляк, богобоязний і добросердний. Розмова їхня була недовгою, і гість пішов геть, але, помітивши, що залишив там свою книжечку, повернувся. Постукав у двері - ніхто не відзивався, подзвонив - ні шелесь. Повторив це кілька разів, відтак наважився і увійшов, знайшовши свого приятеля мертвим. Не пройшло і півгодини, як він з ним попрощався, а серцевий приступ в одну мить перервав нитку його життя і розпусти.

Такі приклади можна було б наводити ще і ще. Не кажучи вже про тисячі випадків, що трапляються кожного дня, кожної хвилини на вулицях, на морі, в повітрі, на роботі і т. п. Ці випадки якнайкраще доводять, що нам слід бути готовим щомиті до Суду Божого. А переконувати себе, що з нами нічого подібного не трапиться, - це небезпечна гра з вічністю. Людина, яка живе у смертельному гріху і не думає про те, щоби щирим каяттям і жалем поєднатися з Богом, подібна до безумця, що танцює на краю безодні. "Не розумію, - говорить св. Тома, - як людина у стані смертельного гріха може сміятися і жартувати, адже сміючись, може на собі пізнати правду, котру несуть з собою слова св. Павла: **"Страшно впасти в руки Бога живого!"**" (Євр. 10, 31).

Як краще уникати нагоди до гріха і омани?

Мова йтиме не лише про те, щоб не перебувати у стані гріха, уже вчинивши його. Турбота про спасіння душі не обтяжується лише якнайшвидшим очищенням від гріха, що веде до пекла. Надійніше зовсім не впадати у гріх. Отже, здоровий глузд підказує уникати нагоди до гріхопадіння, надто того, про який ми вже знаємо з власного досвіду. **Християнин, будь-яка людина тверезомисляча пожертвує всім, через все пройде і все стерпить, щоб тільки не потрапити у пекло.** Адже Сам Бог сказав: “Коли твоя рука або нога стає тобі причиною падіння, відігни її і кинь геть від себе: ліпше тобі ввійти в життя одноруким чи кульгавим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкинутим у вогонь вічний” (Мт. 18, 8).

Не дозволяймо ввести себе в оману! Св. апостол Петро застерігає нас: “Будьте тверезі і чуйте! Противник ваш, диявол, ходить навколо вас, як лев ревучий, шукаючи, кого б пожерти”(1 Пт. 5, 8). Цей противник, якщо йому не вдається відкрито напасти і спонукати нас до падіння, завжди досягне своєї мети обманом. Які численні, різноманітні, витончені й зухвалі бувають його омани! Немає на світі такої речі, у якій людину не можливо було б звести на манівці. Проте головне їхнє джерело - це егоїзм зі своїм холодним і витонченим розрахунком, далі - бунт проти віри, проти авторитету Апостольської Столиці і Святої Церкви. Це також надумані потреби, пов'язані із здоров'ям чи просто звички, що непомітно штовхають у калюжу нечистоти. Це так звані вимоги світського виховання, які так легко втягують нас у вир розваг, марноти, забуття Бога і занедбання християнського життя. Нарешті, засліплена жадоба, яка підштовхує людей до крадіжки, мотивуючи їхні вчинки ринковою необхідністю, суспільною нормою, турботою про майбутнє родини. Повторюю: проженіть оману. Скільки нещасних душ потрапило у пекло саме через хвіртку омани! Людина може обманути сама себе, але Бога ніхто не в змозі ввести в оману!

Від омани не завжди може вберегти чернече життя. Ченців теж не бракує в пеклі. Надіюся, їх там небагато, однак, безперечно, вони там є. Яким же чином вони туди потрапили? Не інакше, як згубним шляхом омани, нехтуючи пересторогами щодо послуху, щодо вправлення у побожності, щодо чистоти, убозтва, умиртвлення, переоцінюючи вартість науки і своїх здібностей, і, одному Богу відомо, підкоряючись яким ще оманам. Бо шлях до омани - широкий!

Дозволю собі навести приклад з життя св. Франциска з Асиза: серед провінціалів нового Чину Братів Менших був брат Ян зі Стракції. Його пристрасне замилювання наукою могло стати для ченців небезпечним прикладом відступу від простоти і святості їхнього покликання. Св. Франциск неодноразово застерігав брата, але марно. Нарешті, занепокоєний згубним впливом, який провінціал мав на братів, святий усунув з посади у присутності Капітули, засвідчуючи, що Сам Ісус Христос наказав йому так суворо вчинити, бо гордість цієї людини викликала на себе Боже прокляття. Незабаром виявилось, що св. Франциск мав рацію. Нещасний помер у страшному розпачі з криком на устах: **“Я проклятий. Проклятий навіки!”** А страшні з'яви, які відбувалися після його смерті, переконали присутніх у достовірності його слів.

Необхідність запевнення вічного спасіння через християнське життя

Якщо ти, дорогий читачу, прагнеш уникнути пекла, не зупиняйся на тому, щоб не лише не поповнювати смертельних гріхів, але також борися з поганими звичками й уникай небезпечних нагод. Ти повинен намагатися жити святим життям, справжнім християнським життям, згідно з наукою Ісуса Христа, який сказав: “Будьте досконалі, як Мій Отець досконалий”. **Бо прагнення до святості - це обов'язок кожного католика. Люди, які цю істину зрозуміли і втілюють її у життя, наймудріші на цій землі.**

Чини так, як чинять розважливі люди, коли доводиться їм йти важкою дорогою, що в'ється над безоднею. Щоб не впасти у глибоку прірву, вони намагаються не триматися самого краю, де один необережний крок може бути смертельним. Вони простують по протилежній стороні дороги, відсуваючись якнайдалі від провалля. Чини і ти так, прямуючи чудесною і шляхетною дорогою християнського і побожного життя.

Обери собі у духовники якогось побожного і досвідченого священика, дотримуйся постійності у житті. В залежності від потреб своєї душі та зовнішніх обставин, у яких ти опинишся, можна впроваджувати визначені, корисні й вже випробувані **вправи побожності**. З-поміж них я хочу порадити тобі ті, які кожен легко може практикувати.

Починай і закінчуй кожний день щирою і сердечною молитвою. Додай до цього зранку невелике розважання, а ввечері коротке, але уважне читання Святої Євангелії або книжки Томи Кемпійського

“Наслідування Христа”, або іншої, що більш відповідає твоїм смакам. Після читання на хвилину заглибся у себе. Зранку вчини добру постанову на цілий день, а ввечері - на ніч з думкою про смерть і вічність.

Привчи себе до того, щоб хреститися щоразу, коли виходиш зі свого будинку або повертаєшся додому. Це дуже проста практика, вона неабияк дуже допомагає освяченню. Та остерігайся хреститися недбало, бездумно і машинально, як це робить багато людей. Це слід чинити з повагою і релігійним почуттям.

Намагайся, наскільки дозволяють тобі обов'язки твого стану, щоденно брати участь у Службі Божій. Якщо це можливо - у ранішній Службі, щоби щодня отримувати благословення Спасителя й віддячувати Йому з пошаною й поклонінням у Найсвятіших Тайнах. Коли ж не маєш змоги це вчинити, то не занедбуй принаймні щоденного адорування **Найсвятіших Тайн**, відвідуючи по дорозі якусь церкву, або хоч в серці поклонися Євхаристійному Ісусу, проходячи біля храму.

Не забувай також щоденно відправляти зі справжнім синівським почуттям якесь набоженство до Пресвятої Діви Марії, Божої Матері й Матері усіх вірних, виявляючи Їй пошану і любов. Палке набоженство до Пресвятої Богородиці поряд з набоженством до Найсвятіших Тайн є непомилною запорукою спасіння. Досвід багатьох століть доводить, що Ісус Христос щедро обдаровує надприродними благами як за життя, так і в годину смерті всіх тих, хто любить Пресвяту Діву Марію й прибігає під Її опіку. **Носи на собі святий параман, медальйончик або вервицю.**

Добрим і святим звичаєм є **часта Свята Сповідь й Святе Причастя. Це найбільш дієвий засіб, даний Божим Милосердям усім тим, хто прагне спасти й освятити свої душі, уникнути тяжких падінь, зростати у любові й вправлятися в християнських чеснотах.**

Тут неможливо встановити якесь правило. Але можна сміло сказати, що люди доброї волі, тобто ті, що щиро прагнуть уникати злого, служити Богові і любити усім серцем, стають кращими, чим частіше приступають до Тайнства Сповіді й Святого Причастя. Катехизм Тридентського Собору вчить, **що кожен християнин повинен не менше, ніж раз на місяць приступати до Тайнства Сповіді.**

І, нарешті, твердо постанови перемагати дві, три найбільші свої вади, які ти у собі зауважив, або на які вказав тобі духівник. Вони становлять найслабшу сторону твоєї душі, куди при кожній нагоді буде настирливо вдаряти її пекельний неприятель, щоб згубити її. **Як вогню уникай поганого товариства, поганих книжок і преси (напр. поганих радіо-телевізійних програм - прим. ред.).**

Думаю, що ти розумієш, любий читачу, що усі мої поради не обов'язкові. Але ще раз повторюю, якщо ти ступиш на шлях шляхетного і ревного вправлення у чеснотах і будеш цього регулярно дотримуватись, то, напевно, забезпечиш своє спасіння і тим самим уникнеш вічної кари прокляття.

З наведених вище вказівок намагайся використовувати у своєму житті принаймні деякі, чини якомога досконаліше. Але заради любові твоєї душі, заради любові Спасителя, який пролив за неї усю Свою Кров, закликаю тебе: **“Не соромся Святої Євангелії і будь добрим християнином”.**

Часто пригадуй пекло, вічні муки, жахливий поглинаючий вогонь і вір, що потрапиш на Небо, **бо найкращим місіонером Неба є пекло.**

ДОДАТОК

I

Вибрані фрагменти

“Геть, сатано! Написано бо: Господу, Богу твоєму поклонишся і Йому єдиному будеш служити” (Мт. 4, 10).

“Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. На це з’явився Син Божий, щоб знищити діла диявола” (1 Йо. 3, 8).

“Хто стверджує, що диявол від початку не був створений Богом, як добрий Ангел і за своєю природою не є Божим творінням, хто стверджує, що він з’явився з п’їтьми і немає жодного Творця, але сам по собі є субстанцією зла... Нехай буде проклятий”.

(IV Латеранський Собор 1215 р.).

Видіння пекла відкрите в одкровеннях великим містикам і святим Церкви

Самовіддане пожертвування

У цьому розділі ми наведемо лише деякі фрагменти з книжки “Заклик Любові” (Видавництво Felicjana, Buffalo 11, N.Y., Imprimatur Episcopus Buffalensis, 1949 р., “Apel Milosci” у перекладі о. д-ра. Фр. А. Цегелки). Вже перше видання цієї книжки у 1938 р. зустріли з великим зацікавленням. Її переклали багатьма іноземними мовами. Її примірники надзвичайно швидко розійшлися по усьому світі. У цій книжці містяться *Послання Милосердної Любові Божественного Серця Ісуса*. Його посередницею у спілкуванні з людьми стала Божа слуга сестра Йосифа Менендез. “Світ не знає Милосердя Мого Серця, - говорить с. Йосифі Ісус Христос, - Я хочу за твоєю допомогою дати це пізнання.” У цьому проявляється безмежна любов Ісусового Серця до всіх людей, особливо до грішників. Христос вимагає передусім віри у Свою Доброту й нескінченне Милосердя. “Не гріх ранив найбільше Моє Серце, - говорить Ісус, - його крає те, що надші душі не звертаються до Мене”. Ісус Христос нагадує душам, посвяченим Йому, про велику небезпеку, яка ховається у занедбуванні праці над собою, бо ця згубна схильність може потягти за собою невірність й довести до пекла, де вони терпітимуть набагато більше, ніж менш привілейовані душі. Безліч листів, що надійшли до видавництва, розповіли про ласки, які супроводжували обітницю Спасителя: **“Мої слова стануть світлом й життям для безмежної кількості душ. Цим словам Я надам особливу благодать, щоб вони освітлювали і преображали душі”** (Ісус Христос с. Йосифі, 13. 11. 1923).

Вже у 1926 р. один із консультантів Святої Конгрегації Обрядів після вивчення записок с. Йосифі Менендез так закінчив свій звіт: “... висловлюю своє гаряче прагнення, щоби ці записи опублікували на Божу славу, для піднесення розгублених й нестійких душ, а також для прославлення цієї святої черниці зі Згромадження Найсвятішого Серця Ісуса в Пуатьєр, у Франції”.

Кардинал Пачеллі, тогочасний Протектор Згромадження, у першу п’ятницю квітня 1938 р. поблагословив перше видання “Заклику Любові”. Пізніше Папа Римський Пій XII власноручно дає дозвіл на розміщення Його автографа у цьому виданні.

Божа слуга Йосифа Менендез (беатифікаційний процес триває досі), яку Боже Серце наділило особливою любов’ю, незважаючи на її коротке життя у французькому монастирі, була родом з Іспанії. Змалечку вона відрізнялася незвичайною схильністю до надприродних речей, і під наглядом свого духівника о. Робіо жила багатим внутрішнім життям.

Уже в одинадцятирічному віці, перед прийняттям Першого Святого Причастя, вирішує повністю посвятитися Спасителю.

“Великою радістю наповнювалася моя душа від однієї думки: незабаром я прийму у своє серце Господа Ісуса, - скаже пізніше с. Йосифа Менендес.- Так перебуваючи у мовчанні й щасті, я почула голос, котрий ніколи не забуду, бо він глибоко запав мені у серце: “Так, дочко Моя, прагну, щоб ти цілком належала Мені”. Бог обирає Йосифу жертвою за душі, особливо за посвячені Йому; вістункою послань любові й милосердя, з яким звертається до усього світу. У неї було подвійне покликання: вона - **самовіддана жертва й вістунка**. Ці дві місії міцно між собою пов’язані. Позаяк вона - жертва, буде вістункою, а позаяк вона - вістунка, повинна бути жертвою. Жертва за своєю суттю призначена до повного знищення, переважно з метою задоситьчинення. Такі душі, попередньо очищені, мають терпіти, покутувати за інших, кому їхня жертва вимолить Боже Милосердя.

Це утотоження з Христом тягне за собою співучасть у Його Страстях. Душа терпить смертельні муки, котрі майже завжди перевищують людські можливості.

Отже, покуюючи за певних грішників, душа приймає на себе муки, що протилежні їм, у вигляді хвороб й різних страждань і, навіть, часто переслідується дияволом. Така душа через тісний зв’язок з Божественним Спасителем утотожнюється з грішниками, беручи відповідальність за їхні провини. Водночас зливається в одне ціле з Христом. Позаяк душа одночасно з’єднана з грішниками і з Христом, то створюється можливість для потоку благодаті, який через неї протікає. Ось що значить жертвоні душі.

Тут слід згадати, що наступницею великої місії проголошення Божого Милосердя усьому світу була польська монахиня с. Фаустина, одна з найбільших містичок ХХ століття.

Кожен, без винятку, католик покликаний, щоб бути такою жертвою відповідно до отриманої благодаті, й на останньому Суді відповідатиме за це. Згідно зі словами Ісуса, не може уникнути співучасті у Його Хресті: “**Хто не бере свого хреста й не йде слідом за Мною, той недостойний Мене**” (Мт. 10, 38).

Диявольське переслідування

Бог дозволяє, щоб на с. Йосифу зі всіх сторін спадали випробування, котрі завдали їй особливих терпінь, бо походили від люті злого духа. Особистий неприятель Христа не в змозі досягнути Його у небесній славі, вживає усіх засобів, аби затримати розвиток Божого діла у світі.

Чим більше душу любить Христос, тобто чим більше вона Йому віддана, тим більше диявол прагне її знищити. Безперечно, злий дух непомірно гордий і прагне збільшити кількість своїх нещасних підданих, але у своїх підступних планах він передусім намагається відібрати у Христа душі, за котрі Він заплатив ціною Своєї власної Крові. Отже, диявол нападає на душі святі та посвячені Богу, аби їх скалічити й збезчестити. Проте над усе він ненавидить душі – співвідкупителі таких, як с. Йосифа.

З любові до Ісуса с. Йосифа склала три жертви: залишила матір, сестру й батьківщину; принесла себе у жертву за спасіння грішників; мала вирвати у пекла велику їх кількість. Через це диявол стане на її шляху і зробить з неї свою іграшку. Бог дає йому велику силу над такими душами. Згадаймо, які диявольські переслідування зносили св. Маргарита з Кортони, св. Вероніка Джуліані, парох з Арс, лівійська кармелітка с. Марія від Розп’ятого Христа, о. Піо та інші.

Беручи на себе чужі провини, ці душі погоджуються на прийняття усіх наслідків.

Отже, погоджуючись з гріхом, людина добровільно чи недобровільно, свідомо чи несвідомо дає дияволу велику владу над собою; владу спокуси і впливу. Душа звичайно цього не помічає, бо диявол відзначається скритістю своєї діяльності, щоб не занепокоїти душу. Так він розвиває злі нахили натури і під їх прикриттям, помножуючи нагоди до гріха, заглиблює душу у смертельний сон. Проте, якщо **душа - жертва** офірує себе за грішника, злий дух зустрічає сильний опір волі. Не в силі довести її до падіння, він мститься їй з усією люттю, використовуючи владу, яку здобув над цим грішником.

Бог дозволяє це передусім тому, щоб підтвердити існування диявола, у чому люди часто сумніваються. Проте він існує так само, як і пекло, про яке хотілося би забути або й не згадувати.

Він існує насправді й у своїх вчинках зі святими виявляє усю підступність і злість своєї натури. Його жорстокість відносно душ, над котрими він уже має обмежену владу, велика. Що ж тоді діятиметься з проклятими, над котрими злий дух має абсолютну владу? Хто ж заперечуватиме, що це зайве повчання, особливо зараз?

Бог хоче упокорити гордість князя темряви. Незважаючи на свою силу й затятість, він нічого не може досягнути й зазнає лише поразок. У цьому полягає велич слави Божої.

Так було і з с. Йосифою. Усіма способами, вдаючи з себе “Ангела Світла” або приймаючи вигляд Самого Ісуса Христа, але найчастіше різними муками намагатиметься звести її зі шляху, на котрому вона вирвала у нього стільки душ.

У цю боротьбу, в котрій людська слабкість безпосередньо стикається з диявольською силою, вступає Сам Господь Бог, аби збільшити витривалість душі, наділити її непохитною силою, яка дозволить їй перемогти будь-яку спокусу й перенести усі страждання. Сила злого духа зламається на слабкості Йосифи. З Божою поміччю вона – те **“ніщо”** і та **“вбогість”**, як називає її Сам Ісус, отримує перемогу над озброєним володарем.

Але що вона вимушена пережити?

Вже, починаючи з постуляту, невидима рука наносить їй удари вдень і вночі, особливо тоді, коли вона молиться й поновлює свої акти вірності. Злий дух силою витягує її з каплиці або не впускає туди. Потім приходять диявольські видіння у вигляді жахливої собаки або змії, або ще більш страшні у людських образах. Незважаючи на пильність настоятельок, такі викрадення повторюються все частіше. На їхніх очах Йосифа несподівано зникає, і згодом її знаходять десь на стриху або в іншому віддаленому місці. На їхніх очах диявол палить її, і хоч вони не помічають його, проте бачать палаючий одяг Йосифи, а на її тілі глибокі опіки.

У її голові рояться розпачливі й блюзнірські думки, огидні спокуси, що не припиняються днями та ночами. Бог ховається, а вона не знає, що з нею діється, відчуває себе відданою в обійми найпідступнішої істоти.

З небагатьма святими траплялося щось подібне. Багато святих мали видіння пекла, мало хто туди сховався, ще менше перебували там, щоб відбутися покаяння, як сестра Йосифа. Так було у житті св. Вероніки Джуліані (1660–1725), яка жила в одній епісхопії з св.Маргаритою Марією Алякок, і разом з сестрою Йосифою була винагороджувальною жертвою. Бог дозволяє сатані завести її (с. *Йосифу*) живою у пекло. Вона проводить там у нестерпних муках довгі години, іноді усю ніч. Понад 100 разів вона сходиться до цієї безодні, їй же завжди здається, що це вперше і триває вічно. За винятком ненависті до Бога, с. Йосифа переживає там усі муки. Серед тих мук особливо важко було вислуховувати зізнання проклятих душ, крики лютей, ненависті й розпачу.

Коли с. Йосифа повертається скатованою й опущеною, то будь-які терпіння для спасіння душ - це дрібничка, коли знову входить у контакт із земним життям, її серце ледь не вистрибує від радості, адже вона спроможна ще любити.

Ця велика любов підтримує її. Однак часом вона згинається під тягарем цього пізнання. Як Ісус у Гетсиманії, вона переживає хвилини пригнічення й тривоги. Бачачи таку велику кількість проклятих душ дивується, навіщо необхідно стільки раз сходити до пекла у такі страшні муки. Однак с. Йосифа швидко опановує собою, відвага її не слабне. Її підтримує Пресв. Богородиця: **“Під час твого терпіння вплив диявола на ці душі слабшає”**.

“Ти страждаєш, аби дозволити Ісусові відпочити, хіба того тобі замало для відваги?”

А Ісус відкриває їй **скарби винагородження, задоситьучинення**, що приховані у цих пізнаннях. Водночас Бог дозволяє їй бачити у пеклі, як лютує диявол, розуміючи, що від нього виринають душі, котрі він вважав майже своєю власністю, проте за них посвятила себе с. Йосифа.

Ці дві думки підтримують і збільшують її відвагу: вона приносить втіху і здобуває для Господа душі.

І хоча вона інтуїтивно боїться диявола, неодноразово відчувши його злість і силу, однак ніколи цей страх не затримає її на шляху обов’язку. Диявол викрадав її майже щоденно, коли с. Йосифа виконувала свої обов’язки. Йосифа передбачає це, але не відступає і зранку знову готова з тією ж відвагою не піддаватися страху.

Найбільше дивує те, що Йосифа під враженням своїх побоювань, а часом й певного страху широко вважає себе, незважаючи на свою героїчну вірність, невірною і негідною істотою, і думає, що ніколи нічого не зробила для Бога.

Знесилена після ночей нестерпних страждань, вона жертвовно підводиться на світанку, виконуючи свою щоденну роботу, не прагнучи жодних винятків у спільному житті. Безсумнівно, її палить ревність Самого Ісусового Серця, бо все, що вона пізнала і витерпіла у пеклі, беручи участь у терпіннях Христа, замість того, щоб знеохотити й пригнітити її, оживлюють лише її й посилюють у ній прагнення страждань.

Як колись с. Маргарита Марія, так і вона жертвує себе за чернечі душі, за священників і за різних грішників. Вона підкорилася бажанню Того, кому цілком віддається, прагне лише потішати Його, готова

на будь-яке мучеництво, щоб здобути для Нього душі, більшість яких не знає, проте їх так сильно у Ньому полюбила.

Вона повинна стати жертвою для того, щоб бути посланницею. Невже та, яка заради людей стільки терпіла, не матиме ласки, щоб здобути їхній послух?

Та, яка добре знала любов Божого Серця до душ, чи не була приречена на те, щоб переказати Послання Його Любові та Його Милосердя?

Явні переслідування

*“Я озброю тебе у мужність
до будь-яких терпінь, котрих
від тебе вимагатиму”.*

(Ісус Христос до с. Йосифа – 29.XI. 1921)

Упродовж ще декількох тижнів с. Йосифа вірно пише свої нотатки. І чим щирішою вона була, тим більшими є її заслуги через послух. Спокуса набирає тепер таку силу, що її душа не спроможна вже визначити ступінь відповідальності, яка лягає на неї внаслідок послаблення її волі.

Саме тоді посилюються внутрішні переслідування з боку диявола. Коли вона молиться або працює, то відчуває на собі його удари; невидима сила викрадає її з каплиці або затримує, коли вона збирається увійти туди разом з іншими сестрами. Тричі намагається йти вперед, і тричі якась сила її відштовхує, і лише обітниця послуху звільняє слугу Богу від напасті злого духа. Одночасно посилюються настирливі спокуси проти чистоти, витривалості, навіть віри, залишаючи її знесиленою й майже не спроможною щось робити. Її любов, однак, схиляє її до покори, і Йосифа мужньо повторює: *“Господи, хоч би мене вбили, я залишуся Тобі вірною!”*.

“В понеділок, 21 листопада, - пише вона, - до мене прийшла думка укласти угоду з Ісусом Христом, і це принесло мені полегшення, а саме: я просила Його прийняти кожен мій подих і кожен удар серця, як стільки ж актів віри і любові, котрі запевнюють Його у моєму прагненні витривалості у вірності аж до смерті. Це принесло мені великий спокій”.

Небесний промінь пронизує цю ніч.

У вівторок, 22 листопада, зранку, Йосифа прибирала келії.

“Несподівано, - пише вона, - дві руки легко лягли мені на плечі. Я повернулася і побачила Пресвяту Богородицю, таку гарну і таку материнську, що має серце рвалося до Неї! А Вона сердечно мені сказала: “Дочко Моя, бідна, маленька!” Я просила і благала Її, аби Вона молилася до Ісуса Христа за мене”. Це був завжди перший відрух її делікатної душі, бо найбільше в тих муках вона боялася зранити Серце Свого Господа, хоч би й несвідомо”.

“Не бійся, Йосифо, - відповіла їй Пресвята Матір, - Ісус уклав з тобою союз любові й милосердя. Ти здобула цілковите прощення, адже Я – твоя Матір!”.

“Я не знаю, що Її відповіла, бо була сама не своя від радості. Вона щоразу стає більш чуйною! Я подякувала Марії й благала Її, випросити в Ісуса повернути мені терновий вінець”.

“Так, Моя дочко, Він віддасть тобі його, а якщо б Він Сам тобі його не віддавав, то Я принесу.”

“Ввечері, під час адорації з’являється Ісус, надзвичайно гарний, - пише сестра Йосифа, - тримаючи у руках терновий вінець. Коли ж я Його побачила, то перепросила Ісуса і промовила найніжніші слова, які мені прийшли до серця, бажаючи, щоб Він змилювався наді мною.

Він з добротою наблизився до Мене і, одягаючи на мою голову вінець, сказав: “Прагну, щоб ти добре розважила над словами Моєї Матері. Я уклав з тобою союз любові й милосердя. Любов не відступається, а милосердя не вичерпується ніколи!”.

Наступного дня, у середу, 28 листопада, Ісус нагадує їй про неможливість відпочинку з огляду на небезпеку, яка загрожує душам.

“Я прагну, щоб ти вирвала з пащі вовка одну, дуже для Мене дорогу душу”.

Йосифа запитує, що для цього необхідно вчинити?

- “Любити Мене, упокорюючись, і дозволити себе упокорювати. Дивись на Моє Серце, - продовжує далі Ісус Христос, - душі можуть віднайти щастя лише у Ньому, проте багато з них від Нього віддаляються!”

Пізніше, через два дні після Святого Причастя, Ісус з’являється їй у “Божій Величі”.

“Показував мені Своє палаюче Серце, Його Рана відкрилася, і Він сказав:”**Дивись, як Моє Серце винищується з любові до душ! Ти повинна палко прагнути їхнього спасіння. Хочу, аби сьогодні ти увійшла у глибину того Серця й виногороджувала в єднанні з Ним.**

Так ти повинна винагороджувати,- сказав Він ще раз.- Я - Велика Жертва, проте ти – дуже маленька, тому єднайся зі Мною, таким чином будеш вислухана Моїм Отцем”.

Він був ще хвилину і зник.

В суботу, 26 листопада, близько третьої по обіді, Йосифа працює зі звичайним для неї запалом над дитячою формою у майстерні новіціату. Несподівано з’являється Ісус.

“Він був таким гарним”, - пише вона, - але видавався мені трохи сумним.

“Спитай дозволу, - попросив Ісус, - у Матері Настоятельки, щоб Я міг побути з тобою”.

Ці слова можуть викликати слухний подив. Ісус Христос - Найвищий Господь. Йому не потрібно просити дозволу, щоб розмовляти з ким побажає. Коли ж Йому сподобалося виявити таку пошану тим, кому Він дав владу над с. Йосифою, то чи не прагнув Він цим навчити її упокорення, з яким вона мала завжди ставитись до своїх настоятелів? Таким чином Він, зрештою, лише підтверджує те, що вже сказав: **“Я також буду послухним”**. Цей урок мав запасти глибоко в душу і принести плоди. Йосифа отримала цей урок, щоб переказати його іншим чернечим душам.

“Я негайно пішла по дозвіл, а потім увійшла до каплиці, призначеної для духовних справ, де Ісус з’явився з Хрестом”.

“Я залишив тобі трохи часу для відпочинку, Йосифо, дозволь тепер Мені відпочити у тебе. Прагну віддати тобі Мій Хрест на декілька хвилин. Ти хочеш цього?”

“Звісно, - відповіла я, - можеш чинити зі мною усе, що захочеш, бо Ти - мій Бог, а моє єдине прагнення – потішати Тебе і любити”.

Ісус, сповнений доброти, сказав мені голосом, який проник у глибину моєї душі:

“Я маю багато душ, які Мене залишають і стільки ж, які губляться! Але найбільше болить Мене те, що це Мої душі, ті душі, на яких Я затримав Свій погляд і які так щедро обдарував! Вони ж холодні і невдячні Мені. Ох, як же мало душ, які відповідають на Мою любов!”

Господь Ісус віддає їй Свій Хрест і зникає, не кажучи більш нічого. Але на наступний день, у неділю, 27 листопада, наприкінці Святої Літургії Він несподівано повертається і говорить їй у палкому пориві: **“Ось чого прагну: заволодіти тобою, випалити тебе, знищити, щоб лише Я один міг жити у тобі”**.

Опісля, пригорнувши її до Свого Серця, продовжує: **“Де ж іще ти могла би знайти спокій, котрий Я даю тобі відчувати скуштувати? Проте ти ще не знаєш його справжньої насолоди! Зазнаєш її, коли будеш...”**

“В цей момент, - пише Йосифа, - задзвонив дзвінок й Ісус Христос зник, не закінчивши речення!”

В понеділок, 28 листопада, Йосифа розповідає про нове випробування, котре не дало їй хвилини спокою: злий дух отримав нову владу. Вперше чує диявольський голос, який відтепер буде її переслідувати вдень і вночі у коридорах, у новоціяті, майстерні й у спальні: **“Ти будеш наша...так ти будеш наша.. ми замучимо тебе...ми переможемо тебе.. і т. п.”** Цей голос тероризує її, але не відбирає відваги.

Ввечері того ж дня вона пише:

Під час адорації прийшов Ісус з Хрестом. Я попросила у Нього цього Хреста, а Він відповів:

“Так, Я прийшов тобі його дати. Хочу, щоб ти дала Мені відпочити, щоб винагородила Мені за те, в чому відмовляють Моєму Серцю Мої душі. Не всі є тими, ким повинні бути!”

Він залишив мені Хрест на годину, а коли прийшов за Ним, лише сказав: “Я скоро повернусь”.

Вночі, десь опівночі, я несподівано прокинулась. Ісус був поряд.

“Я приніс тобі Мій Хрест, почнімо удвох винагороджувати!”

Йосифа з упокоренням визнає, що під тим великим тягарем, який на неї впав, вона відчула себе дуже немічною.

“Я благала Його про допомогу, - пише вона, – адже Він знає, яка я мала!”

“Не дивись на свою малість, Йосифо! Дивись на могутність Мого Серця, яке тебе підтримує. Я – твоя сила і зміцнення твоєї слабкості. Дам тобі відвагу переносити усі терпіння, котрих вимагатиме від тебе”.

Потім залишив мене одну й повернувся близько третьої години. **“Віддай Мені Мій Хрест. Скоро принесу тобі його знову”.**

Вівторок, 29 листопада, під час розважання, Христос знову його приніс. Він обтяжує плече Йосифи, Ісус же іде з нею працювати і й на Святу Літургію. Після Святого Причастя Він нагадує їй таємницю, сповнену розкоші:

“Тепер ти живеш у Мені, Я – твоя сила. Відважніше неси Мій Хрест!”

“Я пішла працювати з Хрестом”, - говорить просто Йосифа.

Але невдовзі удари й крики диявола почали посилюватись. Сили її покидають і Йосифі здається, що зараз впаде.

“Це наповнило мене жахом, - пише вона, - я благала Ісуса, аби Він прийшов на допомогу. Це було у кімнаті для прасування. Несподівано з’явився Він, такий гарний.”

Почуваючи себе у повній безпеці перед Ним, Йосифа звиряється Його Серцю у своїх стражданнях, а Ісус милостиво їй відповідає: **“Коли неприятель хоче тебе звалити, скажи йому, що на твоєму боці Той, хто підтримує тебе Своєю Божою силою”**.

“Відтоді, - говорить Йосифа, - диявол страшно мене мучив”.

До цього часу Йосифа знала лише цей град ударів, який пронизував її тіло, і не залишав жодних зовнішніх слідів, але після цієї муки, що тривала вдень і вночі, вона була цілком знесилена. При цьому диявольський голос то сповнений погроз, то милий непокоїв й мучив її душу.

У неділю, 4 грудня, вночі Йосифа переносить нові страждання. Невидимий неприятель несподівано скидає її з ліжка, б’є до знемоги, вигадує й звинувачує її в найогидніших блюзнірствах проти Ісуса Христа й Пресвятої Богородиці. Так минають довгі години. Ця мука поновлюється й посилюється дві наступних ночі.

“Під кінець страшної ночі, - пише вона у вівторок, 6 грудня, зранку, - я не знала, що робити, тому залишилась навколішках біля свого ліжка, намагаючись забути гідкі блюзнірства, які цей пекельний голос висував проти Ісуса і Його Матері!.. І тут раптом я почула скрегіт зубів і лютий крик. Потім все утихомирилось і я побачила перед собою Пресвяту Матір, в усій Її неповторній красі!”

- Не бійся нічого, Моя дочко, Я - поруч з тобою!

Я розповіла Їй про свій страх перед дияволом.

- Він може мучити тебе, але у нього нема влади, щоб тобі зашкодити. Страшна його лють, бо від нього вириваються душі!.. **а душі мають таку величезну цінність!.. О, коли б ти знала ціну однієї душі!..**

Пізніше Вона поблагословила мене, промовляючи: **“Нічого не бійся!”**

Я поцілувала Її руку, і Марія зникла. Після такого материнського нагадування про ціну, яку треба заплатити за спасіння душ, Пресвята Матір та Ісус Христос на деякий час зникають з болісної дороги Йосифи, і лише злий дух не залишає її у спокої.

Йосифа вже більше не пише про цю щоденну боротьбу, через котру у стражданнях дозріває й зміцнюється самовідданість її любові. Однак звіт цього періоду вівся з дня на день згідно з усіма фактами. Це дозволяє нам заглянути у них і, принаймні, частково усвідомити їхню страшну дійсність.

Вівторок, 6 грудня, Йосифа, виходячи з каплиці, вперше раптово опинилася перед видінням пекла: величезний чорний пес, очі якого й відкрита паща дихають вогнем, заступив їй прохід і намагався на неї кинутись. Але с. Йосифа не відступає, опановує свій панічний страх, **бере вервицю** і, так тримаючи її перед собою, йде далі.

Відтепер диявол стає видимим: то, у вигляді лютого собаки, що переслідує її коридорами, то у вигляді змія, з’являється на дорозі. Невдовзі приймає людську постать, найбільш небезпечну за всі інші. Таким він з’являється їй у суботу 18 грудня оповитий ясністю, затьмарену димом. Відтоді для знесиленої Йосифи розпочинається нова битва, бо ця огидна істота не пожаліє нічого, щоб перемогти чистоту тендітної дитини, зміцненою силою Того, що пообіцяв її підтримувати.

Дні Йосифи відтепер будуть сповнені таких зустрічей, але це не похитне її вірності й жертвовності, навіть ціною надзвичайної мужності! Нарешті приходить година, коли ще більше випробування вимагатиме від неї цілковитої довіри Ісусові Христові!

У середу 28 грудня десь о сьомій вечора, повертаючись з сестрами з роботи, Йосифа несподівано зустрічає свого ворога. Зі швидкістю блискавки, наче соломинку, він підносить її й кидає на стрих, на другому кінці будинку. Віднині Йосифа не матиме ані хвилини спокою. Диявол викрадатиме її, де і коли захоче, глузуючи з чуйності й опіки усіх, крім Божої. Такі викрадення ночами повторюватимуться все частіше. Навіть на очах настоятельок, які намагаються не спускати з неї очей, Йосифа раптово, зникатиме, і діятиметься це завжди з блискавичною швидкістю. А після довгих пошуків її знаходитимуть у якомусь віддаленому куточку, куди її заноситиме і мучитиме диявол. Її часто знаходитимуть

пригнічену чимось, втиснену на піддашші, під ліжком, там, куди вона сама ніколи б не втиснулась. Часом її просто неможливо знайти у будинку, пройдуть ночі, коли її треба буде довірити Самому Богу. Але Він, який любить її, як ніхто, на стороні! Хоче показати, що Він - Господь і за Собою залишає Божу опіку! У відому для Себе годину Він приходить, аби підтвердити Свої права. Диявол мусить залишити свою здобич і по-близнірськи підкорятися Божій волі. І тоді визволена Йосифа приходить до тями, знесилена, але свідомо усього, що сталося, збирається з силами, молиться і приступає до праці, бо ворог неспроможний опанувати непереможної енергії цього малого сотворіння, яке Ісус Христос озброює Своєю силою і покриває любов'ю.

Через цей непередбачений опір лють диявола зростає. Передусім він намагається розкрити таємницю, яка охороняє його жертву. Проте, незважаючи на його зусилля, ніхто не розуміє до кінця зникнення Йосифи, окрім її настоятельок.

Час від часу на цьому темному шляху спалахне якась світла мить, і тоді Йосифа з послуху починає писати: *“Першого січня 1922 р. під час Святої Літургії о дев'ятій годині, після Піднесення почувла дитячий голосок, який наповнив мою душу радістю:*

“Моя маленька Йосифо, пізнаєш Мене?”

У цю мить я побачила перед собою Господа! Виглядав на однорічну дитину, на Ньому була біла туніка, коротша ніж звичайно. Ноження босі, волосся – ясно-золоте... Був чарівним! Я відразу ж Його впізнала й відповіла: “Звичайно, впізнала! Адже Ти – мій Ісус! Але який же **Ти маленький, мій Божже**”.

Він посміхнувся і сказав: ***“Так, Я дуже маленький!.. Але Серце Моє величезне!”***

Коли Він це сказав, то поклав Свою ручку на груди, і я побачила Його Серце! Мені бракує слів, аби переказати, чим наповнилося моє серце у ту мить, Господи, коли б у Тебе не було такого Серця, я не могла би Тебе так любити. Твоє Серце мене заповонило.... На це Ісус відповів Мені з такою сердечністю, котру я не спроможна висловити:

Саме тому Я хотів, щоб ти її пізнала, Йосифо, саме тому помістив тебе в глибині Мого Серця?!

Я запитала Його, чи закінчатся усі ці муки?

- Ні, ти мусиш ще терпіти!

Пізніше додав: ***“Мені потрібні серця, котрі люблять; душі, котрі винагороджують; жертви, котрі винищують себе... але передусім душі, які віддають себе беззастережно!”***

І тоді Йосифа звиряється Йому у своєму глибокому терпінні: вона боїться, що її душа втратила щось зі своєї чистоти, принаймні, щось з колишньої вірності, “бо до того вона не знала нічого, чим мучив її диявол...” Ісус відповів їй: ***“Не бійся, твоя душа обмита Моєю Кров'ю і ніщо не може тебе зганьбити”***.

Опісля промовив, пригадуючи їй слова, які неодноразово додавали їй сил в останні дні:

“Твої настоятельки знайшли відповідь на повне пожертвування. Диявол має лише стільки сили, скільки дано йому згори. Скажи Йому, що Я - вище над усе”.

Цей урок Божого Дитятка закінчився наказом, стосовно упокорення:

“Бачиш, Йосифо, яким малим Я прагнув бути! Бо хочу допомогти тобі стати дуже маленькою. Я прагнув настільки принизитися тільки тому, щоб навчити тебе упокорюватися!”

Ввечері того дня почалося набагато сильніше випробування. Дванадцять днів переслідування, котрі щоразу ставали усе суворішими; поривання, зневаги наповнюють її душу болем, терзанням, майже розпачем, але не зменшують її відваги.

В середу, 11 січня покликали її духовного керівника, щоб він її вислухав й укріпив. Але у цю хвилину диявол настільки оволодів нею, що вже почав тріумфувати. Після тривалого змагання Йосифа нарешті звільнилася з-під його впливу й отямилась завдяки священничому благословенню. Духівник перевіряв усе, що діялося у ці трагічні години, тому й запропонував їй негайно скласти обітницю чистоти аж до дня монаших шлюбів. Отже, Йосифа, сповнена небесної радості, на колінах пообіцяла Ісусу довічну чистоту. Цю посвяту вона жертвує як винагородження за зневаги чистоти Непорочної Диви.

Цей спонтанний акт наповнив Йосифу спокоєм. Ввечері цього ж дня вона з новою силою чинить опір нападам диявола, який, здається, люто їй мстить. Проте він немає “іншої сили, крім тої, яку дано йому згори”, і знову Марія стримує його Своєю непорочною стопою, говорячи: “Ані кроку далі”.

“Зранку, у четвер, 12 січня, - записує Йосифа, - коли злий дух люто мене мучив, несподівано з'явилася Пресвята Діва Марія, взяла мене за руку, піднесла і сказала: “Досить, Моя дочко! Ісус і Я тебе охороняємо. Думаєш, Він може залишити Свою Улюбленицю?.. Нічого не бійся, Йосифо”. Поблагословила мене і зникла”.

Пізніше, через декілька хвилин, під час подяки, Ісус Сам з'явився Йосифі й, маючи на думці обітницю чистоти, яку вона склала попереднього дня, сказав: **“Йосифо, Моя Улюбленице, знаєш, що досягли твої настоятелі цією обітницею?.. Вони зобов'язали Моє Серце оточувати тебе особливою опікою. Скажи їм, що цей акт приніс Мені багато слави!”**

Запиталася в Ісуса, чи закінчилося випробування.

“Прагну, аби ти без жодних застережень віддалася Мені як на муки, так і на радість, щоб ти була спроможною приймати як терзання диявола, так і Мої потіхи”.

Отже, Ісус прагнув утримати й далі Йосифу на цій дорозі, сповненої самовідданості. Вона мала йти вперед навмання. Не маючи жодних інших запевнень, вона покладається лише на Бога. Отець - духівник провадить її цим шляхом віри та упокорення.

“Він доручив мені, - пише Йосифа, - стати дуже малою, нижчою за всіх, вважати себе за найбільш негідну зі створін”.

Ісус схвалює цей наказ, який так відповідає прагненням Його Серця.

“Чи ти, Йосифо, добре зрозуміла, поради, духівника?.. Так, Я прагну, щоб ти була дуже мала. Хочу, щоб ти була упокорена й перетворилась на попіл. Дозволь себе формувати й змінювати згідно з планами Мого Серця”.

Того ж дня ввечері Пресвята Матір вперше говорить с. Йосифі про те, що її земне паломництво скоро закінчиться. Йосифа відповіла їй, що не хотіла би повертатися на батьківщину.

- Так, - відповіла їй Непорочна Діва, - ти помреш тут, у Франції, у цьому домі. І коли проміне десять років, будеш у Небі!

“Здається, - пише Йосифа через декілька днів, - що це було 13 або 14 січня, коли диявол почав мене мучити. Щораз з більшою люттю старався допровадити мене до того, щоб я залишила чернече Згромадження. Намагався обманути мене, вдаючи з себе самого Ісуса Христа”.

І знову записи Йосифи перериваються. З п'ятниці, 3 січня, диявол відновлює свої напади, проте він не може похитнути віру Йосифи, яка на всі погрози диявола відповідає словами: **“Отож, вбий мене!”**

Саме тоді диявол перетворюється на ангела світла і, щоб скоріше її спокусити, з'являється у постаті Ісуса Христа. Це спочатку дуже схвилювало Йосифу, але вона відразу ж викрила обман.

У словах, котрі вона почула, не відчувалося смирення і величч, сили і солодкості, як у словах Ісуса Христа. Її душа з нездоланною силою відступає від з'яви, котра не дає ані спокою, ані відчуття безпеки.

Таке випробування повториться ще декілька раз. Смиренна недовіра до самої себе і цілковита довіра духовному керівництву, послуху щодо всіх вказівок, допоможе їй уникнути нової небезпеки. Відтепер за наказом свого духовного отця до тих пір, доки не складе монаших обітниць, Йосифа відновлятиме при будь-яких з'явах свою обітницю чистоти. **Диявольська підступність не спроможна знести у своїй присутності акту віри і любові.** Тоді злий дух змінює свій вигляд, непокоїться, виявляє себе й несподівано з блюзнірствами зникає, наче шахрай, якого зловили на гарячому.

Пізніше до цієї практики відновлення обітниць Йосифа з послуху додасть **акти прослави** й проситиме своїх небесних гостей, аби вони їх за нею повторювали. Сам Ісус Христос, Його Непорочна Мати, свята Мати – засновниця Згромадження будуть з великим запалом їх повторювати, додаючи до них Свої слова. Князь темряви ніколи не зможе вимовити своїми пекельними устами цих слів прослави й благословенства; **він - той, хто не вміє любити...** Вже викритий, він посилить свою злість й напади. Диявол обсипує її образами, погрожує, якщо вона не підкориться його залякуванням, не погодиться на гріх, до якого її схиляє і не покине Згромадження, тоді знову опанує її розумом, а це набагато небезпечніше й приведе її до безодні розпачу.

Однак і тут з'являється дух, котрий нею керує, і любов, котра її підтримує. Посеред цього життя, сповненого терпінь, упокорення і випробувань, Йосифа залишається вірна статуту, спільному життю і щоденній праці. Після розважань і Служби Божої робить належні їй обов'язки: то видно її у кімнаті для прасування, то займається каплицею Апостольських Справ, а решту часу присвячує шиттю й ремонту одягу. Усе це сприяє їй чинити додаткові акти посвячення, в незалежності від місцеперебування. Її дуже цінують за працьовитість і старанність, а особливо за самопожертву у всіх справах.

Усе залишається без змін упродовж двох місяців (грудня 1921 і січня 1922 р.) і у майбутньому. Відразу, як тільки її залишає диявол, Йосифа, хоча цілком вимучена, приступає до своєї праці, начебто нічого не відбулося.

Дивлячись на неї, завжди таку врівноважену, хто б міг подумати, що вона перенесла й що її очікує?... Йосифу дійсно оточує повна таємниця і, незважаючи на зусилля диявола, ніщо не зраджує

болісної дороги, по якій вирішив вести її Господь. Ця Божя опіка - важливий знак, котрий свідчить про Його присутність і діяльність.

Пресвята Богородиця, як завжди, з'являється, щоб просвітити цю ніч промінчиком спокою.

3 лютого, у першу п'ятницю місяця, отець Байєр на прохання с. Йосифи для укріплення її поклику дозволяє їй додати ще до обітничі чистоти обітницю залишитися назавжди у Згромадженні Найсвятішого Серця Ісуса. У цьому другому зобов'язанні Йосифа страшенно страждає і готова мучитися і боротися стільки, скільки це до вподоби Ісусу Христу.

У неділю, 12 лютого, опівдні, після того, як диявол усіма силами намагався перемогти, Йосифа разом з іншими Сестрами знаходиться у каплиці Апостольських Справ на набоженстві з благословенням Найсвятішими Тайнами. Несподівано після благословення поруч з нею з'являється оточена сяйвом Пресвята Богородиця. Йосифа затремтіла від радості... Вже так давно не відвідувала її Небесна Матінка!.. Боїться і вагається... Але справжній спокій супроводжує цей добре відомий солодкий голос.

“Не бійся, Моя дочко! Я - Непорочна Діва, Мати Ісуса Христа, Мати твого Відкупителя і Бога”. Усією душею поривається Йосифа до Неї, але вірна послуху, щоб охоронити себе від можливої диявольської пастки промовляє:

“Якщо Ти - Мати Ісуса, то дозволь мені відновити обітницю чистоти, котру я складатиму аж до того дня, коли матиму щастя скласти мої шлюбні у Згромадженні Найсвятішого Серця Ісуса. Відновлюю і складаю також у Твої руки обітницю залишитися у цьому дорогому Згромадженні аж до смерті. Волю краще померти, ніж бути невірною покликанню”.

Говорячи все це, Йосифа не спускає очей із солодкого видіння Пресвятої Богородиці, яка ласкаво на неї дивиться. І тут Непорочна Діва кладе на голову Своєї дитини праву руку і говорить:

“Не бійся, Моя дочко, Ісус захистить тебе, а твоя Мати допоможе”. Потім креслить на її чолі знак хреста, дає поцілувати Свою руку і зникає.

Ця небесна мить розливає у душі Йосифи покору і радість. Однак неприятель не залишився без відповіді. Вечір минає під його ударами, сила яких подвоюється від його злості. Чи він вважає себе переможеним цим разом? Та Йосифа, хоч і знесилена, все ж, сповнена довіри, пригадує сяючий погляд і посмішку своєї Небесної Матінки.

Випробування закінчується через декілька днів. Наступного дня, зранку, 13 листопада 1923р., Йосифа почула заклик свого Господа:

- Прийди, не бійся, це Я!

“Я не знала, чи це був Він... - пише далі Йосифа, - і пішла повідомити настоятельок, а потім піднялася на хори. Ісус Христос вже був там”.

- Так, це Я - Син Непорочної Діви!

Диявол, незважаючи на усе своє завзяття, ніколи не зможе промовити таких слів.

“Господи, моя єдина Любове! – відповіла Йосифа. - Якщо це Ти, дозволь мені відновити у Твоїй присутності обіти, які я Тобі склала”. Ісус милостиво мене вислухав, а коли я закінчила, сказав: “Скажи своїм настоятелькам, що через вірне виконання Моєї Волі, Я також буду вам вірний. Скажи їм, що це випробування закінчилось... скільки ж радості воно принесло Моєму Серцю... А ти, Йосифо, (тут Він простягнув руки і пригорнув мене до Свого Серця!) відпочинь у Мені й у Моєму мирі, так як Я відпочивав у твоїх стражданнях.” Проте увечері Небесний Учитель підкреслив умови того миру.

- Залиши у собі для Мене повну свободу дії.

Опісля рухом, сповненням невимовної любові, притягає її й відкриває для неї Своє Серце:

“Прийди і відпочинь тут”.

“Занурив мене у Нього, - говорить Йосифа, - дав мені спробувати щастя, котре є вже хіба що участю Неба!... Це тривало майже годину. А потім сказав на прощання: “Якщо ти залишишся вірною, житимеш у Моєму Серці й ніколи не розлучишся з Ним”.

У темряві потойбічного світу

“Не забувай, дочко моя, не діється нічого, щоби не входило у плани Божі”.

(Св. Магдалина Софія до с. Йосифи

14. III. 1922)

Тепер перед с. Йосифою відкривається найбільш таємничий період її життя.

Саме тоді, коли злий дух отримує над нею нову владу, перед Йосифом відкриваються брами самого пекла, наповнюючи її такими стражданнями, котрих вона досі ще не знала. Йосифа пізнає, що таке душа; болісне відчуття і прагнення їхнього відкуплення дозволить їй оцінити велич жертви, яку від неї вимагатимуть.

Винищуючи її стражданнями, Ісус разом з цим формує у ній таку глибину упокорення, віри й самовідданості, яку вона ніколи б не осягла особистими зусиллями. Божественний Творець залишив цю роботу Собі і виконує у визначену годину цілком непередбаченими засобами.

На одній з чудесних сторінок своїх творів св. Тереза з Авіля описує сходження до пекла, котре залишило у її душі незнищений слід. Йосифа, яка ніколи не читала об'явлень Святої, написала з послуху *про перебування у безодні безмежного болю і розпачу*. Ці свідчення, прості й водночас жакливі, наближаються до класичного опису великої містички з Авіля, де зображено такі ж тремтіння мук і каяття, винагороджувальної любові й палкої ревності. *Догмат про пекло*, проти котрого так часто виступали або просто обминали мовчанням теоретики змодернізованого катехизму, наражаючи на велику небезпеку душі та їхнє спасіння, висвітлений тут в істинному Божому світлі. Хто ж сумніватиметься в існуванні пекельної міці, котра запекло змагається з Христом і Його Царством, читаючи на цих сторінках те, що Йосифа чула, бачила і витерпіла? Хто ж виміряє вартість відкуплення тих довгих годин, проведених у цій в'язниці вогню?.. Йосифа, якій здаватиметься, що вона замкнена там навіки, стане свідком запеклих зусиль сатани, котрий на вічно прагне вирвати душі у Господа Ісуса, відчує найважчий біль, тобто: *неспроможність любити*.

Декілька уривків з її творів можуть знадобитися багатьом душам. Для тих, хто знаходиться *на дорозі донизу*, вони будуть попереджувальним закликком. А може стануть любовним закликком для тих, хто вирішить нічого не пошкодувати, щоб оберегти душі від загибелі?

Вночі, з середи на четвер, 16 березня, Йосифа, вперше у таємничий спосіб сходить до пекла.

Вже з понеділка першого тижня посту, 6 березня, невдовзі після зникнення Ісуса, пекельні голоси болісно вражають її душу. Невидимі душі, що потрапили в цю безодню, приходять дорікати їй у малій жертвовності. Це до глибини зворушує Йосифу... вона чує, наприклад, такі крики розпачу:

“Я назавжди буду тут, де вже не можна любити!.. О, якою ж короткою була мить насолоди... а за нею вічне прокляття... Що ж нам лишається? Ненавидіти пекельною ненавистю назавжди!”

“О, - пише Йосифа, - дізнатися про загибель якоїсь душі і бути неспроможною для неї щось зробити!... Знати, що цілу вічність якась душа буде проклинати Ісуса Христа і усвідомлювати, що ти безпорадна!.. Якщо б я могла терпіти всі муки світу... який же це страшний біль!.. Краще тисячу раз померти, ніж нести відповідальність за загибель однієї душі!”

У неділю, 12 березня, Йосифа пише своїй настоятельці, яка на декілька днів поїхала у Рим:

“О, коли б Ви, Матінко, тільки знали, в якій журбі я тепер перебуваю! Від 2 березня я не маю жодних клейнодів... (вона називає так терновий вінець і Хрест Ісуса Христа), бо знову зранила Ісуса, який до мене такий добрий... однак вірю, що і цього разу Він змилюється наді мною. Але у цю хвилину я дорого за це покую, бо починаючи з ночі першої п'ятниці найбільше терпіння зайняло місце Його відвідин... Зрештою, коли Ви, Матінко, повернетеся, то побачите цю мою слабкість!”

А щоб не засмучувати настоятельку, Йосифа зі звичайною своєю делікатністю додає:

“Як же я радію тим дням, котрі Ви провели у материнському домі (*генеральному домі*)! Думаю, що тут всі, крім мене, намагаються потішити Ісуса, а Його Серце, напевно знаходить те, чого очікує від Свого Саду Насолоди. Щодо мене, то я намагаюсь провадити таке життя, як завжди, тобто бути люб'язною, вірною у передачі усього Матінці.

Прошу помолитися, щоби Пресвята Діва Марія протягнула до мене Свої руки і випросила мені пробачення!”

Цього разу св. Магдалина Софія, перша настоятелька, засновниця Згромадження Найсвятішого Серця Ісуса Христа, стане посланницею від Ісуса і Його Милосердя. У вівторок 14 березня вона з'являється у келії Йосифи і вислуховує її смиренне зізнання, укріплює її у вірі й заохочує її словами: “Не забувай, дочко моя про те, що нічого не діється, щоби не входило у плани Божі”.

Йосифа відкриває їй свою велику журбу й біль, який мучить її від думки про наслідки власної слабкості, котрі, на її думку, неможливо виправити.

“Моя дочко, ти можеш їх винагородити, - відразу відповідає свята Магдалина Софія, - якщо це падіння поглибить у тобі покору й жертвовність”.

“Я запитала її, чи Ісус більше не повернеться? Я прагну Його і закликаю, бо не можу навіть подумати, що більше вже Його не побачу саме через мою провину! (*Йосифа через одну провину на*

якийсь час перестала регулярно бачити Ісуса Христа, тому вона думала, що більше Його не побачить. – Прим. ред.).

Але свята Магдалина Софія перебиває її з материнською ласкою:

“Моя дочко, чекай Його: прагнення і очікування Улюблениці – це слава для Улюбленого”.

Ця небесна зустріч приносить більше запевнення в любові, яка не змінилася, і у прощенні, яке ніколи не втомлює. Ісус дарує цю зустріч Йосифі, щоби напередодні великого випробування показати їй, що перебуває завжди поруч незмінно.

“Вночі, з середи на четвер, 16 березня, близько десятої години, - пише Йосифа, - я почула суміш криків й брязкіт ланцюгів. Підвівшись, одяглась й, тремтячи зі страху, стала навколішки біля ліжка. Крики наближались. Я вийшла зі спальні і, не знаючи що робити, пішла до келії нашої святої настоятельки, а потім повернулася у спальню. Несподівано я побачила диявола, який кричав:

“Скрутіть їй руки, зв’яжіть ноги!”

У цю мить я вже не знала, де знаходжуся, тільки відчувала, що мене міцно зв’язують і підносять. Інші голоси сичали:

“Не ноги треба їй скрутити, а серце!...”

А диявол відповів: “Воно мені не належить”.

Потім мене волокли довгою темною дорогою. Зі всіх боків я чула крики. У стінах цього вузького коридору були заглиблення одне навпроти іншого, звідки виходив лише дим без полум’я, з нестерпним запахом. Звідти голоси проклятих викрикували різні блюзнірства й огидні слова. Одні проклинали своє тіло, інші – батьків, ще інші – докоряли самі собі, що не використали нагоди і світла, щоби покинути зло. А взагалі це був голос люті й розпачу.

Мене тягнули через цей безкінечний тунель. Опісля я отримала такий сильний удар, що зігнулася вдвоє, так мене запхали в одну з цих ніш. Здавалося, що мене втиснули між розпеченими голками. Навпроти і поруч ганили і проклинали мене дві душі. Це завдало мені найбільших страждань... Але ніщо не може порівнятися з терзанням душі, яка бачить, що навіки віддалена від Бога...

Мені здавалося, що я перебувала у пеклі довгі роки, хоча це тривало лише шість-сім годин... Раптом мене сильно шарпнули - і я опинилась у темному місці, де диявол, вдаривши мене, зник, звільнивши... Я не спроможна передати, що відчувала у своїй душі, коли зрозуміла, що ще живу **і можу любити Бога!**

Хоча я й боюся страждань, однак щоб уникнути пекла, я готова будь-що пережити. Ясно бачу, що усі муки світу є ніщо у порівнянні з болем, який викликає усвідомлення, що більше вже не можна любити, бо там дихається лише ненавистю й прагненням загибелі душ!..

Відтоді Йосифа часто відчуває ці таємничі терпіння. Все це справжня таємниця довгого перебування у темряві потойбічного світу. Вона щоразу передчуває їх, коли чує брязкіт ланцюгів й віддалені крики, що наближаються, оточують її та пригнічують.

Йосифа намагається втекти, зайнятися чимось, працювати, щоб уникнути цієї диявольської атаки, але вона досягає її, заповнюючи. Перед тим опануванням, вона має лише трохи часу на те, щоб сховатися у свою келію, де відразу втрачає відчуття реальності. До тьми приходять лише у “темному місці”, як вона сама це називає, віч-на-віч з дияволом, який тріумфує над нею і здається вже вірить, що тримає її у своїй владі назавжди. То дає наказ кинути її у приготоване місце, і Йосифа, майже знесилена, падає у той хаос вогню і болю, пучину люті й ненависті.

Усе це вона записує просто і детально, як бачить, чує і пізнає.

Назовні лише легке тремтіння зраджує цю таємничу відсутність. Потім її тіло втрачає упругість, наче у людини, яка щойно померла. Її голова і члени стають безвладні, тільки серце б’ється. Йосифа - живий труп.

Цей стан триває довше або менше, залежно від Божої волі, яка, хоч і видає її на муки пекла, однак оберігає її Своєю надійною рукою.

У визначену Богом хвилину проступає нове майже непомітне тремтіння і порушене душею тіло повертається до життя.

Але тоді вона ще не звільняється від сили сатани, який завдає їй страшних ударів. У цьому темному місці, в якому вона бачить лише його, Йосифа зносить образи і погорди, і тільки пізніше зовсім звільняється з-під його влади.

Коли ж нарешті диявол залишає її, а вона поволі приходиться до тьми, то години, котрі провела у пеклі, видаються їй віками. Вона поступово починає пізнавати місце і людей, які її оточують. “Де я?.. Хто ти?.. Чи я ще жива?..” - запитує тоді вона. Бідні очі намагаються відкрити межі того життя, котрі

тривожать її з далекого минулого. Часом рясні сльози тихо плинуть з очей, а її постать передає невимовний біль. Нарешті дійсність проникає у її свідомість, і тоді неможливо передати глибокого зворушення, котре наповнює її від думки, що вона спроможна ще любити!

Декілька раз Йосифа описує це такими піднесеними словами, що просто неможливо їх оминати: “Неділя, 19 березня, третій тиждень Посту. Знову зійшла до цієї безодні, мені здається, що я перебуваю там вже довгі роки. **Я багато страждала, але найбільшою мукою є усвідомлення, що вже ніколи неспроможна буду любити Ісуса Христа.** Тому, коли повертаюсь до життя, не можу стримати своєї величезної радості. Я думаю, що люблю Його все сильніше, і щоб довести це Йому, готова зносити все, чого тільки Він запрогне. Мені також здається, що дуже високо ціную своє покликання, і що я просто закохана у Нього”.

Трохи далі вона додає:

“Те, що бачу, сильно додає мені відваги у терпінні. Розумію вартість найменших жертв: Ісус збирає їх і використовує для спасіння душі. Справжнє засліплення - це уникати терпіння, хоч би і в найдрібніших речах, коли ж воно має величезну вартість не лише для нас, але служить також для спасіння багатьох душ від такої жахливої муки”.

Йосифа через послух намагається щось описати з тих сходжень до пекла, котрі повторюються дуже часто. Але ж всього неможливо перекласти на людську мову, проте декілька сторінок можуть прислужитися. Вони будуть поштовхом душам для посвячення і жертвовності за спасіння тих, хто кожного дня, щомиті перебуває на краю прірви між любов'ю і ненавистю, між розпачем і милосердям.

“Коли я сходжу у це місце, - пише Йосифа 26 березня в неділю, - чую крики злості й пекельної втіхи: ще одна душа занурюється у муки.”

“Тієї миті я ще не усвідомлюю, що вже сходила до пекла. Мені завжди здається, що це вперше, що вже навіки; це усвідомлення спричиняє страшні терпіння, бо пригадую собі, що знала і любила Ісуса Христа, що була черницею, що Господь дав мені великі ласки і багато засобів для спасіння. Якже я змарнувала такий безмір ласк? Звідки така сліпота?.. Тепер вже немає виходу!.. Я пригадую собі також свої Святі Причастя.., новіціят... **Проте найбільше мене мучить те, що я так сильно любила Серце Ісуса! Знала Його і було Воно моїм скарбом. Жила лише для Нього!.. Як тепер, як жити без Нього?.. Без можливості Його любити?.. Перебувати в оточенні палаючих ненавистю богохульників? Така зажурена і спустошена моя душа. Неможливо усе передати словами...**”

Йосифа часто присутня при тому, як сатана і його слуги запекло намагаються видерти у Божого Милосердя душі, які вже майже були їхньою здобиччю. Здається, у Божих планах її терпіння є тоді викупом за ці бідні душі, які завдячуватимуть їй ласкою навернення в останню хвилину життя.

“Сатана, - пише Йосифа 30 березня, у четвер, - розлютився більше, ніж звичайно, коли хотів занапастити три душі. Він люто кричав іншим: “Аби тільки вони не вирвалися, тримайте, вони віддаляються, йдіть, йдіть настирливо!..”

Я чула крики люті, котрі відповідали йому здалека...

Двічі чи тричі вона стає свідком цієї боротьби. “Благаю Ісуса Христа, щоби Він вчинив зі мною все, що запрогне, тільки б не загинули ці душі”, - пише Йосифа, повернувшись з пекельної безодні у суботу 1 квітня. “Я звернулася й до Пресвятої Богородиці, яка, обдаровуючи мене спокоєм, укріпила мою волю до прийняття будь-яких терпінь заради їхнього спасіння. Вірю, що Вона не дозволить сатані перемогти”.

2 квітня, у тиждень Страстей Господніх, вона знову пише про крики сатани:

- Не пускайте їх! Зважайте на все, що може їх занепокоїти... Щоб тільки вони не вирвались!.. Допровадьте їх до розпачу!

Це була суміш криків і блюзнірства. Несподівано сатана люто засичав: “Байдуже. У мене залишилося ще дві. Заберіть в них надію!”

Я зрозуміла, що одна душа втрачена для нього вже назавжди.

“Скоріше! Скоріше! Не дозвольте втекти тим двом душам. Хапайте їх!.. Наповніть їх розпачем!.. Скоріше, бо вони тікають!..”

Тоді у пеклі заскреготіли зубами і з неймовірною люттю сатана засичав:

“О, що за Сила!.. Сила того Бога!.. Сильнішого за мене. У мене залишилася лише одна душа, але Він її не отримає”.

Пекло перетворилося на суцільний крик блюзнірства, на море стогону і скарг. Я зрозуміла, що ті дві душі спаслися. Моє серце сповнилося радістю, хоча я була не в змозі вчинити акту любові, незважаючи на мою потребу любити... Однак я не відчуваю такої ненависті до Ісуса Христа, якою

дихають ті нещасливі душі, що мене оточують. Коли ж чую їхні прокляття і богохульства, то відчуваю такий біль, що знесла би будь-які муки, щоб тільки не зневажали так Бога. Я побоююсь, аби з часом не стати такою, як і вони. Це завдає мені страшних страждань, бо пригадую, як Його полюбила і яким добрим Він був до мене.

Я дуже страждала, особливо упродовж останніх днів, начебто вогненим потіком проходив через моє горло і тіло, затиснене між розпеченими бляхами. Біль був таким страшним, що просто неможливо переказати словами його безмір. Очі наче хтось видирає, вуха - розтягує і розриває, а тіло, зігнуте удвічі, не може ворохнутися. Крім того, огидливий сморід проникає усюди. Цей сморід оточував Йосифу, коли закінчувалось її перебування у пеклі, а також під час її викрадення і диявольського переслідування. Запах сірки, гнилого і паленого тіла, за свідченням очевидців, відчувався навколо Йосифи ще 15-20 хвилин, хоча вона сама відчувала цей неприємний сморід набагато довше. Однак все це ніщо у порівнянні з муками душі, яка знає Доброту Бога, але вимушена Його ненавидіти. І ці страждання тим більші, чим сильніше вона Його любила!

Перед Йосифою відкриваються ще інші таємниці потойбічного світу. Приблизно, в період Великого Посту 1922 р., коли вдень і вночі вона терпить переслідування диявола, Господь відкриває перед нею іншу безодню страждань - чистилище. Багато душ зі словами найбільшого упокорення приходять до неї просити про молитву і пожертвування. Спочатку це приголомшило її, а потім поволі Йосифа зникає до каяття усіх бідних терплячих душ. Вона вислуховує їх, запитує прізвиська, додає їм відваги і з довір'ям поручає себе їхньому посередництву. Варто зібрати їхні цінні повчання.

Одна така душа приходить зі звісткою про своє спасіння і додає: "Найважливіше у житті - це не вступ в монастир, але у вічність".

"Коли б чернечі душі знали, як дорого треба тут платити за найменше задоволення своєї натури!".. - говорила інша душа, яка благала про молитву.

"Моє вигнання закінчилось, я йду до вічної Вітчизни!"

Якийсь священник сказав: "Якою ж безмежною є Доброта і Милосердя Бога, що погодився використовувати жертви і терпіння інших душ, аби винагородити нашу велику невірність. Яких високих ступенів слави я міг би досягнути, коли б моє життя було іншим!"

Чернеча душа, що йшла вже на Небо, звірилає Йосифі: ***"Зовсім по-іншому виглядають земні речі, коли вступаєш у вічність! Обов'язки самі по собі ніщо в очах Бога, береться до уваги лише чистота наміру, з котрою їх виконують, навіть, коли мова йтиме про найменшу роботу. Як небагато значить земля і все, що на ній, та якою любов'ю все це оточується... Життя, навіть найдовше, ніщо у порівнянні з вічністю! Коли б тільки люди знали, що таке одна хвилина у чистилищі! Як палить і спопеляє душу прагнення споглядати Ісуса Христа!"***

Саме такі бідні душі, які завдяки Божому Милосерддю уникнули більшої небезпеки, приходили благати Йосифу прискорити їхнє визволення. "Я тут завдяки великій Божій Доброті, - говорила одна з них, - бо невгамована гордість відкрила переді мною пекельні брами. Я брутально ставилась до багатьох людей, а тепер сама би впала до ніг останнього з бідняків. Змилуйся наді мною, чини акти покаяння, щоб винагородити за мою пиху! Таким чином звільниш мене з цієї безодні".

"Сім років я прожила у смертельному гріху, - визнала інша, - а три роки хворіла... Не бажала сповідатися. Я готувала собі пекло і потрапила би туди, якщо б через сьогоднішні терпіння ти не випросила мені сили повернення до стану ласки. Тепер я у чистилищі, бо ти вимолвила для мене спасіння. Благаю тебе, витягни мене з цієї сумної в'язниці!"

"Я перебуваю у чистилищі через свою невірність, бо не хотіла відповісти на Божий поклик, - розповідала інша душа. - Дванадцять років я чинила опір покликанню і жила у великій небезпеці прокляття, а щоб заглушити докори сумління, кинулася в обійми гріха. Завдяки Божій доброті, що зволила скористатися тими терпіннями, я зважилася на повернення до Бога, а тепер змилюсь наді мною й визволи мене звідси!"

"Жертвуй за нас Кров Христову, - говорила інша душа у хвилину, коли виходила з чистилища. - **Що з нами сталося б, коли б ніхто не приніс нам полегшення".**

Прізвиська цих святих і невідомих для неї гостей Йосифа старанно записувала разом з датою і місцем їхньої смерті. Неодноразово все це перевірялося без відома Йосифи.

Так закінчувався Великий Піст, під час якого Йосифа зазнавала то терпіння, то знову ласки. Чи могла би Йосифа витримати без особливої Божої допомоги таке зіткнення з невидимим світом, провадячи життя, завжди однаково сповнене праці й жертвості? Звичайно, що ні.

На останні дні Страсного Тижня припадають ще два випадки. Ввечері, у Страсний Четвер, 13 квітня 1922р. Йосифа пише:

“Я була у каплиці, коли несподівано, десь о половині четвертої, побачила перед собою когось, схожого на Ісуса Христоса, але трохи вищого зросту, з дуже гарним і спокійним обличчям, котре притягало мою душу. На ньому була темна фіолетово-червона туніка. В руках тримав терновий вінець, подібний на той, що колись приносив мені Ісус Христос. “Я - учень Господа, - сказав він, - Йоан Євангелист, приношу тобі одну з найцінніших коштовностей Вчителя”. Він простягнув мені вінець і сам одягнув його на голову.

Йосифа спочатку зацікавила від цього несподіваного видіння, але поволі, завдяки спокою, що розлився в її душі, звирілась небесному Гостю у своїй журбі, котра стискала її серце під час нападів диявола.

“Не бійся! Твоя душа - лілея, яку Ісус стереже у Своїм Серці”, - відповів їй Апостол. А потім додав: “Мене послали до тебе, щоби дати тобі відчуття те, що переповнювало Серце Божественного Вчителя у цей великий день. Ось любов, котра має розлучити Його з учнями, позначаючи Його спочатку Хрещенням Крові. Але та сама Любов наказує Йому залишитися з ними і схилиє Його до встановлення Таїнства Євхаристії”.

“Але яка ж боротьба точиться у цьому Серці! Щоправда, Воно відпочине у чистих душах! Проте продовжиться Його Мука у грішних серцях!”

“Якою ж радістю наповнюється Його Душа, коли наближалася хвилина, в котрій Він мав відійти до Отця! Який же біль стискає Його Душу від того, що один з дванадцяти, Ним вибраний, видасть Його на смерть і вперше Його Кров проллється даремно”

“Яка ж любов поглинала Його Серце! І водночас слабка взаємність душ, таких улюблених, глибоко наповнювала Його гіркотою!.. Що ж тоді говорити про невдячність і байдужість стількох вибраних душ!” - промовивши усе це, він зник.

Це небесне видіння зміцнює на якийсь час Йосифу, нагадуючи їй про заклик до винагородження, котре спливає з Євхаристії до душ, посвячених Богу.

Опісля знову вирує буря. Увечері вінець зникає і Йосифу мучать сумніви. Сатана сіє неспокій і безлад у душі своєї жертви. Її розум терзають думки: чи не стала вона іграшкою омані і неправди?.. Чи всі ці видіння з потойбічного світу не плід її уяви або наслідок невірніваженості її натури, чи несвідомої впевненості?

У Велику Суботу, 15 квітня, близько четвертої години після болісних змагань останніх двох днів, під час шиття Йосифа почула галас страхітливого пекла. Черпаючи силу в послусі, вона мужньо опирається дияволу, який все ж таки перемагає і опановує нею. Знову її тіло без ознак життя. Її настоятельки на колінах благають Ісуса Христа усунути непевність тої таємниці, яка відбувається на їхніх очах. Раптом, після легкого поруху, вони бачать, що Йосифа повертається до життя. По болісному виразу обличчя можна здогадатися, що вона бачила і що терпіла. Йосифа підносить руку, кладе її на серце і говорить: “Хто мене палить?” Поблизу не було нічого, щоб могло би викликати вогонь. Її габіт цілий, але вона швидко знімає його, і по келії розноситься їдкий та огидний запах диму, а на ній видно палаючу сорочку. “Біля серця, - згадує Йосифа, - залишається широкий слід опіку, що свідчить про правдивість цього першого замаху диявола. Йосифа до глибини душі вражена”.

“Краще мені відійти, - пише вона спочатку, - чим надалі залишатися іграшкою сатани!”

Очевидність, з якою Бог дозволив підтвердити диявольську силу, залишається для Йосифи джерелом сили упродовж наступних місяців. Десять разів Йосифа отримає ще опіки. Вона бачитиме диявола, який буде палити її цим вогнем, і залишить свої сліди не лише на одязі, але навіть на тілі Йосифи. Відкриті рани будуть довго загоюватись, а шрами після них вона понесе з собою у могилу. Донині зберігається багато речей, пропалена й обвуглена білизна, котра переконливо свідчить про пекельну лютість і героїчну мужність Йосифи, яка чинила опір заради вірності справі, автором котрої була Любов.

Декілька додаткових нотаток сестри Йосифи про пекло

На дану тему с. Йосифа писала дуже стримано, і то лише через послух та з бажанням відповісти намірам Ісуса Христа, про які Пресвята Богородиця сказала їй 25 жовтня 1922р. : “Все, що Ісус дозволяє тобі оглядати і терпіти з пекельних мук, ти повинна переказати своїм настоятелькам, не думаючи про себе, а лише про славу Ісусового Серця і про спасіння багатьох душ”.

Йосифа, найчастіше пише про найбільшу муку пекла - **неможливість любити**.

Одна з проклятих душ кричить: “Ось моя мука... прагнути любити і не мати можливості це здійснити. Мені залишається лише ненависть і розпач. Якщо б хтось з нас, тут присутніх, спромігся хоча б раз **вимовити один акт любові... це вже не було б пекло!... Але це нам не дано, нашою поживою є ненависть і взаємна відраза!...**” (23 березня 1922р.).

Інша нещасна душа говорить:

“Найбільша мука тут - це не мати можливості любити Того, кого мусимо ненавидіти. Нас винищує голод любові, але вже запізно... Ти також відчуєш той голод: ненавидіти, відчувати огиду і прагнути загибелі душ... це наше єдине прагнення!” (26 березня 1922р.).

Йосифа з послуху, незважаючи на опір своєї душі, пише: “Упродовж останніх днів, коли мене тягнуть у пекло, а диявол наказує іншим мене мучити, вони відповідають: “Не можемо... її члени вже замучені заради Того... (і тут обмовляють блюзнірствами Ісуса Христа). Тоді диявол наказує дати мені пити сірку... а вони знову говорять:

“Вона відмовляла собі у питті... Шукайте, шукайте якийсь член або якусь частину тіла, котрим вона догоджала або давала насолоджуватись!”

“Я також зауважила, що коли вони мене зв’язують, щоб тягнути до пекла, ніколи не можуть скрутити мене там, де носила знаряддя покути. Все це пишу з послуху”(1 квітня 1922р.).

Йосифа наводить звинувачення, котрі ці душі закидають самі собі: “Дехто ричить від болю у своїх руках. Це, напевно, злодії, бо повторюють: “Де це ти взяла? Прокляті руки!... Що за прагнення мати те, що не моє, адже я не міг того затримати довше, ніж на декілька днів?”

Інші звинувачують свій язик, свої очі, кожен те, що було приводом до гріха! “Дорого тепер платиш, моє тіло, за ту насолоду, яку собі чинило і саме цього прагнуло!” (2 квітня 1922р.)

“Мені здається, що душі звинувачують себе передусім у гріхах проти чистоти, у крадіжках, у нечесності в грошових справах, і більшість за це проклята” (6 квітня 1922р.).

Я бачила багато душ відомих осіб, коли вони падали у цю безодню. Неможливо переказати ані зрозуміти, як вони відразу кричали і ричали жажливим голосом:

“Вічне прокляття!... Я помилилась, згубила себе. Я тут назавжди, нема порятунку, проклята!...”

Одні нарікали на якусь особу, інші на обставини, а всі - на нагоду до свого гріха (вересень 1922р.).

Сьогодні я бачила велику кількість душ, які падали у пекло. Вважаю, це були світські особи. Бо диявол кричав: “Тепер для мене відповідна хвилина для дії... Я знаю найкращий засіб, щоб схопити душу!.. Треба збудити у них прагнення все спробувати. Ні!.. Я перша... Передусім я!.. **Особливо не допустити до упокорення**, нехай користаються. Ось що гарантує мені перемогу і що спроваджує їх сюди так масово!” (4 жовтня 1922р.).

Я чула, як сатана, у якого вирвалася одна душа, змушений був визнати своє безсилля: “Сором! Як це так, що від мене виринається стільки душ? Адже вони належали мені!.. (тут він перераховував їхні гріхи). Я працюю без відпочинку, а вони виринаються... Це через те, що хтось страждає за них і винагороджує їхні гріхи!” (15 січня 1923р.).

“Тієї ночі я не була в пеклі, але мене перенесли у якесь місце, де не було жодного світла, лише посередині горіло щось подібне до вогню. Мене покляли і зв’язали так, що неможливо було поворухнутись. Поряд знаходилося сім чи вісім осіб без одягу, а їхні чорні тіла освітлювала лише хмара вогню. Усі сиділи і розмовляли.

Один сказав: “Треба бути дуже обережним, щоб вони не розпізнали нашу руку, бо тоді легко помітять і зрозуміють, що це ми”.

Диявол відповів: “Ви можете увійти через почуття релігійної байдужості... думаю цих ви зможете, звичайно, приховуючись, щоб не зауважили, зробити байдужими до добра і зла, і так поволі схиляти їхню волю до зла. В інших збуджуйте амбіції, нехай шукають лише особистий інтерес, примноження майна, байдуже, чесно це, чи ні. В інших розпалюйте пристрасті, щоб через них вони осліпли! (Тут він вжив огидні слова).

До тих входьте через серце... Ви знаєте, до чого схильні такі серця... Йдіть... йдіть сміливо... Нехай кохають! Нехай насолоджуються!... Лише добре працюйте, без відпочинку, без жалю, треба звести світ... І нехай тільки душі від мене не виринаються!”

А інші відповідали час від часу:

“Ми твої раби... Будемо працювати без спочинку. Так, багато бореться з нами, але ми безперервно працюватимемо. Ми визнаємо твою силу... і т. п.”.

Таким чином розмовляли усі, а той, який видався мені дияволом, говорив огидні слова. Десь здалеку я почула наче брязкіт келихів і склянок, а він кричав:

“Дозвольте їм об’їдатися!... Потім все буде легко... Нехай ті, хто так любить собі догоджати, закінчать свою трапезу. Це брама, через котру ви увійдете”.

А потім додав такі страшні речі, що їх неможливо ані повторити, ані написати. Пізніше вони зникли, наче розчинилися в диму” (3 лютого 1923р.).

Диявол люто кричав, бо якась душа виривалася у нього: “Наповніть її страхом! Доведіть її до розпачу! Ох, якщо вона довірить себе Божому милосердю... (і кричав блюзнірства на Ісуса Христа), погибель мені! Але ні, наповніть її тривогою, не залишайте її ні на хвилину, а, особливо, доведіть її до розпачу!”

Тоді у пеклі було чути лише крики злості. А коли диявол викинув мене з цієї безодні, він не переставав мені погрожувати, і, між іншим, говорив:

“Хіба це можливо? Хіба це правда, що слабкі сотворіння мають більше сили, ніж я, такий - могутній!? Але я заховуюся, щоб мене не зауважили... найменшого клаптика мені вистарчить, щоб помістити туди спокусу: за вухом, на сторінках книжок, біля ліжка, де ніхто нічого не підозрює, але я говорю..., говорю..., а після розмов завжди щось залишається... Так, я заховуюся там, де ніхто мене не знайде!” (7-8 лютого 1923р.).

Повертаючись з пекла, Йосифа пише:

“Я бачила, як у пекло падало багато душ. Між ними була п’ятнадцятирічна дівчинка, яка проклинала своїх батьків за те, що вони не навчили її страху Божому та не застерегли, що пекло існує! Вона говорила, що її життя, хоч і коротке, було сповнено гріхами, бо дозволяла собі усі насолоди, котрих прагнуло її тіло. Особливо вона звинувачувала себе у читанні поганих книжок...” (22 березня 1923 р.).

Далі Йосифа пише:

“Душі проклинали покликання, котре вони отримали і не були йому вірні, котре втратили, бо не хотіли жити в утаснні й умертвленні” (18 березня 1922 р.).

Одного разу, коли я була у пеклі, то бачила багато священиків, ченців і черниць, які проклинали свої обітничі, чин, настоятелів і все, що могло принести їм благодать і втрачене світло...

Я бачила чиновників. Один з них звинувачував себе у незаконному привласненні майна, котре йому не належало... (28 вересня 1922 р.).

Священики проклинали свій язик, котрий вимовляв слова освячення, пальці, котрі тримали Ісуса Христа, розгрішення, котре вони уділяли, не думаючи про власне спасіння, різні нагоди, котрі допровадили їх до пекла... (6 квітня 1922 р.).

Один священик розповідав: “Я пішов на загибель, бо використовував чужі гроші...” і звинуватив себе, бо брав гроші з пожертв на Богослужіння, а сам не відправляв Служби Божої...

Інший говорив, що належав до таємного товариства, у котрому зрадив Церкві, релігії, і за гроші чинив жахливу профанацію і святотатства.

Ще один розповідав, що він проклятий, бо брав участь у світських забавах і видовищах, після яких не повинен був відправляти Святу Літургію..., таким чином він жив сім років...

Сестра Йосифа писала, що більшість чернечих душ у пеклі оскаржувала себе у страшних гріхах проти чистоти, проти обітничі вбогості, у незаконному використанні майна Згромадження, у пристрастях, що протилежні любові (*зздрість, затятість, ненависть*), у байдужості і незібраності, у вигодах, які собі дозволяли і які спричинили тяжкі провини, у поганих сповідях заради людської прихильності, браку мужності й щирості і т. п.

Наводимо текст з нотаток с. Йосифи про пекло душ, посвячених Богу...

“Сьогодні темою для розважання був особливий суд чернечої душі. Мою душу заповнили думки про цей суд, незважаючи на сумніви. Раптом я відчула себе зв’язаною і пригніченою таким тягарем, що в одну мить зрозуміла, **чим є святість Бога, і яку огиду Він відчуває до гріха.**

В одну мить я побачила усе своє життя, починаючи з першої сповіді аж донині. Все з’явилося переді мною: мої гріхи, отримані благодаті, день, коли я пішла у монастир, облечини, обітничі, читання, духовні вправи, поради, слова, усі деталі монашого життя. Немає слів, аби висловити сором, який відчуває душа у таку хвилину. Все тепер надаремно: я проклята навіки!”

Упродовж таких сходжень до пекла Йосифа не закидає собі жодного гріха, який міг би допровадити її до пекла, але Ісус прагне, щоб вона відчула усі його наслідки, начебто заслужила на пекло. Далі вона пише:

“Моя душа впала у безодню, у котрій не видно дна, настільки вона велика!.. Я відразу почула, як зраділи інші душі, бачачи мене в тих самих муках. Справжня мука - слухати ті страшні крики, але думаю, що ніщо не може порівнятися з болем, який виходить з прагнення проклинати, яке охоплює душу. Чим більше прокладається, тим більше посилюється це прагнення! Ніколи такого не відчувала. Колись мою душу пронизував біль від тих страшних богохульств, хоча сама вона була неспроможна на жодний акт любові. Але сьогодні було по-іншому!

Пекло виглядало так: довгий коридор, заглиблення, вогонь... Я чула крики, блюзнірства тих самих душ, і хоча не видно тілесних форм, але терпіння переживають так само, наче були б присутніми тіла. Душі також можуть впізнавати одна одну. Вони кричали:” Ось тобі, знову ти тут!.. і ти, як і ми! У нас була свобода зв’язуватись обітами чи ні!.. А тепер...” Вони проклинали свої обіти”.

“Потім мене заштовхнули у ту вогненну нішу й стиснули, наче між розпаленими кусками бляхи, а у моє тіло заглиблювались ланцюги й голки, розпечені до червоного кольору”.

Тут Йосифа знову звертається до опису різних мук, котрі не щадять до жодного члена: “Я відчувала, як мені хотіли, хоча надаремно, вирвати язик. Я божеволіла від цього гострого болю. Очі хотіли вискочити назовні, певно від вогню, котрий так жакливо палить! Навіть кожен нготь мусить страшенно страждати. Неможливо ворохнути пальцем, аби трохи полегшити біль, змінити положення: тіло наче сплюшене, зігнуте. У вухах лунають безсоромні крики, що не припиняються ні на хвилину. Огидний та їдкий запах проникає усюди, відчувається гнилизна людського тіла, котре горить разом з сіркою і соломомою... Це така суміш, яку неможливо порівняти з нічим на світі.

Я відчувала це все так само, як і минулого разу. Хоча ці муки були жакливими, все це було б ніщо, коли б не терпіла душа. А вона страждала неймовірно. З тих пір, коли сходила до пекла, переживала страшний біль, бо думала, що покинула Згромадження, і за це проклята. Але не цього разу: була у пеклі з особливим знаменням черниці, отже, мала знак душі, яка любила і знала Бога. Там бачила інші душі ченців і черниць з тим же клеймом. Усе це, можливо, через те, що інші прокляті душі разом з дияволами неймовірно лихослов’ять над такими душами... і багато священиків! Неможливо пояснити, чим відрізняється таке страждання від того, котре я зазнала раніше, але хоч страшними є муки світських душ, проте страждання чернечої душі є набагато жакливіші. Безперервно ці три слова: убогість, чистота, послух звучать у душах, як колючі докори”.

Убогість! Ти мала свободу і вибрала обітницю. Чому тоді дбала про вигоду? Чому не покинула прив’язаності до того предмету, котрий тобі належав? Чому намагалася догодити своєму тілу? Чому дозволяла собі розпоряджатися речами, котрі становили майно Згромадження? Хіба ти не знала, що не маєш права ними володіти? Хіба ти зреклася їх добровільно?.. Що ж це за клопоти, коли тобі чогось бракувало або здавалося, що до тебе ставляться гірше, ніж до інших?.. Чому?

Чистота! Ти добровільно склала обіт чистоти, повністю усвідомлюючи, чого ти зрікаєшся... Ти сама зобов’язала себе, сама хотіла. А потім, як дотримувалася їх?.. Чому ти не залишилась там, де могла собі дозволити користуватися тілом і приємностями?

А душа у невимовному стражданні невпинно повторює: ”Так, я склала обіти і була вільною, мені не треба було цього чинити, але я добровільно вчинила гріх!”

“Немає слів, котрі могли би висловити муку тих докорів, - пише Йосифа, - поєднаних із зневагами інших проклятих”.

І далі продовжує:

Послух! Ти сама з власної волі зобов’язалася дотримуватися свого Уставу і своїх настоятелів. Тож, чому ти критикуєш накази! Чому не прислухаєшся до Статуту?.. Чому звільнила себе від обов’язку у спільноті?.. Пригадай собі солодкість Статуту... ти погордила нею! А тепер пекельні голоси ричать і ти приречена їх слухати, і не один день, рік, століття, а завжди, навіки! Ти обрала це, у тебе був вільний вибір!

Душа невпинно пригадує собі, що вибрала Бога своїм Нареченим і що любила Його над усе. Для Нього вона зреклася найдостойніших приємностей і всього найдорожчого їй на світі. Ще на початку чернечого життя відчула *солодкість, силу і чистоту тої Божої любові*, а тепер, внаслідок однієї неврагмовної пристрасті, вічно ненавидітиме того Бога, який вибрав її любити Його!

Ця неминуча необхідність ненавидіти палить її, наче прагнення... Жодної згадки, яка могла б принести їй полегшення!

Одним з найбільших страждань, - пише Йосифа, - є сором, котрий її огортає. Здається, що усі прокляті душі, що її оточують, безперервно кричать:

“Нічого дивного, що ми прокляті, ми, хто не мав такої допомоги, як ти?.. Але ти! Чого тобі бракувало? Ти, що мешкала у палаці Царя.. ти, що сідала до столу вибраних?..”

“Все, що пишу, - закінчує Йосифа, - це лише тінь того, що терпить душа, бо немає слів, котрі б могли відтворити пекельні муки” (4 вересня 1922 р.).

Наука чистилища

Йосифа ніколи не входила до чистилища, але бачила і чула голоси багатьох душ, які приходили звідти просити про молитву або сказати, що завдяки її терпінням уникнули пекла!

Ці душі зі смиренням визнавали причини свого перебування у чистилищі. Деякі з них наводимо нижче:

“ Я мала покликання, але втратила його через **грішні книжки**. Погордила своїм **параманом**, зірвавши його з себе” (27 липня 1921р.).

“ Я по вуха застрягла у світських марнотних розвагах, перебираючи своїми кавалерами. Ісус використав дуже дієвий засіб, щоб закрити переді мною браму пекла”(10. 04. 1921р.).

“У моєму чернечому житті забракло старанності! ...” “Моє чернече життя було довгим, але упродовж останніх років я більше думала про те, як доглядати за собою і догоджати собі, ніж про любов до Ісуса Христа! Завдяки заслугам твоєї жертви, яку ти склала, я померла в побожній ревності. Крім того, завдяки тобі я не осуджена на довгі роки чистилища, на які заслужила. **Найважливіша річ - це вступ не у монастир, а у вічність!**” (7. 04. 1921р.).

“Я перебуваю у чистилищі рік і три місяці. Без твоїх малих пожертв я залишилася б ще на довгі роки. Людина, що живе у світі, має меншу відповідальність, ніж чернеча душа. Скільки ласк вона отримує і яку несе відповідальність, якщо їх не використовує!.. Монахиня мало знає про те, як тут покують за подібні гріхи, що здійснюють світські особи! У страшних муках покутує язик за порушення мовчання, сухе горло за порушення проти любові, а зв’язане тіло у цій в’язниці за відразу до послуху... У моєму Чині мало нагод для марнотних приємних речей, але їх завжди можна влаштувати, а тут треба так сильно розплачуватися за найменший брак умертвлення! Стриманість очей, щоб відмовити собі найменшого задоволення цікавості, часто коштує нам великих зусиль, а тут очі страждають через неможливість бачити Бога!”(10 квітня 1922р.).

“Інша душа оскаржує себе за провини проти любові і нарікання внаслідок вибору однієї своєї настоятельки” (12 квітня 1922р.).

“Я перебувала у чистилищі донині, бо упродовж свого монашого життя багато говорила і ніколи не зважала на свої слова. Я часто звирялася у своїх враженнях і скаргах, а ці звиряння були причиною провин проти любові для багатьох моїх Сестер”.

“Треба добре використати цю науку, - додала Пресвята Богородиця, яка була присутньою під час цієї з’яви, - бо багато душ таким чином гине”.

Ісус підкреслив те важливе застереження: “Душа цієї монахині перебуває у чистилищі через порушення мовчання. Такі провини тягнуть за собою багато інших упадків, а саме: переступ Статуту, провини проти любові або проти чернечого духу, пошук задоволення власних бажань, заспокоєння душі негідним чином, не враховуючи того, що людина не лише сама грішить, але тягне за собою одну або більше людей. Тому одна душа перебуває у чистилищі та її спопеляє прагнення наблизитися до Мене”(22 лютого 1923р.).

“Тепер я у чистилищі через те, що недостатньо піклувалася душами, які довірив мені Господь. **Я не усвідомлювала, що душа безцінна і вимагає неабиякого посвячення**” (серпень 1922р.).

“Я була у чистилищі приблизно півтори години, щоб відпокутувати брак довіри до Бога у декількох випадках. Безперечно що я завжди Його сильно любила, але з певним острахом. Це правда, що суд над чернечою душею - дуже суворий, бо судить нас не наш Наречений, але наш Бог. Упродовж усього життя треба мати велике довір’я до Його *Милосердя* і вірити, що Він для нас завжди добрий. Скільки ж благодаті втрачають душі в законі, які мають недостатньо довіри до Нього!” (вересень 1922р.).

“Я у чистилищі через те, що не оточувала душі, довірені мені Ісусом необхідною опікою, на яку вони заслуговували, бо підкорилася природним і людським почуттям. Замало бачила Бога, як це повинні чинити Настоятельки у душах моїх підопічних. Адже як кожна черниця повинна бачити Господа у своїй настоятельці, так і настоятелька мусить Його бачити у своїх дочках... “

“Дякую тобі за те, що ти спричинилася до мого визволення від покарань чистилища...”

“О, якщо б черниці знали, куди може завести їх невгамоване поривання, як працювали б вони над тим, щоб стримувати свої пристрасті і свою природу...” (квітень, 1923р.).

“Моє чистилище буде довгим, бо під час хвороби я не прийняла Божої Волі й не вчинила пожертви з мого життя з належним упокоренням”.

“Без сумніву, хвороба - велика ласка для очищення душі, але якщо її не використовують, вона може спричинитися до віддалення від чернечого духа, може зумовити забуття обітів вбогості, чистоти, послуху і посвячення себе Богові як жертви. Ісус Христос - Сама Любов, але Він і Сама Справедливість!” (листопад 1923р.).

До пекла і назад

Наведені нижче видіння - сні св. Івана Боско про пекло, є уривками з книги під назвою “Сні і видіння св. Івана Боско”. Ці видіння мали надприродний характер, бо Сам Господь Бог промовляв до св. Івана Боско. Про це неодноразово підкреслював святий, таким їх визнала й Свята Церква.

Сон про пекло справляє страшне і приголомшуюче враження. Упродовж сну отцем Боско керують безпосередньо сили з Неба. Правда у ньому показана ясно і конкретно. Хто ґрунтовно вивчить його і як слід задумається, той перестане легковажно говорити про гріх і про пекло. Провідник чітко накреслив демаркаційну лінію о. Боско, за межами котрої не існує ані любові, ані приязні, ані жодної потіхи. Там панує лише розпач тих, хто йшов за голосом зіпсутого світу.

В неділю, ввечері, 3 травня 1868р., в урочистість опіки Святого Йосифа, о. Боско відновив розповідь серії снів, про які він попередньо розповів своїм духовним синам і вихованцям.

Я прагну розказати вам новий сон, котрий глибоко пережив. Це - підсумок тих видінь, про які я розповідав вам останнього четверга і п'ятниці, і які жахливо мене втомили. Вночі, 17 квітня, огидна жаба ледь не проковтнула мене. Опісля якийсь голос промовив до мене: “Чому їм про це не розказуєш?” Я повернувся і побачив шляхетного чоловіка, що стояв біля мого ліжка. Відчуваючи провину перед своїми хлопцями, я спитав: “Про що ж я маю їм розповісти?”

- Все, що бачив і чув у своїх останніх снах, про що хочеш довідатися, і що бачитимеш завтра вночі!” Після цих слів постать зникла.

Увесь наступний день я провів у роздумах про страшну ніч, що була переді мною. Коли ж настав вечір, я не відважувався лягти у ліжко. Сама думка про нічні жахи наповнювала мене страхом. Нарешті, не без зусиль, я ліг.

Прагнучи відтягти момент занурення у сон, я приклав подушку до спинки ліжка і так, напівсидячи, заснув. Та сама особа, яку я бачив попередньої ночі, одразу з'явилась біля мого ліжка. (Отець Боско часто називав її “Людина у шапці”).

- Встань і йди за мною! - сказав він.

Я поспішив за ним. “Куди ти мене ведеш”, - запитав у нього.

- Неважно. Побачиш сам.

Він завів мене на широку безмежну рівнину. Справжня пустеля, без ознак життя. Я не побачив там ані єдиного дерева, ані найменшого струмочка, ані живої душі. Навкруги були лише рештки рослинності. Я не здогадувався, де знаходжуся і що тут робитиму. За мить я втратив з поля зору мого провідника, тоді моя душа наповнилася страхом: загину самотньо. Нарешті я побачив своїх друзів: о. Руа, о. Франческо й інших, що наближалися до мене. Я з полегшенням зітхнув і запитав:

- Де я?

- Йди за мною і сам побачиш!

- Гаразд, я піду за тобою.

Провідник вів, а я мовчки йшов за ним. Нарешті я побачив якусь дорогу.

- А тепер куди? - запитав я у провідника.

- Туди, - відповів він коротко.

Широка дорога

Ми вийшли на чудову, широку, з бездоганно викладеною бруківкою дорогу. “Дорога грішників викладена камінням, а на її кінці - прірва пекельна” (Сир. 21, 10). Уздовж дороги тягнувся красивий живопліт, оздоблений чудовими квітами. Найчастіше троянди вихилили свої голівки із зеленого тину. На

перший погляд дорога виглядала рівною і зручною. Я вийшов на неї, нічого не підозрюючи, але дуже скоро побачив, що вона майже непомітно похиляється донизу. І хоча я не зауважив, що ця дорога стрімка, проте відчував, що рухаюся так швидко, начебто я пересувався в повітрі. Дійсно, мене щось несло так, що ногами я майже не торкався землі. У моїй голові промайнула думка про повернення: воно буде, напевно, довге і мозолисте.

- Як повернутися в Ораторій?⁴ - голосно крикнув.

- Не турбуйся”, - відповів мій провідник. - Всемогутній вчинить, що повернешся. Той, хто скеровує тебе сюди, спроможний повернути назад.

Однак дорога і далі повела донизу. Під час цього спуску вздовж уквітчаного тину я усвідомив собі, що багато ораторіянців, а також інших невідомих мені хлопців, йдуть за мною. Раптом я опинився посеред них. Вдивляючись в їхні обличчя, я побачив, як щомиті хтось з них падав на землю. Однак якась невидима сила волочила їх далі й втягувала у прірву, схожу на розпалену піч.

- Чому ці хлопці падають? - запитав я у свого супутника. **“Горді сховали на мене тенета... і розп’яли сітку при дорозі” (Пс. 140, 6).**

- Придивись краще, - відповів провідник.

Я зробив, як він радив, і побачив пастки, одні при самій землі, інші на рівні очей, але всі досконало замасковані. Хлопці, не усвідомлюючи небезпеки, потрапляли у сіті. Вони спотикалися за них, переверталися у паніці по землі, розмахуючи ногами і руками у повітрі. Якщо їм вдавалося встати на ноги, якась невидима сила тягнула їх до прірви. В одних ці сіті огортали голову, в інших шию, руки, ноги, плечі. У будь-якому випадку раніше чи пізніше їх все одно валили на землю. Приховані пастки при самій землі було дуже важко зауважити, вони були зіткані з тоненьких й делікатних, наче павутиння, ниток. Здавалося, були дуже крихкими й не становили небезпеки. Я був дуже здивований, бо кожен хлопець, який встрявав у них, падав на землю.

Зауваживши моє здивування, провідник сказав:

- Ти знаєш, що це?

- Різновид волокна, плетиво, сітка, - відповів я.

- Ні, - сказав мій супутник, - це просто людський погляд.

Глянувши на безліч хлопців, що потрапили у сіті, я спитав:

- Чому ж стільки хлопців дозволило себе у них спіймати? Хто валив їх на землю?

- Підійди ближче і побачиш, - відповів він.

Я підійшов, але не зауважив нічого особливого.

- Дивись краще, - наполягав провідник.

Я підніс одну з пасток, що сили потягнув й відчув міцний опір. Почав змагатися з нею вже рішучіше, але через те, що не тримав в руках натягнутих ниток, не знаю, коли сам заплутався у цих тенетах, впав і відчув, що лечу додолу. Я не чинив сильного опору і скоро опинився перед входом до страшної величезної прірви. Там зупинився, бо не мав найменшого бажання потрапити досередини. Нитки підтягнув поближче до себе, вони лише трішки піддалися через велике зусилля з моєї сторони. Я продовжував борсатися, і за хвилину з’явилося велике і жакливе чудовисько, яке тримало у пазурах мотузку, до котрої були причеплені усі тенета. Це воно невинно тягло униз тих усіх, хто потрапив у його сіті.

- Не буду тягатися силою з ним, - подумав я собі, бо, напевно, програю. Переможу його **знаком Святого Хреста і палкими побожними зітханнями.**

Тоді я повернувся до свого провідника.

- Ти вже знаєш, хто це?.

- Так, знаю. Це - сам сатана!

Ножі

Докладніше оглянувши тенета, побачив, що на кожному з них надпис: **ниха, непослух, заздрість, нечистота, крадіжка, ненаситність, лінь, злість та інші.** Я роздивився навколо, щоб побачити, який гріх найчастіше і найбільше заплутував хлопців. Виявилось, що найнебезпечнішими були **нечистота, непослух і ниха.** Усі три тісно між собою перепліталися. Інші пастки також чинили велике спустошення і зло, але найбільше - перших два. Старанно роздивившись довкола, я зауважив, що багато хлопців біжать швидше від інших.

- Звідки цей поспіх? - перепитав я.

- Вони впали у тенета людської немочі. Я придивився краще і зауважив, що між сітями розкидані *ножі*. Якесь *рука Провидіння* розклала їх там, даючи змогу звільнитися. Одні, досить значних розмірів, символізували *розважання*, і дозволяли без зусиль знищити пута *пихи*. Інші, трохи менші, означали *духовні читання*. Два спеціальні мечі - *набоженство до Найсвятіших Тайн, часте Св. Причастя і набоженство до Божої Матері*, молоток - *Святу Сповідь*. На декількох менших *ножах* виднілися написи: *набоженство до св. Йосифа та інших святих. За допомогою цих засобів багато хлопців, які мали добру волю, спромоглися звільнитися від принизливої неволі*.

Деякі, о диво, цілком безпечно проходили серед усіх пасток. Це чудово їм вдавалося, бо вони вміло обминали тенета, перш ніж ті починали рухатись.

Мозолиста дорога по тернях

Мій провідник був задоволений, адже я зрозумів все як слід, і він вів мене далі уздовж живоплоту, завітчаного трояндами. Та чимдалі ми просуvalися, троянди зустрічалися все рідше, а на їхньому місці з'являлися гострі терни. Живопліт, такий зелений напочатку, перетворився на висушений, випалений сонцем, безлистий і тернистий. Сухі галузки тину розкидані тепер уздовж дороги, засмічуючи її й заступаючи прохід. Ми дійшли до ущелини, стрімкі стіни якої не дозволяли побачити, що криється на самому дні. Дорога все ще тягнулась донизу і ставала більше нерівною, закиданою уламками скель. Я втратив зв'язок з моїми хлопцями. Більшість з них залишили цей небезпечний шлях і пішли іншими стежками.

Я сам продовжував свою мандрівку, але чимдалі просуvalся, тим важчою і похилішою ставала дорога. Декілька раз похитнувся і нарешті впав. Змучений, я лежав до тих пір, поки знову не набрався сил. Мій провідник допомагав мені підвестися. Я відчував, як розвалюються мої суглоби і тріщать кістки. Задихаючись від надмірного зусилля, я сказав провіднику: "Добрый чоловіче, мої ноги не зроблять більше ані кроку. Я не можу йти далі".

Але він, не звертаючи уваги на мої слова, мовчки йшов. З неймовірним зусиллям я плівся за ним. Дивлячись, як я потію від безсилля, він завів мене на малу галявину біля дороги. Я присів, трохи відпочивши, відчув себе набагато краще. Лише звідси я побачив, що пройдений нами шлях стрімкий і завалений різними каміннями. Однак розкривався страшний вид перед нами. Від жаху я заплющив очі.

- Повертаймо, - благав я. - Якщо ми підемо далі, то як повернемося додому? Адже не подолаємо цієї кручі!

- Ти хочеш, щоб я залишив тебе тут самого, коли ми так далеко зайшли? - запитав у мене провідник.

Я перелякався цієї погрози і майже з плачем закричав: "Що ж я зроблю без твоєї допомоги?"

- Тож, йдемо далі!

Будинок

Ми рушили далі. Дорога весь час схилялася додолу, а завали на ній перешкоджали іти в повний зріст. І тоді, на самому долі цієї прірви, перед входом до темної долини перед нашими очима з'явився великий будинок. Його могутні двері були щільно закриті й знаходилися навпроти дороги. Коли ж ми, нарешті, дійшли до самого низу, мені забракло повітря від задушливого жару. Жирний зеленуватий дим з червоними іскрами виходив з цих могутніх стін, що грізно височіли, немов найвищі гори.

- Де ми? Що це? - запитав я у провідника.

- Читай написи на дверях і дізнаєшся.

Прочитавши гасло: "*Місце, де немає спасіння*", я, нарешті, усвідомив, що ми біля брами самого пекла. Провідник обвів мене навколо цього страшного місця. Час від часу в різних місцях виднілися бронзові двері, подібні до перших. На кожних був напис такого або подібного змісту: "*Ідіть від Мене геть, прокляті, в вогонь вічний, приготований дияволу й ангелам його*" (Мт. 25, 41) або "*Всяке дерево, що не родить доброго плоду, рубають і в вогонь кидають*" (Мт. 7, 19).

Я хотів занотувати їх у своєму записнику, але провідник спинив мене: "Немає потреби. Все це ти маєш у Святому Письмі. Деякі з цих речень прикрашають навіть твої коридори".

Тоді я захотів повернутися в Ораторій. Я спробував навіть це вчинити, але мій провідник не звертав уваги на моє зусилля. Після виснажливої мандрівки через долину безконечного яру ми знову опинилися на дні прірви навпроти першого порталу. Провідник несподівано звернувся до мене.

- Дивись, - сказав він.

Хлопці на дорозі прокляття

Приголомшений, я побачив удалині, як хтось летів по стежці вниз із шаленою швидкістю. Коли він опинився ближче, я упізнав його: це був один з моїх хлопців. Його волосся стояло дибки, стирчало на голові, він розмахував руками, начебто був у воді й намагався втриматись на поверхні, та це йому не вдавалося, і, вдаряючись об каміння, він падав усе швидше.

- Допоможимо, треба його зупинити, - кричав я, надаремно простягаючи руки.

- Залиш його, - відповів провідник.

- Чому?

- *Хіба не знаєш, яка страшна Божя справедливість? Ти вважаєш, що зумієш затримати когось, хто утікає від Його гніву?*

Тим часом хлопець озирнувся, наче хотів переконатися, що Божий гнів все ще його переслідує, відтак упав і, катуляючись до самого дна яру, щосили вдарився у бронзовий портал. Здавалося, це була найкраща схованка в його божевільній втечі.

- Чому він з таким жахом обертається назад? - запитав я.

- *Бо Божий гнів пронизує брами пекла, щоб досягнути і мучити грішника навіть серед пекельного вогню!*

Коли хлопець вдарився в браму, пекло негайно відчинилося з глухим скреготом, немов тисяча внутрішніх дверей, на котрі з невидимою й незбагненною силою дуже сильна нестримна віхола. Тріскочучи, відкривалися бронзові брами, що були одна від одної на видимій відстані. Вони відкривалися з блискавичною швидкістю. Десь далеко я побачив щось подібне на отвір печі, звідки вискакували вогняні кульки саме у той момент, коли хлопець впав усередину. І так, як швидко вони відкрилися, таким же чином гучно із поспіхом зачинилися. Я знову спробував записати прізвище бідного хлопця, але провідник не дозволив зробити це і на цей раз.

- Зачекай, - наказав він, - і дивись!

Троє інших моїх вихованців, знепритомнівши від жаху, з простягнутими руками падали додолу один за одним, наче могутнє каміння. Я зауважив, що їхні тіла також вдарилися у вхідну браму. За мить вона відкрилася і за нею тисяча внутрішніх дверей. Безмежний коридор втягнув трійко хлопців під акомпанемент відлуння. Потім двері знову зачинилися. Інші хлопці падали додолу за ними. Я бачив нещасного, котрого кинули вниз його приятелі. Інші падали самі або тримали за руки один одного. *Кожен на своєму чолі мав назву вчиненого ним гріха.* Я кликав і кричав навіть тоді, коли вони падали, але вони не чули мене. Знову з шумом, подібним до грому, відкривалися двері й закривалися з глухим грюкотом. Запанувала мертва тиша!

Причини прокляття

“Погане товариство, погані книжки і грішні звички, - пояснював мені мій провідник, - ось, як правило, причини вічного прокляття”.

Пастки, які я бачив спочатку, знищували хлопців. Дивлячись на таку кількість хлопців, що йшли на прокляття, я невітішно кричав: “Якщо стільки наших хлопців так закінчують, то ми даремно працюємо. Як можна запобігти цій трагедії?”

- Це стан, в якому вони тепер знаходяться, - відповів мій провідник. - Вони, безперечно, пішли би туди, якщо б тепер померли.

- Тож дозволь мені записати їхні прізвища, щоб я міг застерегти їх і скерувати на дорогу до Неба.

- Ти справді віриш, що це вразить бодай деяких з них, адже вони скоро про це забудуть, говорячи: “Це був тільки сон”. І стануть ще гіршими. Інші переконані, що ти їх не викрив, приступатимуть до Таїнства Сповіді без глибокої побожності, просто за звичкою. Ще інші прийдуть на Сповідь через страх перед пеклом, але грішити не перестануть.

- Отже, немає виходу для цих нещасних? Благаю, скажи, що я можу ще для них зробити?

- *Вони мають настоятелів, нехай їх слухаються. Мають правила, нехай їх дотримуються. Мають Святі Таїнства, нехай до них приступають.*

У цю мить нова група хлопців під натиском впала униз, а двері моментально відкрилися.

- Увійдеш в середину? - спитав провідник.

Увійди зі мною в середину

Я з жахом відступив, побоюючись, що не зможу повернутися в Ораторій застерегти моїх хлопців, щоб принаймні інших вберегти від загибелі.

- Йди, - наполягав провідник, - ти багато чому навчишся. Але спочатку скажи мені: “Хочеш піти зі мною, чи сам?”

Він запитався, знаючи про мій жах, бо, зрештою, відчував, що я потребую його приятного товариства.

- Зовсім сам у цьому жакливому місці? - запитав я. - Яким же чином я віднайду дорогу назад без твоєї допомоги?

Одночасно у моїй голові промайнула втішна думка: “Перш, ніж хтось буде приречений на пекло, його спочатку мають судити. А наді мною суду ще не було”.

- Йдемо, - відважно відповів я.

Ми увійшли до цього страшного коридору і блискавкою перелетіли через нього. Над усіма внутрішніми брамами було видно надписи, сповнені погроз. Останні з них провадили на велике похмуре подвір'я, котре у глибині закінчувалося неймовірно великим і страшним виходом. Над ним був надпис:

“Найшле вогонь і черву на їхнє тіло, і вони плакатимуть у муках повіки”(Юд. 16, 17). “... і мучитимуться день і ніч на віки вічні” (Од. 20, 10.). “Дим мучення їхнього на віки вічні здіймається” (Од. 14, 11). “Немає, - каже Господь, - для злих миру” (Іс. 48, 22). “Буде плач і скрегіт зубів” (Мт. 8, 12).

Тоді, коли я читав всі ці страшні ствердження, провідник став посеред подвір'я. Потім підійшов до мене і сказав: “Відтепер вже ніхто не матиме тут ані приятеля, який допоможе, ані доброго знайомого. Не зустріне кохуючого серця ані жалісного погляду, ані слова доброго не почує. Це все пропало вже назавжди. Чи хочеш на це тільки подивитись, чи може пізнати особисто?”

- Хочу лише побачити, - відповів я.

Вузький коридор

- Тоді йди за мною, - відповів мій приятель, тягнучи мене за собою

Ми перейшли через браму у коридор, наприкінці котрого стояла вежа для спостереження, оточена величезним кришталевим склом. Коли лише ступив на поріг вежі, відчув такий неймовірний страх, котрий мене наче паралізував, і я не відважився зробити ще один крок.

Десь високо над собою я побачив щось, що нагадувало величезну печеру. Вона поступово пропадала, створюючи якесь заглиблення, що западало далеко, далеко в гірських надрах.

Гори палали, але іншим вогнем, ніж ми знаємо, тобто вогненними язиками.

Уся печера і все у ній: стіни, стеля, ґрунт, залізні речі, каміння, дерево і вугілля - все було розпечено до білого жару. Цей вогонь не спалював, а спопеляв. Я просто не знаходжу слів, щоб переказати жах цієї безодні. ***“Бо вже давно Тофет готовий, призначений він і цареві: яма глибока і широка, вогню і дров у ній багато. Подув Господній її підпалить, наче сірчаний потік” (Іс. 30, 33).***

Мої думки почали шалено плутатися, бо я побачив, як один хлопець розбився об браму. Він жакливо закричав, наче хтось, хто впав у бочку з розпаленим до білого металом. А далі він скотився на саму середину печери. Там відразу ж завмер і залишився вже так, розжарений температурою цього вогню. Лише тільки відлуння страшного стогону довго чути було у печері.

Приголомшений цим всім, якусь мить я придивлявся до нього. Мені здавалося, що це один з моїх хлопців.

- Чи це той хлопець? - запитав я у провідника.

- Так, - була відповідь.

- А чому він завмер так нерухомо? Чому розпікся аж до білого кольору?

- Але ж ти хотів лише подивитись, - відповів він, - нехай тобі цього вистарчить.

“Бо кожен вогнем посолиться” (Мк. 9, 49). Раптом з шаленим поспіхом впав у печеру інший хлопець, і повис там у нерухомій позиції, проте від його жакливого крику роздиралося серце. Його стогін змішався з виттям іншого хлопця, який його випередив.

Потім інші мої вихованці, кількість яких все збільшувалась, впадали і в одну мить гинули у безодні. З неймовірним криком вони негайно завмирили і палали великим вогнем.

Я зауважив, що перший хлопець був, наче прибитий до місця, а одна його рука і нога зависли у повітрі.

Друга рука лежала на підлозі, дивно зігнута удвоє. Інші також мали найрізноманітніші пози: балансували на одній нозі або руці, лежали або сиділи боком, стояли прямо або на колінах, або хапалися за волосся.

Ця сцена нагадувала відому скульптурну групу Лаоокона, де молоді люди були зображені у страшних, сповнених страждання позиціях. Все нові хлопці падали у піч. Декотрих я знав, інших бачив вперше. І тоді я пригадав собі слова зі Святого Письма:

“Дерево... воно лежатиме на місці, де впало”(Проп. 11, 3).

Доля інших хлопців

Ще більш приголомшений, я спитав у свого провідника: “Чи хлопці знали, коли падали у прірву, куди попадуть?”.

- Безперечно, їх стільки раз перестерігали. Однак вони самі обрали цей шлях. ***Вони не відчували відрази до гріха, ані поборювали його. Гірше! Вони легковажно ставилися і відкидали Боже Милосердя, яке закликало їх до покаяння. Цим вони провокували Божу Справедливість!***

- О, як страждають ці нещасні від думки, що нема вже жодної надії, - закричав я.

- Якщо справді хочеш знати їхні почуття, їхній розпач і лють, підійди ближче, - зауважив провідник.

Я зробив декілька кроків уперед і побачив, що багато хто з тих бідних проклятих запекло билися між собою, наче оскаженілі пси. Інші дряпали своє тіло, обличчя і руки, і з огидою відкидали його від себе. І тоді уся стеля печери зробилася прозорою, наче кришталь. З’явився клаптик Неба, а на ньому їхні приятелі, що сяяли вічним щастям.

Відкинута Боже Милосердя

Нещасні прокляті палали люттю у своєму шаленстві й дихали ненавистю, бо колись глузували з Справедливого. ***“Бачить те грішник і злиться, і мучиться, скрегочучи зубами, та бажання грішників пропаде”***(Пс. 112, 10).

- Чому я не чую жодного голосу? - запитався я у провідника.

- Підійди ближче, - порадив він.

Через кришталеве скло я почув крики і блюзнірство на адресу святих. Їхні голоси зливалися до купи. Навколо було чути галас злого крику і нарікань.

“Коли вони усвідомлюють благословенну долю своїх добрих приятелів, - сказав мій супутник, - вони вимушені кричати: “Це той, кого ми колись на кпини брали і з нього глузували. Які ж ми дурні! Життя його вважали за божевілля, а смерть - безчестям. Яким чином його зараховано до синів Божих і чому перебуває між святими? Це ми збилися з правдивої дороги”. (Муд. 5, 4-6).

Тому вони кричать: ***“Ми наситилися стежками беззаконня й погибелі, проходили через пустині непрохідні, а Господньої ж дороги - ми не пізнали. І що нам допомогла гордіня?... усе те, немов тінь, минуло...”*** (Муд. 5, 7-9).

Таким є їхнє трагічне терпіння, котре повторюватиметься упродовж вічності. Проте надаремні усі їхні крики, скарги і будь-які зусилля. ***“Всяке нещастя впаде на нього”***(Іов 20. 22).

“Для них вже немає часу, лише вічність”.

Дивлячись і слухаючи все це, я раптом запитав у себе: “Чи можуть бути проклятими ці хлопці? Адже вчора ввечері вони ще веселилися в Ораторії?”

- Хлопці, яких ти тут бачиш, уже напівмертві для Божої Ласки. Коли б вони померли у цю мить або не захотіли зійти зі своїх пагубних доріг, були би прокляті. Але ми гаємо час. Йдемо далі!

Невгасимий вогонь

Мене провадили далі. Коридором ми зійшли вниз до низько розташованої печери. Над її входом був надпис: ***“Черв’як їхній не помере, вогонь їхній не погасне”*** (Іс. 66, 24). ***“Господь Вседержитель скарає їх... нашле вогонь і черву на їхнє тіло”*** (Іуд. 16, 17).

Лише тут я усвідомив, які потворні докори сумління мучили вихованців наших шкіл. Вони зносили нелюдські муки, пригадуючи кожен невідпущений гріх і справедливе покарання за нього. Адже вони могли використовувати численні й незвичайні засоби для виправлення свого життя, тривати у чесноті й збирати заслуги для Неба. Однак з жахом пригадували собі, як легковажно відкинули щедрі ласки, якими наділяла їх Пресвята Діва Марія... Переживали справжню гієну, розуміючи, що так легко можна було спастися, а тепер вони назавжди загинули. На згадку їм приходили стільки добрих настанов, котрих, на жаль, вони ніколи не виконали. Пекло дійсно вистелене добрими намірами!

У нижній печері я знову побачив у вогненній печі своїх хлопців: декілька і зараз перебувало там, інші були вихованцями або зовсім незнані мені. Зблизька я зауважив, що їх обліплюють різноманітні черв'ячки, котрі в'їдалися у їхні серця, очі, руки, ноги з такою жорстокістю, що неможливо описати. Безраді й нерухомі хлопці ставали здобиччю різних тортур. Сподіваючись, що мені вдасться з ними поговорити і дізнатися про причини їхнього прокляття, я наблизився до них, проте жодний з них не промовив ані слова, і, навіть, не подивився на мене. Я запитав у свого провідника про причину такої поведінки, а він пояснив, що прокляті цілком позбавлені свободи. Кожен мусить зносити покарання у повному обсязі.

- А тепер, - додав він, - мусиш також увійти до наступної печери.

- О, ні! - протестував я. - Перед тим, як людина потрапить у пекло, повинен відбутися над нею суд. Я ще не був осуджений і не хочу туди йти!

- Послухай, - відповів провідник, - ти маєш вибір: або увійти до пекла і врятувати своїх хлопців, або залишитися назовні й залишити їх в муках. Що вибираєш?

Я вагався хвилину мовчки: "Зрозуміло, я люблю своїх хлопців і сильно прагну допомогти їм спастися, - відповів я, - але чи немає іншого способу?"

- Є спосіб, - промовив провідник, - але за умови, що ти зробиш усе, що буде у твоїх силах.

Я з полегшенням зітхнув і відразу ж собі сказав, що охоче зроблю все, щоб звільнити моїх улюблених духовних синів від цих тортур.

- Тоді увійди в печеру, - сказав мій приятель, - придивись, як добрий Всемогутній Господь милостиво дарує тисячу засобів, аби допровадити твоїх хлопців до справжнього каяття і врятувати від вічної смерті.

Він взяв мене за руку і запровадив до печери. Через декілька кроків мені здалося, що я несподівано опинився у великій парадній залі, скляні двері котрої закривали ще пару виходів.

На одному з них я прочитав: "Шоста заповідь". Вказуючи на них, мій провідник пояснив: "Порушення цієї заповіді спричинилося до вічної смерті багатьох хлопців".

- Чи вони не сповідалися?

- Так, вони сповідалися, але або гріх затаїли, або неповністю у ньому призналися. Одні через сором називали неправдиву кількість гріхів. Інші грішили цим ще у дитинстві, але пізніше забракло їм відваги повністю признаватися в них перед священником.

Частина з них, насправді, ніколи не каялася у своїх провинах або нещиро вирішила уникати їх у майбутньому.

Не бракувало і таких, хто замість перевірки свого сумління і щирого покаяння, всі свої зусилля скерували на те, якими словами переказати свої вчинки і ошукати сповідника. Кожен, хто помирає у такому душевному стані, добре це розуміє. Тепер же зноситиме трагічні наслідки упродовж цілої вічності. Лише щире каяття загладжує ці гріхи і запевнює вічне щастя.

Чи хочеш знати, чому наш милосердний Господь запровадив тебе сюди?

Він підніс завісу, і я побачив групу хлопців з Ораторія. - Я досконало знав їх всіх, хто знаходився тут саме через цей гріх. Багато з них відомі були в Ораторії, як дуже добрі вихованці.

- Ти, мабуть, дозволиш мені тепер записати їхні прізвища, щоби міг перестерегти їх індивідуально, - закричав я.

- Це необов'язково!

- Що тоді ти мені пропонуєш, що повинен їм сказати?

- У проповідях завжди говори про гріхи супроти чистоти. Таких загальних застережень вистарчить. Зрозумій, навіть, якщо ти індивідуально будеш їх перестерігати, вони охоче пообіцяють тобі виправитися, але тільки на словах. Для справжньої настанови потрібна Божя Ласка, але така, котру не відкинуть твої хлопці. Якщо вони будуть молитися, Бог дарує їм Свою любов, пробачить і забуде їхні

падіння. Ти зі свого боку також молися і багато покутуй. А щодо твоїх хлопців, нехай вони прислуховуються до цих повчань і свого сумління. Воно підкаже їм, що необхідно робити.

Наступних півгодини ми розмовляли про умови доброї сповіді. Потім мій провідник прокричав сильним голосом: “Avertere! Avertere!”

- Що це означає? - запитав я.

- *Зміни життя!*

Заплутані у приземлені речі

Збентежений, я схилив із заклопотанням голову і хотів відійти, але він затримав мене.

- Ти не бачив ще всього, - пояснив і підніс іншу завісу, за котрою я прочитав такі слова: ***“А ті, що хочуть багатіти, впадають у спокусу та в тенета” (1 Тим. 6, 9).***

- Це не відноситься до моїх хлопців, - твердо відповів я, - вони такі самі бідні, як і я. Ми не багаті й не хочемо ними бути. На багатство не звертаємо жодної уваги.

Однак, коли завіса піднялась, я побачив групу хлопців, добре мені відомих. Вони зносили подібні тортури, як і попередні. Мій провідник вказав на них зі словами: “Як бачиш, надпис відноситься також і до твоїх хлопців”.

- Як це можливо?

- Зараз я поясню тобі:

“Серцями деяких хлопців оволодіває така сильна спокуса мати матеріальні речі, що маліє в них любов до Бога. Звідси народжуються гріхи проти любові, побожності й лагідності. Вже саме прагнення багатства може отруїти серце, особливо, якщо воно провадить до несправедливості.

Твої хлопці бідні, але пам'ятай, що жадність і лінивість погані порадики. Один з твоїх вихованців здійснив серйозну крадіжку у своєму рідному місті. Він міг це виправити, але зовсім про це не подумав. Інші намагалися дістатися до кімнати економа. Не бракує і таких, хто ристься у сумках своїх приятелів та забирають їм їжу, гроші й інші речі, не говорячи вже про крадіжку книжок та інших предметів...”

Він назвав багато прізвищ, а потім продовжив: “Деякі знаходяться тут, бо вкрали одяг, білизну, ковдри і плащі з гардероба, щоб відправити додому своїм батькам. Інші покутують тут за вчинену і свідому кривду або за те, що не повернули речей чи позичених грошей. Тепер ти все знаєш, тому зверни на це їхню увагу. Вони повинні перемогти всі свої марнотні й шкідливі прагнення, дотримуючись Божих заповідей і дбаючи про своє чисте сумління. Інакше, жадність може допровадити їх до ще більших гріхів...”

Я роздумував над тим, чому саме таке страшне покарання отримали хлопці за провини, про котрі вони майже не думали. Мій провідник розбудив мене з мого розважання: “Пригадай собі, що вже відкрито тобі, коли ти бачив знищені грона на виноградній лозі”. У цю мить він підняв ще одну завісу, за котрою було багато моїх хлопців, яких я відразу ж впізнав. Над завісою був такий надпис: ***“Корінь усякого зла”***.

- Знаєш, що це означає? - запитав він у мене. - Про який гріх йде мова?

- Гордість?

- Ні!

- А мені завжди говорили, що гордість - це корінь усякого зла.

- На загал це так, але з іншого боку ти добре знаєш, що підштовхнуло Адама і Єву здійснити гріх, за що вони були вигнані з раю.

- Непослух?

- Власне! ***Непослух є коренем усякого зла!***

- А що мені сказати хлопцям на цю тему?

Послух

- Слухай уважно: хлопці, яких ти бачив, приготували собі такий трагічний кінець саме через непослух. Цей і той, коли ти думав, що вночі спокійно сплять, залишали спальню, щоб волочитися. Всупереч правилам, вони блукали по небезпечних територіях і, навіть, по будівельному риштуванню, наражаючи своє життя і здоров'я на небезпеку. Інші, щоправда, йшли до церкви, але всупереч порадам погано себе поводити. Вони занедбували молитви, мріяли про щось, заважали іншим або дрімали на

Богослужінні. *Горе тим, хто занедбує молитву! Хто не молиться, той ступає на дорогу, котра провадить до прокляття. Знайдеш тут і таких, хто, замість співати псалми або акафіст до Пресвятої Богородиці, читали світські заборонені книжки.*

Він перерахував також й інші порушення дисципліни.

Після його слів моя душа наповнилася смутком і пригніченістю.

- Чи можу про це нагадати моїм хлопцям? - запитав я, дивлячись йому просто в очі.

- Так, можеш усе, що тільки запам'ятаєш.

- Що маю їм ще порадити, щоб уникнули такої трагедії?

- *Нагадуй їм завжди, що через послух Богові, Церкві, своїм батькам і настоятелям навіть у малих справах, вони можуть спастися.*

- І більше нічого?

- *Перестерігай також їх перед неробством. Давид через свої лінощі впав у гріх. Якщо вони постійно будуть зайняті, дияволу забракне нагоди, щоб спокусити їх.*

Я схилю голову і пообіцяв, що так зроблю. Майже втративши свідомість від страху, я лише спромігся прошепотіти. “Дякую тобі, що був для мене такий добрий. Прошу, виведи тепер мене звідси”.

- Добре, йди за мною.

Він взяв мене за руку, щоб додати мені відваги й підтримати мене, бо я ледь тримався на ногах від безсилля. Ми вийшли із зали, і у зворотньому швидкому темпі повернулися на страшне подвір'я і довгий коридор. А коли проходили через останній бронзовий портал, провідник затримав мене і сказав: “Тепер, коли ти вже побачив, як страждають інші, повинен також пізнати на собі жах пекла”.

- Ні! - закричав я.

Доторкнись до пекельних мурів

Проте він наполягав на своєму, хоча у мене виникло бажання кудись утекти. “Не бійся, - сказав він, - просто спробуй і доторкнись до цього муру”.

Я не міг відважитись і намагався відійти далі, але він затримав мене.

- Спробуй, - наполягав він далі і, міцно тримаючи мене за руку, потягнув мене до стіни.

- Доторкнись хоч раз, то ж матимеш право розповісти не лише, що бачив, але що і торкався стін, за котрими люди зносять вічні муки. Зрозумієш, яким страшним повинен бути останній мур, якщо вже перший такий нестерпний. Подивись на цю стіну!

Я уважно подивився на неї. Вона здалася мені неймовірно товстою.

- Тисяча таких стін знаходиться між нею і справжнім пекельним вогнем, - посплював мій провідник.

- Тисяча мурів оточує її, кожен має тисячу мір товщини і на такій же відстані знаходиться один від одного. Одна міра має тисячу миль. Цей перший мур віддалений на мільйон мільйонів миль від пекельного вогню. Це дуже далека межа самого пекла.

Слухаючи це, я інстинктивно відсунувся, але він схопив мою долонь, розкрив її з силою і притягнув до першого з тисячі мурів. Я відчув такий страшний біль, що зі стогоном відскочив назад і прокинувся у своєму ліжку. Долоня сильно пекла, і я повинен був тримати її, щоб зменшити біль. А зранку, коли підвівся, то зауважив, що вона уся набрякла. І хоч я лише уві сні торкався муру, з моєї долоні облазила шкіра.

Щоб сильно вас не налякати, я оминув опису багатьох страшних деталей, хоча їх бачив і пережив. Упродовж наступних семи ночей я не міг заснути, настільки жахливим й неймовірним було моє враження від того сну. Знаємо, що нам Добрий Бог змальовував завжди пекло у символах, бо, коли б показав нам його у всій правді, ми не спроможні були б його збагнути. Ніхто зі смертних не може зрозуміти цих справ.

¹ Тюільрі - палац Катерини Медичі з XVIст. , поблизу Лувра, під час Паризької Комуни його спалили. Зараз парк.

² Тартар -у грец. міфології означає найнижчу, темну частину Гадису, місце страти, де перебувають душі, які зносять найтяжчі муки.

³ Прим. Авт. : середина землі (*ядро*), або центральна частина земної кулі, згідно з сучасними науковими твердженнями, знаходиться на глибині 2900км, складається з заліза, нікеля й сірки. У ньому співіснують рідкий і твердий стани, панує надзвичайно висока температура 4000-6500 °С й величезний тиск, який доходить до 4000000 атмосфер.

⁴ Ораторій - зал або будинок, призначений для молитви.